

T.C.
AKDENİZ ÜNİVERSİTESİ
EĞİTİM BİLİMLERİ ENSTİTÜSÜ
EĞİTİM BİLİMLERİ ANABİLİM DALI
REHBERLİK VE PSİKOLOJİK DANIŞMANLIK
TEZLİ YÜKSEK LİSANS PROGRAMI

ÜNİVERSİTE ÖĞRENCİLERİNDE SOSYAL BEĞENİRLİK VE ERKEKSİ
DAVRANIŞ İLE NARSİSİZM
ARASINDAKİ İLİŞKİNİN İNCELENMESİ

YÜKSEK LİSANS TEZİ
Seda GÜNEBAKAN
Antalya, 2024

T.C.
AKDENİZ ÜNİVERSİTESİ
EĞİTİM BİLİMLERİ ENSTİTÜSÜ
EĞİTİM BİLİMLERİ ANABİLİM DALI REHBERLİK VE PSİKOLOJİK
DANIŞMANLIK
TEZLİ YÜKSEK LİSANS PROGRAMI

ÜNİVERSİTE ÖĞRENCİLERİNDE SOSYAL BEĞENİRLİK VE ERKEKSİ
DAVRANIŞ İLE NARSİZM
ARASINDAKİ İLİŞKİNİN İNCELENMESİ

YÜKSEK LİSANS TEZİ
Seda GÜNEBAKAN

Danışman: Prof. Dr. Demet EROL

Antalya, 2024

DOĞRULUK BEYANI

Yüksek lisans tezi olarak sunduğum bu çalışmayı, bilimsel ahlak ve geleneklere aykırı düşecek bir yol ve yardıma başvurmaksızın yazdığımı, yararlandığım eserlerin kaynakçalardan gösterilenlerden oluştuğunu ve bu eserleri her kullanışında alıntı yaparak yararlandığımı belirtir; bunu onurumla doğrularım. Enstitü tarafından belli bir zamana bağlı olmaksızın, tezimle ilgili yaptığım bu beyana aykırı bir durumun saptanması durumunda, ortaya çıkacak tüm ahlaki ve hukuki sonuçlara katlanacağımı bildiririm.

..... / /2024

Seda GÜNEBAKAN

T.C.
AKDENİZ ÜNİVERSİTESİ
EĞİTİM BİLİMLERİ ENSTİTÜSÜ MÜDÜRLÜĞÜNE

Seda GÜNEBAKAN 'ın bu çalışması **27.05.2024** tarihinde jürimiz tarafından Eğitim Bilimleri Ana Bilim Dalı **Rehberlik ve Psikolojik Danışmanlık** Tezli Yüksek Lisans Programında **Yüksek Lisans Tezi** olarak **oy birliği** ile kabul edilmiştir.

İMZA

Başkan (Danışman): Prof. Dr. Demet EROL

.....

(Akdeniz Üniversitesi, Eğitim Fakültesi, Rehberlik ve Psikolojik Danışmanlık)

Üye

: Doç. Dr. Tuğba SARI

.....

(Akdeniz Üniversitesi, Eğitim Fakültesi, Rehberlik ve Psikolojik Danışmanlık)

Üye

: Doç. Dr. Ayşe Sibel Biçer

.....

(Alanya Alaaddin Keykubat Üniversitesi, Eğitim Fakültesi, Rehberlik ve Psikolojik Danışmanlık)

YÜKSEK LİSANS TEZİNİN ADI: ÜNİVERSİTE ÖĞRENCİLERİNDE SOSYAL BEĞENİRLİK VE ERKEKSİ DAVRANIŞ İLE NARSİZM ARASINDAKİ İLİŞKİNİN İNCELENMESİ

ONAY: Bu tez, Enstitü Yönetim Kurulunca belirlenen yukarıdaki jüri üyeleri tarafından uygun görülmüş ve Enstitü Yönetim Kurulunun tarihli ve sayılı kararıyla kabul edilmiştir.

Doç. Dr. Güçlü ŞEKERCİOĞLU
ENSTİTÜ MÜDÜRÜ .

TEŞEKKÜR

Yüksek lisans eğitimim ve tez hazırlama sürecimde bana psikolojik ve bilişsel olarak güvende hissettiren ve mutlu bir şekilde tezimi yazmamı sağlayan, desteğini her zaman hissettiğim değerli danışmanım Prof. Dr. Demet EROL' sonsuz teşekkürlerimi sunarım.

Dünyaya adım atmamı sağlayıp bir şekilde hep yanımda olmaya çalışan sevgili annem ve babam, Münevver GÜNEBAKAN ve Salim GÜNEBAKAN'a; kimi zaman abla kimi zaman anne olan sevgili ablam Zeynep BARMANPEK'e; hayatıma yaşama sevinci veren canım yeğenlerim Emir ve Zümra BARMANPEK'e bana güvende hissettiren varlıklarıyla sonsuz teşekkürlerimi sunarım.

Her ne kadar şu anda hayatta olmasa da benim özgüvenli ve başarılı bir kadın olmam için her zaman arkamda duran koca yürekli canım dedem rahmetli Hasan GÜNEBAKAN'a sonsuz teşekkürlerimi sunarım.

Tez serüvenimin sonuna geldiğim için mutluyum. Bu serüveni bitirmek benim için hiç kolay olmadı. Tez sürecinde emek harcanan her şeyin çok değerli olduğunu bizzat tecrübe ettim. Bu emeğin doğru yerlere ulaşması dileğiyle...

Seda GÜNEBAKAN

ÖZET

ÜNİVERSİTE ÖĞRENCİLERİNDE SOSYAL BEĞENİRLİK VE ERKEKSİ DAVRANIŞ İLE NARSİSİZM ARASINDAKİ İLİŞKİNİN İNCELENMESİ

GÜNEBAKAN, Seda

Yüksek Lisans, Rehberlik ve Psikolojik Danışmanlık Programı

Tez Danışmanı: Prof. Dr. Demet EROL

Mayıs, 2024, 119 sayfa

Bu araştırmada üniversite öğrencilerinde sosyal beğenirlik ve erkeksi davranış ile narsisizm arasındaki ilişki incelenmiştir. Araştırmanın gerçekleştirildiği çalışma grubunu Akdeniz Üniversitesi' nin Eğitim Fakültesi, Edebiyat Fakültesi, Mühendislik Fakültesi ve Ziraat Fakültesinde öğrenim gören öğrenciler oluşturmaktadır. Araştırma 2022-2023 eğitim öğretim yılı güz döneminde 264 kız, 257 erkek olmak üzere toplamda 521 üniversite öğrencisiyle gerçekleştirilmiştir. Araştırma verilerinin toplanmasında Raskin ve Hall (1979) tarafından geliştirilen ve Öngen tarafından Türkçeye uyarlanan Narsisizm Ölçeği, Evren, E. ve Yurtçu, M. ve Kalın, Ö. Ve Koçoğlu, E. (2021) tarafından geliştirilmiş olan Sosyal Beğenirlik Ölçeği ve Sarıçam, H. ve Sığın, A. (2020) tarafından geliştirilmiş olan Erkeksi Davranış Ölçeği ve araştırmacı tarafından hazırlanan Kişisel Bilgi Formu kullanılmıştır. Araştırma verileri Pearson momentler çarpımı korelasyon katsayısı, t testi ve çoklu regresyon teknikleri kullanılarak analiz edilmiştir. Narsisizm, sosyal beğenirlik ve erkeksi davranış cinsiyet açısından ele alındığında; narsisizm toplam, teşhircilik ve güç boyutlarından erkek üniversite öğrencileri kadın üniversite öğrencilerinden daha yüksek puan almıştır.

Erkek üniversite öğrencilerinde sosyal beğenirlik kabul alt boyutunun narsisizm toplam, teşhircilik ve güç boyutları üzerinde anlamlı bir yordayıcı olduğu ancak dikkat alt boyutunun yordayıcı olmadığı bulunmuştur. Kadın üniversite öğrencilerinde, sosyal beğenirlik dikkat alt boyutunun narsisizm toplam ve güç alt boyutunun yordayıcısı olmadığı ancak narsisizm teşhircilik alt boyutunun yordayıcısı olduğu bulunmuştur. Kadın üniversite

öğrencilerinde sosyal beğenirlik kabul alt boyutunun narsisizm toplam, teşhircilik ve güç boyutlarının yordayıcısı olduğu bulunmuştur. Erkek üniversite öğrencilerinde erkeksi davranış başarıya adanma boyutunun narsisizm güç alt boyutunun anlamlı yordayıcısı olduğu ancak narsisizm toplam ve teşhircilik alt boyutunun yordayıcısı olmadığı bulunmuştur. Kadın üniversite öğrencilerinde erkeksi davranış başarıya adanma boyutunun narsisizm toplam ve güç alt boyutu üzerinde anlamlı bir yordayıcı olduğu ancak narsisizm teşhircilik alt boyutunun yordayıcısı olmadığı bulunmuştur. Kadın üniversite öğrencilerinde erkeksi davranış abartılı özgüven ve kontrol alt boyutunun narsisizm toplam, teşhircilik ve güç alt boyutlarının anlamlı yordayıcısı olduğu bulunmuştur. Erkek üniversite öğrencilerinde erkeksi davranış abartılı özgüven ve kontrol alt boyutunun narsisizm toplam ve güç alt boyutunun yordayıcısı olduğu ancak narsisizm teşhircilik alt boyutunun yordayıcısı olmadığı sonucuna ulaşılmıştır.

Anahtar Kelimeler: Narsisizm, sosyal beğenirlik, erkeksi davranış, üniversite öğrencileri

ABSTRACT

EXAMINING THE RELATIONSHIP BETWEEN SOCIAL DESIRABILITY AND MASCULINE BEHAVIOR AND NARCISSIM IN UNIVERSITY STUDENTS

GUNEBAKAN, Seda

Postgraduate, Guidance and Psychological Counseling Program

Thesis Advisor: Prof. Dr. Demet Erol

May 2024, 119 pages

In this study, the relationship between social desirability and masculine behavior and narcissism in university students was examined. The study group consists of students studying at the Faculty of Education, Faculty of Literature, Faculty of Engineering and Faculty of Agriculture of Akdeniz University. The research was conducted with a total of 521 university students, 264 female and 257 males, in the fall semester of the 2022-2023 academic year. The Narcissism Scale developed by Raskin and Hall (1979) and adapted into Turkish by Öngen, the Social Likeability Scale developed by Evren, E. and Yurtçu, M. and Kalın, Ö. and Koçoğlu, E. (2021), the Masculine Behavior Scale developed by Sariçam, H. and Sığın, A. (2020) and the Personal Information Form prepared by the researcher were used to collect the research data. The research data were analyzed using Pearson product-moment correlation coefficient, t test and multiple regression techniques. When narcissism, social desirability and masculine behavior were examined in terms of gender, male university students scored higher than female university students in narcissism total, exhibitionism and power dimensions.

It was found that the social desirability acceptance sub-dimension was a significant predictor of the narcissism total, exhibitionism and power dimensions in male university students, but the attention sub-dimension was not a predictor. In female university students, it was found that the social desirability attention sub-dimension was not a predictor of the total and power sub-dimensions of narcissism, but it was a predictor of the narcissism exhibitionism sub-dimension. It was found that the social desirability acceptance sub-dimension was a predictor of the narcissism total, exhibitionism and power dimensions in female university students. It was found that the masculine behavior, dedication to success

dimension was a significant predictor of the narcissism power sub-dimension in male university students, but it was not a predictor of the narcissism total and exhibitionism sub-dimensions. It was found that the masculine behavior, dedication to success dimension was a significant predictor of the total and power sub-dimensions of narcissism in female university students, but it was not a predictor of the narcissism exhibitionism sub-dimension. It was found that masculine behavior, exaggerated self-confidence and control sub-dimensions were significant predictors of narcissism total, exhibitionism and power sub-dimensions in female university students. It was concluded that masculine behavior, exaggerated self-confidence and control sub-dimensions were predictive of narcissism total and power sub-dimensions, but not narcissism exhibitionism sub-dimensions among male university students.

Key Words: Narcissism, social desirability, masculine behavior, university students.

İÇİNDEKİLER

TEŞEKKÜR.....	i
ÖZET	ii
ABSTRACT	iv
İÇİNDEKİLER.....	vi
TABLO VE ŞEKİLLER LİSTESİ.....	ix

BÖLÜM I GİRİŞ

1.1. Problem Durumu	11
1.2. Amaç.....	14
1.3. Önem	15
1.4. Sayıtlar	16
1.5. Sınırlılıklar.....	16
1.6. Tanımlar	16

BÖLÜM II KURAMSAL ÇERÇEVE VE İLGİLİ ARAŞTIRMALAR

2.1. Narsisizm Kavramı	18
2.1.1. Narsisizm Kökenleri	20
2.1.2. Narsisizm Kuramsal Temelleri	24
2.2. Narsisizm Genel Özellikleri	28
2.2.1. Sağlıklı Narsisizm ve Patolojik Narsisizm	32
2.2.2. Narsistle İlişki ve Maskeler	36
2.3. Narsisizm ve Boyutları	38
2.3.1. Otorite Boyutu	38
2.3.2. Teşhircilik Boyutu	38
2.3.3. Sömürücülük Boyutu	38

2.3.4. Hak İddia Etme Boyutu	39
2.3.5. Kendine Yeterlilik Boyutu.....	39
2.3.6. Üstünlük Boyutu	40
2.3.7. Kendini Beğenme Boyutu.....	40
2.4. Sosyal Beğenirlik Kavramı.....	41
2.5. Erkeksi Davranış Kavramı.....	42
2.6. İlgili Araştırmalar	44
2.6.1. Narsisizm ile İlgili Araştırmalar	44
2.6.2. Sosyal Beğenirlik ve Erkeksi Davranış ile İlgili Araştırmalar	49

BÖLÜM III

YÖNTEM

3.1. Araştırma Modeli.....	52
3.2. Araştırma Grubu	52
3.3. Veri Toplama Araçları.....	52
3.3.1. Narsistik Kişilik Envanteri	52
3.3.2. Sosyal Beğenirlik Ölçeği	53
3.3.3. Erkeksi Davranış Ölçeği	54
3.3.4. Kişisel Bilgi Formu.....	54
3.4. Verilerin Toplanması.....	54
3.5. Verilerin Analizi	55

BÖLÜM IV

BULGULAR

4.1. Üniversite Öğrencilerinin Cinsiyet Değişkenine Göre Betimsel İstatistik Bulguları.....	56
4.2. Ölçeklerin Betimleyici Özellikleri.....	56
4.3. Narsisizm, Sosyal Beğenirlik ve Erkeksi Davranış Alt Boyutlarından Alınan Puanların Cinsiyet Değişkenine Göre İncelenmesine İlişkin Bulgular	58
4.3.1. Narsisizm	58
4.3.2. Sosyal Beğenirlik.....	59
4.3.3. Erkeksi Davranış.....	59

4.4. Tüm Üniversite Öğrencilerinin Sosyal Beğenirlik ve Erkeksi Davranış Alt Boyutlarından Aldıkları Puanların Narsisizm Toplam ve Alt Boyutlarından Aldıkları Puanları Yordama Durumuna Göre İncelenmesine İlişkin Bulgular.....	61
4.5. Erkek Üniversite Öğrencilerinin Sosyal Beğenirlik ve Erkeksi Davranış Alt Boyutlarından Aldıkları Puanların Narsisizm Toplam ve Alt Boyut Puanlarını Yordama Durumuna Göre İncelenmesine İlişkin Bulgular.....	66
4.6. Kadın Üniversite Öğrencilerinin Sosyal Beğenirlik ve Erkeksi Davranış Alt Boyutlarından Aldıkları Puanların Narsisizm Toplam ve Alt Boyutlarından Aldıkları Puanların Yordama Durumuna Göre İncelenmesine İlişkin Bulgular	72

BÖLÜM V

SONUÇ, TARTIŞMA VE ÖNERİLER

5.1. Sonuç ve Tartışma.....	78
5.1.1. Narsisizm, Sosyal Beğenirlik ve Erkeksi Davranış Toplam ve Alt Boyutlarından Alınan Puanların Cinsiyete Göre İncelenmesine İlişkin Bulguların Tartışılması ve Yorumu .	78
5.1.2. Tüm Üniversite Öğrencilerinin Sosyal Beğenirlik ve Erkeksi Davranış Alt Boyutlarından Aldıkları Puanların Narsisizm Toplam ve Alt Boyutlarından Aldıkları Puanları Yordayıp Yordamamasına İlişkin Bulguların Tartışılması ve Yorumu	80
5.1.3. Erkek Üniversite Öğrencilerinin Sosyal Beğenirlik ve Erkeksi Davranış Alt Boyutlarından Aldıkları Puanların Narsisizm Toplam ve Alt Boyutlarından Aldıkları Puanları Yordayıp Yordamamasına İlişkin Bulguların Tartışılması ve Yorumu	82
5.1.4. Kadın Üniversite Öğrencilerinin Sosyal Beğenirlik ve Erkeksi Davranış Alt Boyutlarından Aldıkları Puanların Narsisizm Toplam ve Alt Boyutlarından Aldıkları Puanları Yordayıp Yordamamasına İlişkin Bulguların Tartışılması ve Yorumu	85
5.2. Öneriler.....	88
5.2.1. Eğitimcilere Yönelik Öneriler	88
5.2.2. Gelecek Araştırmacılara Yönelik Öneriler	88
KAYNAKÇA.....	90
EKLER	104
EK-1 KİŞİSEL BİLGİ FORMU	105
EK- 2 NARSİSİZM ÖLÇEĞİ	106
EK- 3 SOSYAL BEĞENİRLİK ÖLÇEĞİ	108
EK- 4 ERKEKSİ DAVRANIŞ ÖLÇEĞİ	109
EK- 5 ARAŞTIRMA İZİN ONAYI	110
ÖZGEÇMİŞ	117
İNTİHAL RAPORU	118

TABLO VE ŞEKİLLER LİSTESİ

Tablo 4.1. Betimleyici İstatistik Sonuçları.....	58
Tablo 4.2. Ölçeklerin Puan Ortalamaları, Standard Sapmaları, Minimum- Maksimum Değerleri ve Cronbach Alfa Katsayıları.....	59
Tablo 4.3. Narsisizm Toplam ve Alt Boyut Puanlarının Bağımsız Gruplar T-Testi Sonuçları.....	60
Tablo 4.4. Sosyal Beğenirlik Toplam ve Alt Boyut Puanlarının Bağımsız Gruplar T-Testi Sonuçları.....	61
Tablo 4.5. Erkeksi Davranış Toplam ve Alt Boyut Puanlarının Bağımsız Gruplar T-Testi Sonuçları.....	63
Tablo 4.6. Araştırma Değişkenlerine İlişkin Korelasyon Tablosu	63
Tablo 4.7. Tüm Üniversite Öğrencilerinin Sosyal Beğenirlik ve Erkeksi Davranış Alt Boyutlarından Aldıkları Puanların Narsisizm Toplam Puanlarını Yordamasına İlişkin Regresyon Sonuçları.....	65
Tablo 4.8. Tüm Üniversite Öğrencilerinin Sosyal Beğenirlik ve Erkeksi Davranış Alt Boyutlarından Aldıkları Puanların Narsisizm Teşhircilik Puanlarını Yordamasına İlişkin Regresyon Sonuçları.....	67
Tablo 4.9. Tüm Üniversite Öğrencilerinin Sosyal Beğenirlik ve Erkeksi Davranış Alt Boyutlarından Aldıkları Puanların Narsisizm Güç Puanlarını Yordamasına İlişkin Regresyon Sonuçları.....	68
Tablo 4.10. Araştırma Değişkenlerine İlişkin Korelasyon Tablosu	70
Tablo 4.11. Erkek Üniversite Öğrencilerinin Sosyal Beğenirlik ve Erkeksi Davranış Alt Boyutlarından Aldıkları Puanların Narsisizm Toplam Puanlarını Yordamasına İlişkin Regresyon Sonuçları.....	72
Tablo 4.12. Erkek Üniversite Öğrencilerinin Sosyal Beğenirlik ve Erkeksi Davranış Alt Boyutlarından Aldıkları Puanların Narsisizm Teşhircilik Puanlarını Yordamasına İlişkin Regresyon Sonuçları.....	73

Tablo 4.13. Erkek Üniversite Öğrencilerinin Sosyal Beğenirlik ve Erkeksi Davranış Alt Boyutlarından Aldıkları Puanların Narsisizm Güç Puanlarını Yordamasına İlişkin Regresyon Sonuçları.....	74
Tablo 4.14. Araştırma Değişkenlerine İlişkin Korelasyon Tablosu	76
Tablo 4.15. Kadın Üniversite Öğrencilerinin Sosyal Beğenirlik ve Erkeksi Davranış Alt Boyutlarından Aldıkları Puanların Narsisizm Toplam Puanlarını Yordamasına İlişkin Regresyon Sonuçları.....	78
Tablo 4.16. Kadın Üniversite Öğrencilerinin Sosyal Beğenirlik ve Erkeksi Davranış Alt Boyutlarından Aldıkları Puanların Narsisizm Teşhircilik Puanlarını Yordamasına İlişkin Regresyon Sonuçları.....	79
Tablo 4.17. Kadın Üniversite Öğrencilerinin Sosyal Beğenirlik ve Erkeksi Davranış Alt Boyutlarından Aldıkları Puanların Narsisizm Güç Puanlarını Yordamasına İlişkin Regresyon Sonuçları.....	81

BÖLÜM I

GİRİŞ

1.1. Problem Durumu

Narsisizm araştırmaları incelendiğinde narsisizmin birçok disiplin tarafından incelendiği görölmektedir. Narsisizmin sadece psikolojik olarak değil toplumsal olarak da boyutları vardır. Narsisizmin farklı boyutlarının olması sadece modern çağımızla alakalı bir durum da değildir. En ilkel denilen dönemlerden beri insanların sosyal hayatlarında varlığını hep sürdürebilmiştir (Malkin, 2017). Varlığını insan hayatının birçok alanında sürdürebilmesi aslında bu kavramın neden farklı disiplinler tarafından ele alındığını kısmen açıklamaktadır. Narsisizm en yalın haliyle kişinin kendini sevmesi şeklinde tanımlanabilir. Ancak bu kendini sevmenin diğerlerine zarar verme şeklinde tezahür etmesi insana ve topluma zarar veren yönünü ortaya çıkarmaktadır. Bu yönüyle narsisizm kavramının psikolojik bir sorun olarak incelenmesi mümkün hale gelmektedir (Taştekin, 2023).

Narsisizm konusunda yapılan araştırmalara dayanılarak bu kavramın hem sağlıklı hem de sağlıksız yönünün olduğu söylenebilir. Narsisizm konusunun sosyolojik boyutu da dikkate alındığında bu ayrımın yapılmasının önemli olduğu düşünölmektedir. Narsisizm kişilik özelliklerinin biri veya birkaçına sahip her insanı olumsuz olarak nitелеmek doğru olmayabilir. Bunların belli oranda olması normal kişilik özelliği olarak değerlendirilmelidir. Narsisizmin sağlıklı kabul edildiği durumda kişinin kendine verdiği değer çok yüksektir. Bununla birlikte kişinin özgüveni de yüksek olmaktadır. Narsisizmin bu yönünü kişi kendisi çabalayarak elde etmiştir.

Narsisizmin olumsuz yönü olduğunu da unutmamak gerekir. Narsisizmin, normal olarak kabul edildiği gibi aslında patolojik de olabileceği bilinmelidir (Couderc, 2021). Narsisizmin sosyolojik boyutu olduğundan patolojik boyutu da bu çerçevede oldukça tehlike arz edebilir. Tehlikenin diğer önemli kısmı patolojik narsist olan bireylerde narsist yönelimi kontrol edip denetleyecek bir mekanizmanın olmamasından kaynaklanmaktadır. Patolojik narsistlerin yaşadığı bu eksikliğin sonucu olarak sağlıklı bir ruh hali edinmek onlar için güç hale gelebilmektedir (Fromm, 2023). Bu yüzden narsisizmi farklı değerşkenler açısından

incelemek önemlidir. Bu sayede narsisizmin sağlıklı olup olmadığı konusunda karar verilirken sınırlar daha da belirginlik kazanabilecektir. Narsistik özelliklere sahip insanlar incelenirken bu sınırları bilmek önemlidir.

Narsisizmin sınırları çizilirken dikkat edilmesi gereken diğer noktalardan birisi de cinsiyet farklılıklarıdır. Kadınlarla erkekler karşılaştırıldığında aralarındaki farklılıklar açısından çelişkili olan durumlar vardır. Temeldeki tartışmalar bu farklılıkların cinsiyetler arasındaki sosyal durumlardan kaynaklandığı ya da tamamıyla biyolojik ve genetikle ilgili bir durum olduğuyla ilgilidir. Zamanla kadın ve erkeklerin arasındaki bu farkların biyolojik süreçlerden daha çok sosyal süreçlerden kaynaklandığını vurgulamak amacıyla cinsiyet farklılıkları yerine toplumsal cinsiyet farklılıkları kullanılmaktadır (Dökmen, 2009).

Narsistler hakkında uzmanların yaptığı açıklamalara göre erkek ve kadınlar arasında bir yüzde verilmek istenirse erkeklerin oranı yüzde 75'ten fazladır. Bu konuda değişik açıklamalar yer almakla birlikte çocuk gelişimi alanında doğuştan ya da çevresel olup olmadığı hakkında tartışılan konular incelenirse; saldırgan olma, rekabetçi olma, diğerlerine sınırlı bağlılık, egemenlik ve sosyal norm diye adlandırılan özellikler cinsiyete göre farklılaşmayı açıklayabilir. Kadınlarda da narsisizm olabilir ancak onlar bu yönlerini daha çok dış görünüşlerinde, gösteriş yaparken, çocuklarının ve diğer birlikte olduğu insanların konumlarıyla, bakımveren sıfatıyla değer kazandığı yerlerde ortaya çıkarabilirler. Bununla birlikte kadınlar narsisizm konusunda daha gizil belirtiler gösterme eğiliminde olabilirler (Behary, 2021).

İster erkek olsun ister kadın narsisizm konusunda her alanda bu tip insanlarla karşılaşma ve ilişki kurma ihtimalimiz vardır. Narsisizmin yayılması da oldukça kolay olabilmektedir. Narsisizm internetteki farklı kanallar yoluyla müzik, sinema ve televizyon gibi dünyanın birçok yerinde kolaylıkla kendine yer bulabilmektedir (Yılmaz, 2014).

Nitekim kendine her yerde yer bulan narsisizm, literatür incelendiğinde çok farklı disiplinler tarafından da mercek altına alınmıştır. Psikolojik ve sosyolojik boyutları olan narsisizm kendini edebiyat alanında roman kahramanları olarak da gösterebilmiştir. Yılmaztürk (2011), erkek narsisizm konusunu tanzimat romanlarındaki kahramanlar üzerinden incelemiştir. Tanzimat döneminde yaşayan erkek yazarların romanlarının ve romanlarındaki erkek karakterlerin narsistik özellikler gösterdiğini tespit etmiştir. Ayrıca sadece erkek karakterlerin ve yazarların değil romanlarda iletilen tezin de narsistik bir eğilim

gösterdiğini belirtmiştir. Narsisizm konusunun bir cinsiyeti olduğu noktasında bir sonuç elde edilmiştir. Literatürde yapılan araştırmalar incelendiğinde de narsisizmi cinsiyete göre farklılaştığı konusunda birçok sonuç elde edilmiştir. Tüm bu sonuçların yanı sıra cinsiyet kavramının sadece biyolojik bir boyutu yoktur. Cinsiyetin toplumsal boyutunu gözardı etmemek de gereklidir. Toplumumuzda erkeklerin güçlü olması zayıf olmaması gerektiği sürekli olarak vurgulanmaktadır. Kadınlardan ise daha uyumlu olması beklenmektedir. Bu yüzden kadınların narsisizm davranışlarının daha yüksek tepkilerle karşılaşması olağandır. Bu durum kadınların narsistik eğilimlerini daha farklı şekillerde ifade etmesini sağladığı gibi erkeklerle narsisizmin uyumunu da açıklayabilmektedir.

Erkeklerden ataerkil kültürlerde beklenen davranış biçimi narsistik yapılanma ile uyumluluk gösterse de ifade edişindeki farklılıklara bağlı olarak narsisizmin farklı türleri vardır. Ancak narsist bireyler birbirinden farklı görünüyorsa bile onları tanımak için belli başlı ortak özellikler dikkatli bir gözlemciden kaçmayacaktır. Narsistlerin cinsiyet farketmeksizin ortak ihtiyaçları olabilir. Her iki grubun ortak yanı ise narsisizmi ister açık ister örtük ifade ederlerse etsinler sosyal ortamlarda beğeni toplamaya ve ilgi odağı olmaya duydukları ihtiyaçtır (Behary, 2021).

Narsistik özellikler her ne kadar çok olsa bile değişmeyen tek şey olarak sosyal beğeni, narsistlerin hayatlarında önemli bir yer tutmaktadır. Çünkü onların en mutlu hissettikleri an kendilerine hayranlıkla bakan insanların olduğu bir yerde olmaktır. Narsistler yaşamlarını düzenlerken insan ilişkilerinde onlara olan hayranlığı zirveye çıkaracak şekilde olması için uğraşır. İnsanlarla kurduğu ilişkide bunu sağladığında gurur duyan narsist, sağlayamadığı durumlarda öfkeli olur ve diğer insanları suçlayıcı bir biçimde davranır (Twenge ve Campbell, 2015). Yabancı kaynaklarda sosyal istenirlik olarak da kullanılan bu kavram narsisizmin her iki grupta anlaşılması için önemlidir.

Yapılan araştırmalar incelendiğinde narsisizmin farklı disiplinler tarafından açıklanmaya çalışıldığı görülmüştür. Narsisizm literatürde kişilik bozukluğu olarak tanımlanmıştır. Kişilik bozuklukları belirtileri ergenlik veya erken yetişkinlik dönemlerinde netlik kazanmaktadır. Bu yüzden kişilik bozuklukları çalışmaları için bu gelişim dönemleri önemlidir. Bu yüzden araştırmalarda her yaş grubundan çalışmalar olmakla birlikte bu çalışmanın üniversite öğrencileriyle birlikte yürütülmesi uygun görülmüştür.

Narsisizm konusunda birçok değişken ile farklı çalışmalar vardır. Bu çalışmada literatürde ihtiyaç olabilecek değişkenlere yer verilmiştir. Narsisizmin çok boyutlu olması dolayısıyla birlikte incelenen her değişken kavramı daha iyi açıklama konusunda bize bilgi verecektir. Bu durum dikkate alınarak üniversite öğrencilerinde sosyal beğenirlik ve erkeksi davranış ile narsisizm ilişkisinin belirlenmesi bu çalışmada problem durumu olarak ortaya konmuştur.

Yapılan kuramsal açıklamalar doğrultusunda bu araştırmanın probleminin üniversite öğrencilerinin sosyal beğenirlik ve erkeksi davranış düzeylerinin narsisizm düzeyleri üzerinde anlamlı bir yordayıcı olup olmadığının incelenmesinden oluştuğunu söylemek mümkündür.

1.2. Amaç

Bu araştırmanın temel amacı üniversite öğrencilerinde sosyal beğenirlik ve erkeksi davranış ile narsisizm arasındaki ilişkinin incelenmesidir. Bu bağlam doğrultusunda narsisizm, sosyal beğenirlik ve erkeksi davranış düzeylerinin cinsiyete göre farklılık gösterip göstermediği ve sosyal beğenirlik ile erkeksi davranış düzeylerinin narsisizmi yordayıp yordamadığı belirlenmesi amaçlanmıştır.

Bu araştırmanın alt amaçları şu şekildedir:

- 1) Üniversite öğrencilerinde narsisizm, sosyal beğenirlik ve erkeksi davranış toplam ve alt boyut puanları cinsiyete göre farklılaşmakta mıdır?
- 2) Üniversite öğrencilerinin sosyal beğenirlik ölçeği alt boyutları (dikkat ve kabul) ve erkeksi davranış ölçeği alt boyutları (başarıya adanma, kısıtlı duygusallık, kısıtlanmış sevgi, abartılı özgüven & kontrol) narsisizm toplam puanlarını yordamakta mıdır?
- 3) Üniversite öğrencilerinin sosyal beğenirlik ölçeği alt boyutları (dikkat ve kabul) ve erkeksi davranış ölçeği alt boyutları (başarıya adanma, kısıtlı duygusallık, kısıtlanmış sevgi, abartılı özgüven & kontrol) narsisizm teşhircilik puanlarını yordamakta mıdır?
- 4) Üniversite öğrencilerinin sosyal beğenirlik ölçeği alt boyutları (dikkat ve kabul) ve erkeksi davranış ölçeği alt boyutları (başarıya adanma, kısıtlı duygusallık, kısıtlanmış sevgi, abartılı özgüven & kontrol) narsisizm güç puanlarını yordamakta mıdır?

5) Erkek üniversite öğrencilerinin sosyal beğenirlik ölçeği alt boyutları (dikkat ve kabul) ve erkeksi davranış ölçeği alt boyutları (başarıya adanma, kısıtlı duygusallık, kısıtlanmış sevgi, abartılı özgüven & kontrol) narsisizm toplam puanlarını yordamakta mıdır?

6) Erkek üniversite öğrencilerinin sosyal beğenirlik ölçeği alt boyutları (dikkat ve kabul) ve erkeksi davranış ölçeği alt boyutları (başarıya adanma, kısıtlı duygusallık, kısıtlanmış sevgi, abartılı özgüven & kontrol) narsisizm teşhircilik puanlarını yordamakta mıdır?

7) Erkek üniversite öğrencilerinin sosyal beğenirlik ölçeği alt boyutları (dikkat ve kabul) ve erkeksi davranış ölçeği alt boyutları (başarıya adanma, kısıtlı duygusallık, kısıtlanmış sevgi, abartılı özgüven & kontrol) narsisizm güç puanlarını yordamakta mıdır?

8) Kadın üniversite öğrencilerinin sosyal beğenirlik ölçeği alt boyutları (dikkat ve kabul) ve erkeksi davranış ölçeği alt boyutları (başarıya adanma, kısıtlı duygusallık, kısıtlanmış sevgi, abartılı özgüven & kontrol) narsisizm toplam puanlarını yordamakta mıdır?

9) Kadın üniversite öğrencilerinin sosyal beğenirlik ölçeği alt boyutları (dikkat ve kabul) ve erkeksi davranış ölçeği alt boyutları (başarıya adanma, kısıtlı duygusallık, kısıtlanmış sevgi, abartılı özgüven & kontrol) narsisizm teşhircilik puanlarını yordamakta mıdır?

10) Kadın üniversite öğrencilerinin sosyal beğenirlik ölçeği alt boyutları (dikkat ve kabul) ve erkeksi davranış ölçeği alt boyutları (başarıya adanma, kısıtlı duygusallık, kısıtlanmış sevgi, abartılı özgüven & kontrol) narsisizm güç puanlarını yordamakta mıdır?

1.3. Önem

Narsisizm konusu psikolojik ve toplumsal boyutu olan bir konudur. Bu yönüyle farklı disiplinler tarafından araştırma konusu olmuştur. Narsisizm çalışan araştırmacılarda erkeklerde daha fazla olduğu görüşü yaygındır. Ancak cinsiyet kavramının biyolojik boyutunun yanında toplumsal boyutu vardır. İnsanların davranışları toplumsal cinsiyet rollerinden etkilenmektedir. Narsisizm ile erkeksi davranış arasındaki ilişki var mıdır? Her iki cinsiyet grubunda ne kadar etkilidir? Araştırma bu sorulara yanıt içerebilecektir. Literatür incelendiğinde toplumsal cinsiyet ile narsisizm konusunda çalışmaların azlığı göze çarpmaktadır. Bu çalışma literatürde bu konuyla ilgili boşluğu doldurmaya katkı sunacaktır.

Sosyal beğenirlik, çevrenin onayına duyulan isteği temsil etmektedir. Narsistlerin cinsiyet farketmeksizin çevrelerinden gelen kabule ve hayranlığa çok ihtiyaçları vardır. Hatta bundan beslenirler. Bu noktada narsisizmi daha iyi anlamak için bu kavramın her iki grup üzerinde etkisini görmek gerekir. Sosyal beğenirlik konusunda yapılan araştırmalar kısıtlıdır. Dolayısıyla narsisizm ile sosyal beğenirlik ilişkisinin incelendiği bu çalışma literatüre katkı sağlayacaktır. Bununla birlikte narsisizmin daha iyi tanımlanabilmesi ve daha net sınırlar çizilebilmesi adına kavramın farklı değişkenlerle incelenmesi gereklidir.

Narsisizm ile ilgili araştırmalar incelendiğinde; narsisizm ve araştırmamızda incelenen değişkenler (sosyal beğenirlik ve erkeksi davranış) ile ilgili daha önce literatürde yapılan bir çalışmaya rastlanılmamıştır. Bu yönüyle narsisizm konusunda araştırmamızın farklı bir bakış açısı sunacağı açıktır. Bununla birlikte yapılacak olan yeni araştırmalara kaynak oluşturacak olması da önem arz etmektedir.

1.4. Sayıtlar

Bu araştırmanın sayıtları şunlardır:

1.Araştırma kapsamındaki üniversite öğrencileri Narsisizm Ölçeği, Sosyal Beğenirlik Ölçeği ve Erkeksi Davranış Ölçeği'ni durumları yansıtacak şekilde ve içtenlikle yanıtlamışlardır.

1.5. Sınırlılıklar

1.Araştırmanın çalışma grubu 2022-2023 eğitim öğretim yılında Akdeniz üniversitesinde öğrenim görmekte olan Eğitim Fakültesi, Edebiyat Fakültesi, Mühendislik Fakültesi ve Ziraat Fakültesi öğrencileri ile sınırlıdır.

2. Bulgular, araştırma kapsamında kullanılan Narsizm Ölçeği, Sosyal Beğenirlik Ölçeği ve Erkeksi Davranış Ölçeği'nin ölçmüş olduğu niteliklerle sınırlıdır.

1.6. Tanımlar

Bu bölümde araştırmada yer alan temel kavramlara ilişkin tanımlara yer verilmiştir.

Toplumsal Cinsiyet: Toplumsal cinsiyet, biyolojik cinsiyetten farklı olarak toplumun bize yüklediği anlamları da içerir. Toplumsal cinsiyet rolleri ile kastettiğimiz kadınlık ve erkeklik cinsiyetinin sosyal ortamlarda ifade edilmesidir. Cinsiyet rolleri, kadına ve erkeğe uygun görülen özellikleri, davranışları ve beklentileri içerir (Dökmen, 2009).

Narsisizm: Literatürde öz severlik olarak da bilinir. Herkes kendini sever ama narsistin kendini sevmesindeki asıl sorun çevresindeki insanlara zarar vererek bunu yapmaya çalışmasıdır. Narsist daha derinlerde hissettiği aşağılık, utanç ve yetersizlik duygularıyla baş etmeye çalışır. Bunu yaparken de diğer insanları amaçları doğrultusunda kullanmaya çalışabilir.

Sosyal Beğenirlik: Sosyal beğenirlik, kişinin kendine yönelik bir takım düşünceler geliştirirken çevreyi dikkate almasıdır. Kişi bu durumda çevresinin onayına almaya dönük girişimlerde bulunur. Kendi düşünceleri yoktur. Çevreye göre kendini şekillendirmeye çalışır.

BÖLÜM II

KURAMSAL ÇERÇEVE VE İLGİLİ ARAŞTIRMALAR

Bu bölümde araştırmanın bağımlı değişkenini oluşturan narsisizm kavramı ele alınmış, farklı yönleriyle incelenmiştir. Ayrıca, araştırmanın bağımsız değişkenlerini oluşturan sosyal beğenirlik ve erkeksi davranış kavramları da açıklanmıştır.

2.1. Narsisizm Kavramı

Araştırma kapsamında sosyal beğenirlik ve erkeksi davranış ile narsisizm arasındaki ilişkinin incelenmesi planlanmıştır. Bu doğrultuda narsisizm ile ilişkisi incelenecek değişkenlere sırasıyla yer verilecektir. Araştırmada ilk incelenecek değişken narsisizm kavramıdır. Narsisizm kavramından bahsetmek istenirse; sözlük anlamına baktığımızda narsisizm kavramı, Türk Dil Kurumu tarafından ‘öz severlik’ olarak tanımlanır (TDK, 2021). Fransızca, Almanca, İngilizce gibi birçok dil tarafından da hemen hemen aynı şekilde kullanılır.

Narsisizm mitolojik kaynaklarda Yunan mitolojik karakteri olan Narcissus ile ilişkilendirilmiştir. Narcissus, kendine aşık olan kızlara karşılık vermeyen, kendini çok beğenen kibirli biridir. Yunan tanrıçası Nemesis Narcissus’u lanetler. Artık kendinden başka kimseyi sevemez. Bir gün göl kenarına giden Narcissus kendi yansımasına görüp, aşık olur. Yansımasına hayranlıkla bakarken eritip giderek bir çiçeğe dönüşür. Gölde gördüğü yansımasına sarılmak isterken boğulup can verdiğini yazan anlatımlar da bulunmaktadır (Campbell ve Miller, 2011; Timuroğlu ve İşcan, 2008). Narsisizm kavramının mitolojik olarak ortaya çıkışı kısaca bu şekildedir. Geçmişten günümüze narsist kişilik mit olarak anlatılmıştır. Başlangıcı yakışıklı olan kişinin peri kızlarını kızdırmasına dayanıp daha sonra kendine olan sevgisi, kendinsini aşırı beğenmesi ve kendini üstün gösteren ifadeler kullanması ile son bulmaktadır. Anlatılan hikayeye bakıldığında narsist kişilik hem fiziksel hem de psikolojik olarak kendini aşırı beğenen bir kişiliktir (Çakmak, 2018).

Narsisizm kavramının bir mit olarak ortaya çıkış hikayesinin yanı sıra çeşitli filozoflar tarafından da farklı şekillerde ele alınmıştır. Narsisizm kavramını bencillik olarak gören Aristoteles diğer yandan bencilliğin insan olmanın bir gereği olduğunu da söylemiştir (Doğan,

2022). Hindistan’da bu görüşe tam olarak zıt bir görüş belirten Budha, benlik kavramının gerçek olmadığını ve bir ilüzyon olduğunu söylemiştir. Kişinin kendinin önemli biri olduğunu düşünmesinin aklının ona oynadığı bir oyun olduğunu belirtmiştir. Budizm inancına göre bu gerçek olmayan benlik hiçbir zaman öncelikli olarak görülmemelidir. Budha iki asır önce bunları söylerken, Hristiyan öğrencileri dört asır sonra olumsuz bir tepkiyle ortaya çıkar: Bu durumu kibir olarak kabul eden öğrenciler, kişinin kendini bu kadar büyütmesinin günah olduğunu ve böyle davranan kişinin cehenneme gideceğini söyler. Kur’an da yasak olarak belirtilen kibir duygusunun narsisizm ile benzerlik gösterdiğini ortaya koyan düşünceler İslamda da yer almaktadır (Polater, 2012).

Konuya dair Mevlanaya ait olduğunu söylenen ‘Ya olduğun gibi görün ya da görüldüğün gibi ol.’ Sözü’nün benlik kuramları ve devamında narsisizm ile ilişkisi açık olarak görülmektedir. Kendini sevmenin insanın hayvani yanını olduğunu savunan Thomas Hobes ile açgözlülüğün iyi olduğunu bunun topluma faydalı olduğunu söyleyen Adam Smith de dahil olmak üzere birçok filozofun tartışıp düşüncesini öne sürdüğü bir konu olarak literatürde yer almaktadır (Malkin, 2017).

Bu kavram literatürde psikanalitik bir kuramcı olan Ellis tarafından 1898 yılında tanımlanmıştır. Ellis, narsisizmden kişinin kendine duyduğu hayranlık, özellikle kadınlarda yer alan cinsel dürtü ve kendini üstün görme davranışları olarak bahseder (Karaaziz ve Atak, 2013). Psikanaliz tarafından keşfedilen narsisizm kavramı yıllar boyunca gelişimini sürdürmektedir. İlk başta sapkınlık olarak kabul görmüştür. Sapkınlık kısaca cinsel nesne olarak bireyi gören ve vücuduna cinsel nesneye temas ediyor gibi davranmaktır. 1908 yılından beri narsisizm bu şekilde tanımlanmamaktadır (Couderc, 2021). Narsisizm psikoloji alanında en tartışmalı kavram olmasının nedeni olarak; narsistik olan ve narsistik olmayan ayrımının zor yapılması, neyi kastettiğinin tam olarak bilinmemesidir (Kızıltan, 2011).

Narsisizm kavramı birçok farklı şekilde tanımlanmıştır. Paul Nacke, narsisizm kavramını kendine yönelik cinsel sapkınlık olarak 1899 yılında tanımlamıştır. Kişinin kendini sevmesini ve okşamasını bu kavramı kullanarak açıklamıştır (Şeker, 2021). Narsisizm kavramı sadece olumsuz taraflarıyla değil olumlu taraflarıyla da değerlendirilmektedir. Alan yazında Tanrısal Sendrom veya başka bir ifadeyle Tanrı Kompleksi olarak da tanımlanmıştır. Narsisizm kavramının da aşırı olan tarafı, aşırılık içeren her şey için geçerli olduğu üzere patolojik bulgu ve kişilik bozukluğu içermektedir. Kavramın grandiyöziteyle, egoizmle ve egosantrizmle karıştırılması ise sık sık gözlenen bir durumdur (Yazıcıoğlu, 2021).

Narsisizm kavramının bir kişilik olarak tanımlanması 1925 yılında Robert Walder tarafından yayımlanmış olan psikozlar hakkındaki makaleye dayanmaktadır. Makalede Robert Walder narsistik kişilik özelliklerinden söz eder. Narsistik kişilik bozukluğu gösteren hasta için makalesinde diğerlerine empati duygusu taşımayan, özsaygıya takıntılı ve herhangi bir suçluluk duygusu taşımayan bunun yanında analitik de olabilen biri olarak tanım yapmıştır (Cengiz ve Özdemir, 2020). Son olarak narsisizmin kişilik bozukluğu olarak kabul edilen patolojik narsisizm DSM-III'de 1980 yılında ilk kez yer almış, daha sonra DSM-V'de geniş bir çerçevede ele alınmıştır:

1. Kazandığı başarılar ve beceriler üzerinden büyüklenerek kendini diğer insanlardan üstün görme ve kendinin diğer insanlardan daha üstün olduğunu gösterme davranışlarını sergiler.

2. Sınırları belli olmayan güçlü, güzel, başarılı ve zeki olma hayali ile uğraşır. Yüce bir sevgi hayali kurar.

3. Kendisinin eşi benzeri olmayan özel biri olduğunu düşünür. Bu yüzden sadece üstün olan kişiler ile ilişki kurması gerektiğini yalnızca onlar tarafından anlaşılabilceğini düşünür.

4. Sadece belli kişi ve topluluklar tarafından değil herkesin onu beğenmesini ister. Beğenilme arzusu fazladır.

5. Her şeyi özel olarak hak ettiğine inanır.

6. Kendine ait hedeflere ulaşabilmek için diğer insanları kullanır.

7. Empati ve eş duyum yapma konusunda eksiktir; yapamaz ve bunu da istemez.

8. Başkalarına karşı kıskançlık duygusu taşır ve başkaları tarafından kıskanıldığını düşünür.

9. Kendini beğenen kibirli ve saygısız davranışlarını diğer insanlara gösterir. (DSM-V; American Psychiatric Association, 2013).

2.1.1. Narsisizm Kökenleri

Narsisizmin neyin tam olarak neden olduğu bilinmemekle birlikte kısmen kalıtsal olduğu yönünde mevcut araştırmalar vardır (Vernon vd., 2008). Bunun yanında baskın olan görüş ebeveyn ile sosyalleşmenin etkisine vurgu yapmaktadır (Üzümcü, 2016). Bununla birlikte çevrenin tutumunun narsisizmin ortaya çıkmasında etkili olabileceği düşünülmektedir.

Narsisizme kalıtsal olarak yatkın doğan bireylerin çevresinden gördükleri sağlıklı tutum ile ileride narsistik kişiilik özelliklerinin ortaya çıkmasına engel olunması mümkün olabilir. Aynı zamanda sağlıksız tutumlar (baskıcı, otoriter, ihmalkar) ve uygunsuz ortamlar yüzünden ilerleyen yaşlarda narsistik özelliklerin ortaya çıkması da mümkün olabilir (Güler, 2019). Bu düşüncenin genel ilkeleri doğrulanarak günümüz araştırmaları tarafından kabul edilmektedir (Dickinson ve Pincus, 2003).

Çocukluk döneminde yaşanan olumsuz duygular kızgınlık ve korku gibi narsisizm oluşmasına yardımcı olabilir. Bu olumsuz duygular neticesinde ilk başta kendisine sonrada diğer insanlara yabancılaşan çocuğun öz saygısı düşer. Bunun sonucunda yaşamak için yeni bir benlik oluşturmak zorunda kalır. Yaşanan bu durum çocuğun başkalarıyla kurduğu etkileşimde oldukça önemli olarak kabul edilmektedir (Fromm, 2017). Ebeveynlerinin beklentisini karşılamadığı için utanç duyan ve reddedilmiş hissedenden ocuk bunları yaşamamak için narsistik bir tutum içerisine girebilir (Yaya, 2016). Aslında yetişkinlikte ortaya çıkan narsistik davranışların temelinin, çocuğun yakın çevresi tarafından yalnız bırakılmasına dayandığı söylenebilir. Çevresindekiler tarafından her türlü ihtiyaç giderilen çocuğun narsistik ihtiyaçları konusunda istediği gibi karşılık görmemesi kendilik gelişimi konusunda eksikliğe yol açmaktadır. Yaşanan bu eksiklik yetişkinlikte çevreden giderilmeye çalışılır. Bu durum bozukluğun en yaygın sebebi olarak dikkat çekmektedir (Derhem, 2023).

Kendilik nesnesiyle girilen ilişki üretkenlik, özsaygı, kendiyle barışık olma, mizah ve empati açısından önemlidir. Çocuğun ilk kendilik nesnesi de annedir. Anne, bebek için ayna işlevi görür. Bebeğin varlığını onaylayarak ona geri yansıtması gereklidir (Taşkıntuna ve zrmez, 2011). Başarıları karşısında çocuğa uygun aynalama tepkileri verilmesi, çocuğun ileride yaşayacağı hayal kırıklıkları karşısında uygun tepkiyi verebilmesi için libidal olarak gerekli desteği vermektedir. Böylelikle ocuk kendi byklenmeciliğini şartlara göre ayarlayabilmektedir. Ancak uygun aynalama tepkisi verilmediğinde ya da yetersiz kaldığında ocuk kendi byklenmeciliğini ayarlamadan olduğu gibi koruyacaktır (Bilge ve Tekçe, 2023). Anne ile kurulan ilişki narsisizm konusunda cinsiyete göre farklılık oluşturabilmektedir. Morf ve Rhodewalt (2001), narsisizmin erkeklerde kadınlara oranla daha fazla (aşırı ben merkezci, büyüklenmeci ve aşırı beğenilme arzusu) gözlemlenmesinin ve kadınlarda narsisizmin farklılık göstermesinin çocukluk döneminde anne ile kurulan ilişkiden kaynaklanabileceğini belirtmiştir.

Anne ile doğru bir ilişki kurup ihtiyaçları çevresinde bulunanlar tarafından karşılanan bebek, kendini güçlü bir varlık olarak görür. Yaşamının ilk yıllarında durum böyle olsa da daha sonra yaşadıkları ile aslında böyle olmadığını öğrenir. Hayatı boyunca mükemmel hissettiği o zamanları özler. Bu mükemmelliği korumak için narsistik yapılara yönelmektedir (Derhem, 2023). Bu yüzden bireyin gelişim evrelerinin temeli önemlidir. Bireyin gelişim evrelerinden ilki olan bebeklik evresi temeldir. Bebek annenin ona olan bakışlarında, sözlerinde ve okşayışında annenin ona olan sevgisini görür. Anne sevgisi, kendini kabul etmeye ve sevmeye başlamanın ilk koşuludur. Birey bu duyguyu aldıktan sonra ileride başkasını kabul etmesi ve sevmesi için gerekli olan ilk adımı atmış demektir. Kısaca çocukta anne ve babanın ona verdiği ile ilgili olarak narsisizm ortaya çıkar (Couderc, 2021).

Eğer bu ilişki tatmin edici bir ilişki değilse, çocuk annesinin ilgisi konusunda kendini yetersiz hisseder ve diğer insanların verebilecekleri karşısında ilgisizleşir, bu ilgisizlik depresif hissettiği bir alan oluşturur. Bu noktada çocuk gerçekten bir acı hisseder ve var olma duygusuyla ilgili olarak boşluktadır. Bu acıya yönelik savunma mekanizmaları yavaş yavaş yerleşmeye başlayacaktır. Çocukta normal narsisizm duygusu gelişmezse, olumsuz bir gelişim olacaktır. Bu da ileride patolojik narsisizm olarak ortaya çıkabilir (Couderc, 2021). Gelişim dönemlerinde yaşanan ebeveyn empati eksikliği de çocuğun benlik saygısı gelişimini engeller. Çocuk mantıklı olmayan bir şekilde benliğini abartmakta ve bunun sonunda ortaya aşağılık duygusu çıkabilmektedir (Büyükgüngör, 2016).

Genel olarak bakıldığında gelişim sürecinde temel ihtiyaçların giderilmemesi bireyde bir boşluk duygusu oluşturur. İlerleyen süreçte birey bu boşluğu doldurmak için çabalayacaktır. Bu ihtiyacı karşılamak için ise bir kişi yeterli değildir. Karşılaşılan her bireyden duygu ve duyum talep edilerek boşluk doldurulmaya çalışılacaktır. Bunun bireyde görünen şekli ise diğerlerine kibirli ve bencil olma, büyüklük duygusu olarak yansıyacaktır (Kocakula ve Altunoğlu, 2017). Sağlam bir kendilik geliştiremeyen çocuk, kendisi için gerçek dışı değerlendirmeler yapmaya başlayacaktır. Olduğundan farklı davranıp, çevreye karşı kendini huzurlu, iddialı ve kendine güvenen biri olarak göstermeye çalışacaktır. Tam aksine içinde aşırı bir kendine güvensizlik taşımaya da devam edecektir. Kendilik değerlerinin sağlıklı olduğunu göstermek istediği için yalan söylemeye eğilimli olabilecektir. Bununla beraber çevreden gelen eleştirilere karşı da aşırı bir hassasiyet gösterecektir. Sadece büyülenmeci kendilikleri okşanıp onay aldığı zaman iyi hissedecektir. Bu anlarda kendini bir

bütün ve anlamlı hisseden birey, tam tersi durumda boşluk ve anlamsızlık hissedecektir (Derhem, 2023).

Freud bebeklik döneminden daha önceki zamana giderek ana rahmindeki ceninin hayata devam etmesinin narsisizm içerisinde gerçekleştiğini söyler. Dışarda olan objelerin bebek tarafından, ‘ben olmayan’ objeler şeklinde kavranmasının zaman alacağını belirtir. Zamanla bu objeler kavrandıkça ilk baştaki narsisizmin obje sevgisine çevrildiğini söyler. Freud bunlara ek olarak, her ne kadar herkes dış dünyada libidosu için nesne edinmiş olsa da herkesin belli bir ölçüde narsist olarak kaldığını da söyler. Mutlak olan narsisizmden nesne sevgisi oluşturmaya oradan da nesnel düşünme yeteneğine doğru gerçekleşen evrimi bireyin gelişim süreci olarak açıklar. Ona göre narsisizm tamamen ortadan yok olmasa da sağlıklı insanlar onu toplum tarafından anlaşılabilir bir seviyede bırakmaktadır (Fromm, 2017). Kernberg, narsisizm konusunda kuşak aktarımına dikkat çeker. Narsist ebeveynin narsist bir çocuk yetiştireceğini söyler (Kartopu, 2013). Kohut buna paralel olarak, içsel boşluk ve anlamsız hisseden narsistlerin tutarlı ve dengesiz olmayan benlik oluşturma adına gerekli bir iç yapıya sahip olmadıklarını söyler. Bunun nedeni olarak da çocuğun bakım verenleriyle empatik ilişki kurmada yaşadığı başarısızlığı bir nevi duygusal olarak ihmal edilmeyi gösterir (Russell, 1985). Yukarda anlatılanlarla tutarlı olarak yapılan çalışmaların çoğunda narsist kişilerin çocukluk yaşantılarında ihtiyaçlarının ebeveynleri tarafından empatik bir biçimde karşılanmadığı ve bu ihtiyaçları yetişkin olduklarında bağ kurduğu ilişkilerden elde etmek istedikleri görülmüştür (Morf ve Rhodewalt, 2001). Bunlara ek olarak ebeveyn tutumlarının narsisizm konusunda etkisi de literatürde yerini almıştır.

Narsisizmin kökenlerini içeren kuramsal yaklaşımlara göre psikanalitik bakışın egemen olduğu katı, hoşgörüsüz ve engelleyici ebeveyn tutumu bir uçta, esnek ve aşırı hoşgörülü ebeveyn tutumu diğer uçta yer almaktadır (Özdemir, 2017). Yapılan başka bir çalışmada ise ebeveyn tutumunun narsistik bir kişilik yapısı oluşumunda etkili olmadığı görülmüştür. Narsisizm oluşumunda eğitim sisteminin, reklamların, internetin, sosyal ağların, globalleşmenin ve modernleşmenin getirdiği çevresel faktörlerin daha etkili olduğu sonucuna ulaşılmıştır (Battal, 2016). Genel olarak literatüre bakıldığında erken çocuklukta yaşanan hayat tarzının, çocuğun genetik yapısının ve sağlıklı olmayan anne-baba tutumunun narsisizmin ortaya çıkmasında etkili olduğu söylenebilir (Yersel, 2019).

2.1.2. Narsisizm Kuramsal Temelleri

Psikoloji alanında narsisizmin ilk kullanımı Havelack Ellis tarafından 1885 yılında olmuştur (Oğuz, 2016). Narsisizm konusunda birçok araştırmacı çalışmalar yürütmüştür. Freud'a ait olan çalışma narsisizm konusunda en dikkat çekici olanıdır. Narsisizm, sağlıklı psikososyal gelişim dönemi olarak 1914 yılında yayınlanan 'Narsisizm Üzerine Bir Giriş' adlı çalışmada yer almaktadır. Çalışmada iki farklı narsisizmden bahsedilmektedir. Bunlar birincil narsisizm ve ikincil narsisizm olarak adlandırılmaktadır. Çocukluk döneminde birincil narsisizm yaşayan çocuk, bu dönemde hiç kimseyi umursamamakta ve ben merkezli tavırlar sergilemektedir. Çocuk var olan tüm enerjisini kendiliği ile ilgili kavramlara yöneltilmektedir (Freud, 2020). Çocuk gerekli desteği görürse bu enerji zamanla başkalarına yönelir. Benlik saygısı, psikolojik iyi oluş benzeri alanlarda narsistik duygular devamlılığını göstermeye devam eder. Eğer bu gelişim döneminde çocuk desteklenmez, ihmal ve istismar ile karşılaşırsa sağlıklı gelişim olmaz. İlkel benliğe doğru nesne sevgisi yüklenir. Çocuğun yaşam enerjisinin yeniden benliğe doğru gitmesi ikincil narsisizm olarak tanımlanmaktadır (Freud, 2020). Sağlıklı olan durum ise dengeli bir şekilde birincil ve ikincil narsisizmin yaşanmasıdır (Gençtan, 2023). Makale de Freud narsisizmin her canlı da kendini koruma içgüdüğü ve bencilliğin libidal bir tamamlayıcısı olarak belli ölçüde haklı olarak bulunabileceğini söyler. Narsisizmin ortaya çıkışını ise şöyle açıklar: Ona göre dış dünyayı yöneltilmesi gereken libido iç dünyaya yönelmiştir. Aynı zamanda narsisizmi cinsel gelişimin aşamalarından biri olarak da ele almıştır (Anlı, 2005). Narsisizm hakkında olumsuz düşünmeyen Freud, onu patolojik görmemiş ve bir durum olarak incelemiştir (Köksal, 2020).

Freud'un görüşleri genel olarak incelendiğinde ilk başta eşcinsel erkeklerin seçim tarzı olarak gördüğü narsisizmi daha sonra kişinin kendi benliğine yaptığı libidal bir yatırım olarak görmektedir. Doğumdan itibaren her türlü ihtiyacı karşılanan birey, her şeye gücünün yeteceğine inanır. Bu bahsedilen durumu birincil narsisizm olarak tanımlayan Freud her insanda olabileceğini ifade eder. İlerleyen zamanlarda bireyin her şeye gücünün yetmediğini ve dünyada sadece kendisinin olmadığını anlar. Bu durumda libidal enerjiyi çevresinde bulunan en yakın nesnelere yöneltir. Freud'un ikincil narsisizm adını verdiği durum tam bu noktada ortaya çıkar. Libidal yatırımı çevreye yönelten birey eğer tam bir karşılık alamazsa libidal yatırımı kendine yöneltir. Bu şekilde bakıldığında Freud'un narsisizmi savunma mekanizması olarak gördüğü düşünülebilir. Bununla birlikte nesne ilişkileri açısından narsisizm konusunu ele alan Freud, bireyin gelecekte eş seçimi yaparken kendine ideal

egosuyla özdeşleşen birini aradığını söyler. Kendine benzeyen birini aramanın tek gayesinin kendini sevmek için olduğunu belirtir. Bu şekilde narsist kişi düşlerindeki ideal ben'e veya çocukken kaybettiği güçlü hissettiği zamanlara dönmeyi istemektedir (Derhem, 2023).

Konut'un narsisizm açıklaması Freud ile benzerlik göstermektedir. Heinz Kohut narsisizm konusunu detaylıca incelemiştir. Kohut, narsisizmi sağlıklı bir yapı olarak görmüştür. Her insanda doğuştan var olan bu yapının ilerleyen zamanlarda optimal hayal kırıklıklarıyla değişerek olgunlaşan bir narsisizme dönüştüğünü belirtmektedir. Optimal hayal kırıklıkları ile kastettiği şeyin bakım verenin bebeğin ihtiyaçlarına tam olarak cevap verilmediğinde ortaya çıktığını söyler. Bu durumun gelişimsel olarak duraksamalara yol açmakta olduğunu da belirtmektedir (Turan, 2022). Kohut uygun seviyedeki hayal kırıklıkları yaşayarak kişinin büyüklenmeci kendilik egemenliğini kaybettiğini ve bunun kişide sağlıklı narsisizmin gelişmesi için gerekli olduğunu söylemektedir (Taşkıntuna ve Özçürümez, 2011).

Kendilik gelişimi için iki hat belirleyen Kohut, ilkinde büyüklenmeci kendilik hattı adını verip bunun çocuğun anneden aynalama beklemesini içeren bir hat olduğunu söyler. Bu anda uygun aynalama tepkisi gören çocuk kendine güven duyar. Aksi olursa çocuk başkalarına güven duyma konusunda sorun yaşayacaktır. İkincisi ise idealleştirilmiş ebeveyn imajı adını verdiği hattır. Burda ilk hatta yaşanan sorunların telafisi mümkündür. Bu hattaki en önemli imaj babaya aittir. Çocuk ilk zamanlarda hissettiği her şeye gücü yeteceği hissini bu hattaki figür ile tekrar kazanabilir. Bu sağlanmadığı takdirde çocuk ideal figür aramaya devam eder ve sürekli olarak başka insanların onayına ihtiyaç hisseder (Derhem, 2023). Bu hatta sadece baba figürü değil anne figürü de önemlidir. Çocuk bu dönemde anneye de kendini gösterip onay almak ister, bu isteği cevaplanmadığında paylaşmayı öğrenemediği gibi ihtiyaç duyduğu anne figüründen de mahrum kalmaktadır (Geçtan, 2017).

Çocuk için anne ve baba figürü önemlidir. Kohut bu konuda ebeveyn figürü eksikliğine dayalı zihinde oluşan yatay bir yarığın varlığından söz eder. Bu yatay yarığın ebeveynleri tarafından aynalanmayan kişilerde ortaya çıktığını da belirtir. Birey ilerleyen zamanlarda eğer yatay yarığa sahipse bir figür ya da grup bularak idealleştirmek ister. Bireyin amacı ise bulduğu figür veya grubun parçası olmak ve gölgesinde hayat sürdürmektir (Özakkaş, 2020). Kohut'un kuramı genel olarak incelendiğinde narsisizmi patolojik değil aslında sağlıklı olmayan gelişimsel bir yapı olarak tanımladığı görülmektedir. Narsisizmin patolojik yönü için gelişimsel bir duraksama tanımını yapmıştır (Anlı ve Bahadır, 2012). Bir başka deyişle narsisizm kişinin kendilik gelişiminde yaşadığı sorunları olarak tanımlanır. Bu

sorunların temelini ise kişinin nesne ile kurduğu ilişkideki problemler yüzünden o dönemde takılıp kalması oluşturmaktadır (Gündüz, 2023).

Narsisizmi libidal yatırım olarak gören Kernberg, patolojik narsisizmin ortaya çıkışını engellemek ve sağlıklı olan narsisizmi korumak için bireyin içsel etkenler olarak kabul edilen benliği, duyguları ve bilişi ile dışsal etkenlerin bir denge oluşturması gerektiğini zorunlu olarak kabul etmektedir (Gülmez, 2009). Kernberg'e göre sınırdaki ve narsistik durumda yaşanan en önemli eksikliğin çocuğun anneye olan ilişkisinden ortaya çıkmaktadır. Annenin sert davranması ve mesafeli tavırlar içinde olmasından kaynaklı olarak çocuğun aç kaldığını söyler. Kernberg, bu tavırlara karşı çocuğun savunma amaçlı bir 'büyüklenmeci kendilik' oluşturduğunu belirtmektedir (Kernberg, 2020).

Kernberg'in narsisizm hakkında görüşlerine bakıldığında genel olarak şu sonuçlara varılabilir: Kernberg narsisizmi sınır kişilik örgütlemesi içindeki alt seviyedeki bir kişilik bozukluğu olarak ele alır. Ayrıca patolojik bir yapı olarak da görmektedir. Kayıtsız ve soğuk davranan ebeveyn tutumlarını hem narsisizm için hem de sınır vakalarda ortaya çıkma sebebi olarak görmektedir. Ancak narsistlerin toplumsal olarak sınır vakalardan daha iyi uyum sağlamasını onların geliştirdiği büyüklenmeci kendiliğe bağlamaktadır (Derhem, 2023).

Kernberg narsisizmin aşılması için başarılı bir üstbenliğin gerekli olduğunu söylemektedir. Ego ideali ve ebeveyn talepleriyle üstbenliğin sadistik öncülleri birleşerek, üstbenliğin başarılı bir şekilde gelişmesi gerekmektedir. Bu birleşmenin en önemli faydasını ise gerçekçi ve büyüklenmeciliği az olan benliğin gelişimine katkı sağlaması olarak kabul etmektedir. Ancak narsist kişilerde benliğin gelişim süreci bu şekilde olmamaktadır. Narsist, ebeveyn tutumlarının etkisiyle çevreden gelen talepleri ve engellemeye yönelik davranışları kendine yapılmış olan bir saldırı olarak değerlendirmektedir. Bu yüzden saldırılara karşılık verme adına geliştirdiği büyüklenmeci kendilik ile çevreye saldırgan bir tutumla yaklaşmaktadır. Sonunda dış nesneler narsist birey için değersizleşmektedir. Kendi ideal imgesiyle de özdeşleşerek narsistik kişilik bozukluğunun ortaya çıkmasına sebep olmaktadır (Derhem, 2023).

Freud, Kernberg ve Kohut'un çalışmalarıyla kişilik, sosyal psikoloji, klinik psikoloji ve psikiyatri alanlarında ilgi çekici olan narsisizm güç, sömürü ve kibir özellikleri ile açıklanan bir kişilik yapısı olarak tanımlanmaktadır (Hyatt ve ark., 2018). Katkıların en büyüğünü Kohut ve Kernberg yapmıştır. Freud'un Psikanaliz ile birleştirerek ele aldığı

narsisizmi yaptıkları çalışmalarla geliştirmişlerdir. Böylelikle narsisizm konusundaki ruhsal gelişim süreci daha iyi anlaşılmış ve tedavi noktasında önemli gelişmeler sağlanmıştır (Keya, 2022). Her iki kuramcının narsisizm hakkında farklılık gösteren görüşleri olmasına karşın her ikisi de dış etken olarak ebeveyn yetersizliği konusunda ortak bir düşünceye sahiptirler (Schmidt, 2019).

Bu kuramcılardan başka isimlerde narsisizme katkı sağlamıştır. Karen Horney 'in narsisizme olan yaklaşımı bir diğer kuramsal yaklaşımdan biridir. Narsisizmle ilişkilendirilen psikanalitik alandaki çelişik özellikler, kavramın anlaşılmasına yönelik çabalarında bir başarısızlık oluşturduğunu söyleyen Horney; narsisizmin bir olgu, patolojik veyahut kişiliğin bir yönü olmadığını belirterek nevrotik bir eğilim olarak tanımlar (Horney, 2022). Başka bir ifadeyle, Horney (1939) narsisizme kendini sevmek olarak değil de yabancılaşma olarak bakar. Çünkü narsist birey kendine ve başkalarına sevgi gösterme duygusunu kaybetmiştir (akt. Demirci ve Ekşi, 2017). Horney narsisizm ile ilgili çalışmalarını genişlettikten sonra narsisizmin karmaşık bir yapıya sahip olduğunu öne sürer. Narsistin kendine yönelik oluşturduğu ideal benliğine taptığını ve bu durumun narsist kişiye gerçek olmayan bir özgüven ve canlılık verdiğini de ekler (Horney, 2022).

Narsisizmin en önemli nedeni olarak psikanalistler çocukluk döneminde yaşanan problemler ebeveyn-çocuk ilişkisinin göstermektedirler. Çocukluk döneminde karşılanmayan ihtiyaçları çocuk yetişkin olduğunda başkalarından temin etmeye çalışmaktadır. Bu yüzden de topluma tezat, büyüklenmeci ve teşhirci davranışlar içerisinde oldukları söylenebilir. Bu durumu psikanalistlerin çoğu öznenin kendi yetersizliğine yönelik bir savunma olarak görmektedir. Uzaktan bakıldığında bağımsız ve kendine güvenen narsistlerin geliştirdikleri bu davranışlar ile gerçekte olan kusurlu taraflarını kapattıklarını söylemek doğru olabilir (Derhem, 2023). Kendini sevmek önemliyken bunun hangi noktada bir kişilik bozukluğuna dönüştüğünü bilmek de gereklidir. Psikanaliz narsisizme bir kişilik özelliği ve gelişimin bir adımı sayarak araştırmalarında detaylı olarak yer vermiştir (Üstüner, 2023).

Jung narsistlerle ilgili olarak onların yaşamın ilk zamanlarından itibaren yoğun olarak hissettikleri yalnızlık duygusuyla baş ettiklerini söyler. Bu yüzden kendilerini sürekli olarak her şeye yetmek zorunda gibi hissettiklerini belirtir (Taştan, 2019). Narsisizmi bir öz düzenleme süreci olarak gören Morf ve Rhodewalt (2001), kişilik özelliği dışında farklı bir tanım yapmıştır. Narsisizm konusunda davranışçı kuramlar abartılı övgüler yüzünden oluştuğunu belirtmektedirler. Yapılan bir araştırmada narsist yetişkinlerin çocukluk

döneminde ebeveynlerinin fazla hoşgörü gösterdiği, yeteneklerini abarttıkları, yaptıkları her ne varsa övüldükleri ve hiç eleştirilmedikleri görülmüştür (Twenge ve Campbell, 2015).

Narsisizm konusunun 20-30 yıllık süreçte bir kişilik boyutu olarak incelenmesi ve ayırt edici özelliklerinin ortaya konmasına yönelik teorik ve görgül olarak yapılan çalışmalar artış göstermiştir (Aydın ve Akgün, 2014). Farklı kuramcılar ve araştırmacılar tarafından her ne kadar araştırılsa da narsisizm konusunda henüz tam bir sınır çizilmiş değildir.

2.2. Narsisizm Genel Özellikleri

Narsistler hayatımızın her alanında ev, iş ve özel hayatta karşılaşma ihtimalimizin olduğu kimselerdir. Bu yüzden onları tanımak gereklidir. Nitekim bu başlık altında narsist bireyleri tanımlayan özelliklere yer verilmiştir. Narsisizmde en temel özellik benlik olarak ifade edilen kavramın abartılı olmasıdır (Aytaş, 2022). Sözlükteki tanımını incelersek kişinin kendinin sahip olduğu özellikleri yoğun bir şekilde beğenmesi olarak karşımıza çıkmaktadır (Yavuz, 2018). Narsistlerde olağanüstü olduğu duygusu hakimdir ve şişirilmiş benlik algısına sahip bireyler olarak tanımlanmaktadır (Ekici, 2017). Bach, narsist kişinin başkalarını anlamaya yönelik iletişim kurduğunu değil, kendi beğenisini ortaya koymak için iletişimde bulunduğunu söyler. Ona göre narsist kişi; kendi benliğini algılama konusunda, niyeti ve irade yeteneğinde, zamanı algılamada ve ruh halini düzenleme konusunda kusurludur (Akhtar ve Thomson, 1982).

Narsistler ilk başta mesafeli durarak narsistik süreç boyunca onların davranışlarını engellemeyecek kişileri seçer. Daha sonra bu kişilere yumuşak olup duygusal ihtiyaçları konusunda rahatlama sağlar (Kocakula ve Altunoğlu, 2017). Narsistler için her insanın kusuru vardır düşüncesi kabul edilemez, onlar için bir kusur söz konusu olamaz. Bu yüzden herkes ona saygı duymalıdır. Bunu sağlayamadığı ve isteğini yaptıramadığında kafası karışmakta ve diğer insanların değerini yok sayabilmektedir (Yavuz, 2007). Aynı zamanda farklı görüşe sahip insanların statüleri onlar için önemsizdir. Bu konuda zıtlasma yaşamaktan çekinmezler çünkü diğer insanların duygularının farkına varmaz, önemsemez ve umursamazlar (Gülmez, 2009).

Narsistik bireyler, gittiği hemen her yerde özel muamele göreceğini, başkalarından daha üstün bir yeri hakkettiğini düşünmektedir. Onlar başkalarının sürekli ilgisini, beğenisini ve onayını bekleyen, kendini diğerlerinden üstün olduğuna inanan, ruhsal ve fiziki olarak

kendini oldukça beğenen kimselerdir. Narsistik beklentileri yoğun olduğundan dolayı yaşadıkları hayal kırıklığı ve incinme de çok sık olmaktadır. Onlar eleştiriler karşısında da dayanıksızdır. Narsist kişilerin beklentilerine cevap verilmediğinde kırgınlık duymakta, bunalmış hissetmekte ve çökkünlük yaşamaktadırlar (Timuroğlu ve İşcan, 2008).

Büyükleme, hayranlık bekleme, bencillikte aşırılık narsistik bireylerin temel özelliklerinden sayılabilir. Başka insanlara karşı empati duyma ve ilgi konusunda da eksiklerdir. (Koşan, 2015). Eğer başka insanlar onları küçük görür, eleştirir ve mağlup ederse öfke duyabilirler. Bunun beraberinde kırgınlık ve öç alma yaşayabilirler (Yavuz, 2007).

Narsist bireyler insanlar onlara karşı beklediklerinden farklı davranırlarsa tahammülsüz olur ve incinme duygusu yaşarlar. Onları sevgi göstermekten ve şefkatten mahrum bırakırlar. Çünkü o kişiler kendi bakış açısıyla bunları hak etmektedir. Narsist bireyler, bu durumda ilişkilerini gurur duyarak bitirir. Onlar başarıyla iletişim kurarken fedakarlık gerektiğini ve başkalarının bireysellik ve zayıflık durumunu kabul etmeleri gerektiğini hissetmemeyi seçerler (Wardetzki, 2019).

Benliklerinin olağanüstü ve farklı olduğu duygusu narsist bireylerde vardır. Her şeyi herkesten en çok kendileri hak ederler. Aşk hayatında ve meslek yaşamında yaşayacakları büyük başarılarının tutkusuyla dolu olmaktadır (Lelord ve André, 2006). Sonuç olarak narsisizm ben merkezli tavırlar, kendinden başka hiç kimseyi beğenmeme, başkalarından sürekli övgü ve ilgi bekleme. gibi kategorilere ayrılabilir. Kendini beğenen, ben merkezli ve bencil kişilerin günlük yaşamda doyum sağlaması zordur ama imkansız denemez. Bu durumun diğer kişiler üzerinde etkisi ise yorucu ve sinir bozucu olmaktadır (Taştekin, 2023).

Narsist bireyler kendine ait olan dünyalarında meşru hale getirerek iletişim kurdukları kişiyi araç olarak kullanıp farklı amaçları ulaşmak isteyebilirler. İç dünyalarında karmaşık duyguların hakim olduğu narsist kişiler bunu iş hayatına da yansıtır. Ancak bu durum onları olumsuz değil olumlu olarak etkilemektedir. Çünkü onların motivasyonları ve liderlik vasıfları iş hayatında yüksektir. Bu yüzden işten tatmini olma duygusu ve hırsları diğer bireylerden yüksek olabilmektedir (Bolat vd., 2016). Narsistler yalan söyleme ve manipüle etme noktasında da beğeni almak ve ilgi görmek için oldukça iyidirler. Ancak istedikleri karşılığı alamazlarsa saldırgan hale gelebilirler (Akbulut, 2020). Narsistlerin çevrelerinden bekledikleri onay alma istediği ve takdir edilme duygusuna karşın onlar çevrelerine karşı bu tavırdan oldukça uzak durmaktadırlar (Güngör vd., 2012). Çevresindekiler tarafından istediği

karşılığı alıp iyi hisseden narsistler bu durumdan memnun olup huzur, gurur ve ihtişam hissederken; istekleri olmadığında karamsar olup saldırgan olabilmektedirler (Derhem, 2023).

Narsist bireyler kendi ahlaki istekleri doğrultusunda çevrelerini ve kendilerini şekillendirmektedirler. Bu şekillendirme gerçekleşmediğinde çevreden gelen tepkiler konusunda çekinmektedirler. Bu çekinmelerin temelinde yatan duygu hayranlık ve ün duygusu karşılığında ödenen bir bedel olarak görülmektedir. Antisosyal davranışlar sergilememelerine karşın kendileri hakkında sahtekar olduklarına dair bir düşünce oluştuğu zaman saldırgan tepkiler verebilirler (Kernberg, 2012). Kernberg çekici görünen, resmi olan ve kendini beğenen narsist kişilerin iletişim kurduklarında normal olandan daha fazla bir şekilde kendilerinden bahsettiğini belirtmektedir (Kalın, 2020).

Narsistler yaşadıkları içsel boşluğu başka hiçbir anlamlı ya da nesne ile dolduramaz. Diğer insanlara karşı hissettikleri yoğun gereksinim reddedilme konusunda fazla bir hassasiyet oluşturmalarını sağlarken hayran oldukları çevrenin onları yıkıma uğratacağı korkusunu bilinçdışında ve derinden duyarlar (Terbaş, 2004).

Narsist kişiler, sosyal medyada da kendilerini imaj veyahut statü olarak gösterme ihtiyacı hissederler (Doğan vd., 2023). Narsistlerin bu durumu sadece sosyal medyalarına değil tüketim kültürlerine de yansıtmaktadır. Seçim yaptıkları markaları ve gittikleri mekanları da gösterme ihtiyacı hisseden narsistler ideallerinde yer alan kişilikleri yansıtır. Bu yüzden gösteriş ve teşhire çok önem verirler. Maddiyata da çok önem verdikleri rahatlıkla söylenebilir (Ülker, 2021). Ayrıca sıradan ürünler yerine lüks olanı tercih ettikleri de söylenebilir (Sedikides ve Hart, 2022). Narsist bireyler, kendi varlıklarını bu tarz nesnelerle ve sembollerle temellendirerek kendilerine bunların üstünlük sağladığını düşünürler (Tan, 2023).

Narsistler oldukça kıskançlardır. Kendi iyiliklerine çalışırlar, kendi yararına olacağını düşündüğü insanlarla ilgilenirler. Kendi dışında olan insanlara tahammül edemeyip onları çoğu zaman dinlemekten uzaktırlar (Yılmaz, 2014). Narsistler çatışma zamanlarında ya da spot ışığı altında olmak istediklerinde tiyatro çeviriyor gibi kriz geçirip, rahatça oyun oynayabilmektedirler. İçsel olarak özgür hissedememektedirler ve bu yüzden spontan davranamazlar. İçinden geldiği gibi davranamayan narsistin bu konuda çekinceleri vardır. Travma yaşayacağını, kusurlu benliğinin ortaya çıkacağını, gözden düşeceğini, nesne ve benliğinin zarar görebileceğini düşünmektedir (Kızıltan, 2006).

Narsistler duygusal manipölasyon konusunda da oldukça başarılıdırlar. Bunun kaynağının çocuklukta ebeveynleriyle doyurmaya çalıştıkları sınırsız olan boşluğu yetişkin olduklarında romantik ilişkilerindeki travma aktarımına dayandığı belirtilmektedir. Daha sonra partnerler benlik inşasını gerçekleştirdikleri için yeni bir benlik oluşturmamaya ve şiddetli olan bir ayrılık travması ile yüz yüze geleceklerdir (Erdoğan ve Öztürk, 2018).

Kişilerin kendi benliklerini pozitif görmeleri, kendilerini besleyecek rekabetler içinde olmaları ve kazandıkları zaferler kişiliğın anormal yönleri olarak görölmemektedir (Pincus vd., 2014). Ancak narsist kişiler normalin üstünde bir sıradışılık ve orjinallik hissi içindedirler. Karşılık verme kaygısı olmadan tüm ayrıcalıkları talep etmektedirler (Lelord ve André, 2006). Bebeklik dönemindeki saplantıları yüzünden çevresinde olan her şeyin kendi mükemmelliğini yansıtmasını bekler ve mükemmel bir görünüş bekler. Çünkü canlı ve cansız her şeyi benliğinin bir uzantısı olarak görmektedir (Masterson, 1990).

Narsist kişilerde şu ayrımı iyi anlamak gereklidir. Narsistik kişilik özellikleri ile narsistik kişilik bozukluğu farklı şeylerdir. Gösteriş yapma, empati yokluğu, onay ihtiyacı, alkışlanma özelliklerin uzun bir zaman boyunca var olması gereklidir. Ayrıca DSMV’de yer alan ölçütlerden en az beş tanesinin karşılanması gereklidir. Bunlara ek olarak bireyde depresyon, ilişkilerinde ve yaptığı işlerde bir başarısızlık söz konusu olmalıdır. Narsistik kişilik özellikleri denilen özellikler, narsistik kişilik bozukluğundaki gibi yüksek düzeyde ve patolojik değildir. Bu yüzden kişilik bozukluğu, kişilik özellikleri kadar yaygın değildir (Twenge ve Campbell, 2015). Narsistik kişilik bozukluğu olan bireyleri de ikiye ayırmak mümkündür. Bunlar kayıtsız ve tedirgin olarak adlandırmak mümkündür. Kayıtsızlar çevreden gelen tepkiye duyarsızdır ama ilgiden hoşlanırlar. Onlarda kendini beğenmiş olma ön plandadır ayrıca kibirli ve saldırgan olmaktadır. Tedirginler çevreden gelen tepkilere duyarlı ve ilgiyi sevmeyen kişilerdir (Gabbard, 1989). Narsisizmi pek çok farklı şekilde ayırmak mümkündür. Ancak narsisizmde her zaman kendini suçlama davranışı ve felaket senaryoları çok yoğun olarak yer almaktadır (Köymen, 2019).

Bu kişiler çok zeki olup yaratıcı olarak da görölmemektedir. Sanayi veya akademik kurumlarda yönetici olarak da rastlanabilirler. Herhangi bir sanat dalında uzmanlaşmaları da mümkündür (Kernberg, 2012).

Narsisizm tek başına olumsuz olarak dışardan bakıldığında direkt farkedilmemektedir. Narsisizmin daha kolay farkedilebilmesi için belli başlı dikkat edilmesi gereken özellikler

vardır. Bu özelliklerin bir veya birkaçının var olması narsisizmi düşündürebilir. Bu özellikler şu şekilde sıralanabilir:

Nitelikleri Abartma: Narsist insanlar kendi sahip oldukları benliğin dışında bir benlik oluştururlar. Bu özelliklerin tamamını taşımazlar. Buna rağmen özel ve ayrıcalıklı olduklarını hissederler.

Diğerlerinin Üstünde Otorite Kurma İsteği: Narsist kişilerin liderlik yapma eğilimleri yüksektir. Başkalarının kendilerini takip etmelerini, sözlerine kulak vermelerini ve uygulamalarını isterler.

Teşhircilik: Narsist insanlar sahip olduklarıyla gösteriş yapmayı severler. Bu şekilde başkalarının gözünden daha cazibeli ve güçlü olmaya çalışırlar.

Diğerlerini Küçük Görme Eğilimi: Narsist insanlar kendilerinin üstün olduğunu düşünmektedir. Bu yüzden sadece kendileri gibi önemli insanlar tarafından anlaşılacağını düşünürler. Başkalarının kendilerini anlayabilecek yeterliliği olmadığını düşünürler.

Güçlü Olma İsteği: Narsisizm, insanların karşılanmayan ihtiyaçlarının bastırılmasıyla ortaya çıkmaktadır. Bu eksikliğin kapatmak için güce önem verirler. Narsist insanlar güçlü olmaya ve gücü korumaya önem verirler.

İlgi Görme Arzusu: Narsist insanlar başkalarının hayranlığını kazanmaya önemsemektedir. Farklı yollara başvurarak dikkatlerin kendi üzerinde olmasını sağlamaya çalışırlar.

Eleştiriye Kapalı Olma: Narsist insanlar, eleştireye karşı hassastır. Bu yüzden eleştirildiklerinde pasif agresif tepkiler verebilirler.

Bencil Olma: Narsist insanlar için amaç önemlidir. Davranışları öncelikli olarak kişisel çıkarlarına göre şekillenir.

Yalan Söyleme Eğilimi: Narsist insanlar istediklerine ulaşmak, başkalarını etkilemek kendilerini farklı ve üstün olduklarını göstermek için sık sık yalan söyleme davranışına başvururlar (Özsoy ve Ardıç, 2017).

2.2.1. Sağlıklı Narsisizm ve Patolojik Narsisizm

Narsisizm konusunda yapılan araştırmalar bu kavramın iki ayrı boyutunu ortaya çıkarmıştır. Bunlar sağlıklı narsisizm ve sağlıklı olmayan yani patolojik narsisizmdir. Sağlıklı

narsisizm kavramını tanımlamak kolay olmakla birlikte sağlıklı narsisizm kavramını tanımlamak zordur. Çünkü sağlıklı narsisizm olumlu ve sağlıklı olduğu kabul edilen özgüven ile sıklıkla karıştırılabilmektedir. Hatta özgüven artırma için yapılanların narsisizmin artmasına da neden olduğu gösterilmektedir (Gürsu & Önce Özokudan, 2019). Psikanalitik literatür incelendiğinde narsisizmin iki tür olarak ele alındığı anlaşılmıştır. İlki normal narsisizm, çocuk gelişiminde doğal bir dönem olarak kabul edilen ve geçici olduğu düşünülen narsisizmdir. İkincisi patolojik narsisizm, çocuk gelişiminde yaşanan olumsuz ebeveyn tutumları etkisiyle oluşan ilerleyen yıllarda olumsuz sonuçları doğuran narsisizmdir. (Alanka & Cezik, 2016)

Sağlıklı narsisizm ile tarif ettiğimiz normal narsisizm kişinin yaptıkları başarılar ile gurur duyması, yaşadığı olumlu olaylar ile ilgili keyif duyması ve bulunduğu çevreye kendini güçlü hissettirmesi olarak tanımlanabilir (Ulusal 2019).

Toplum içinde narsist kişiler başkalarının kolay etkilemediği, başına buyruk ve bağımsız kişiler olmaktadır. İş dünyasında yaratıcı olmaları dolayısıyla kabul görmektedirler. Onlar eserleri ile gurur duymakla birlikte gelişmesini sağladıkları ürüne hakim olma istekleri de vardır. Bu yüzden her zaman yeni bir şeyler üretme hevesinde olmaktadır. Onların isteği sevilme değil, takdir edilmektir. Onların hayatında en önemli şey her zaman diğer insanların onları nasıl gördüğüdür (Alanka & Cezik, 2016).

Eğer bireyler çocukken normal bir narsisizm geliştiremezse, olumsuz olarak bir gelişim ortaya çıkacaktır. Bu da ilerde karşımıza patolojik narsisizm olarak çıkabilmektedir (Couderc, 2021). Narsisizmin hastalıklı bir hale gelmesi işlevselliğin bozulması ve normal ya da olumlu sayılan özellikler gerçeklikten kopmasıyla olmaktadır (Geçtan, 2017). Bazı araştırmacılar tarafından normal ve patolojik narsisizm sağlıklı bir durumdan bozukluğa doğru ilerleyen bir süreç olarak görülmektedir. Bazıları tarafından ise uyumsal ve patolojik narsisizm olarak kategorik bir biçimde ayrılmış yapılar olarak görülmektedir (Bozkuş ve Araz, 2015).

Bireyin kendine güveni yüksek olmasıyla birlikte başarılarıyla gurur duyması, hatalarına karşı öfke hissetmesi ve aldığı eleştirilere karşı kabul edici yaklaşımı normal narsisizm olarak kabul edilmektedir (Çoban ve İrmiş, 2018). Normal narsisizmde kişinin öz farkındalığa sahip olması onu patolojik narsisizmden ayırmaktadır. Başkaları tarafından beğenilmek, saygı görmek, sevilme ve takdir edilmek istemek gibi hisler herkesin

isteyebileceği duygulardır. Ancak bu duyguları patolojik olandan ayırmak için öz farkındalık gereklidir (Gündüz, 2023). Günlük hayat meşgalelerinden keyif alma ve başarı elde edince gururlanmak sağlıklı ve normal kabul edilen bir narsistik doyumdur. Bunun yanında çevredeki diğer insanlara değer verme, onları sevmek ve onların ihtiyaçlarının anlamaya yönelik empati duygusunun olması da önemlidir. Aslında belli bir düzeyin üstüne çıkmayan narsisizmin önemli ve gerekli olduğu düşünülmektedir (Özel, 2013).

Sağlıklı narsisizm incelendiğinde patolojik olarak görülmemektedir. Psikolojik olarak kendi iç deneyimleriyle ilgili insanın değişik arzulara sahip olduğu için hissettiği bunalımlar normal kabul edilmektedir. İnsanın hayatta sarılma arzusu, kendi öz benliğini koruma isteği ve tüm bunlar için daha çok çabalaması gücünü kendinde bulabilmesi olması gereken bir ihtiyaçtır (Fromm, 2017). Bu özellikteki kişiler ihtiyaçları olan kendini geliştirmeye yönelik arzu ve başkaları tarafından tanınma, hayranlık duyulma ve beğenilme gibi duyguları toplumun kabul edeceği biçimde doyurmaktadır. Yaşadığı hayal kırıklarında ise olumsuz duygularının, insanlarla ilişkilerini ve özsaygısını düzenlemeye yönelik davranabilir (Pincus ve Lukowitsky, 2010).

Sağlıklı narsisizm başkalarına oldukça olumlu olarak da yansıtılabilmektedir. Sağlıklı narsisizm diğer insanlara karşı ilham vermeyi içeren yüksek benlik saygısına sahip olabilir. Bu insanlar üzerinde olumlu bir etki oluşturabilmektedir. Hatta daha da ilerleyerek insanların kendini izleyeceği ve ilham kaynağı olabileceği bir noktaya ulaşabilmektedir (Özbey ve Tan, 2023). Bunlara ek olarak sağlıklı narsisizme sahip insanların özellikleri genel olarak şu şekilde özetlenebilir: Kendilerinin ne olduğunun farkında olan bu insanlar, güçlü ve zayıf yönlerini bilip bunu yansıtmaktan çekinmezler. Kendileri hakkında öz eleştiri yapabilecek ve kendilerini sorgulayabilecek kadar yetenekleri ve cesaretleri vardır. Çevreden gelen eleştiriler konusunda da yapıcı davranabilmektedirler. Herhangi bir narsistik bir maskeye ihtiyaç duymazlar ve hiçbir konuda kendilerine yönelik bir ikna etme durumu söz konusu değildir. Başarıyla iletişim kurduklarında gerçekten dinleyip gerçek bir ilgi göstermektedirler. Bunun sebebi karşı tarafa verdikleri değer ve güven ile alakalıdır (Kalan, 2021).

Normal veya sağlıklı kabul edilen narsisizm dışında gelişen ve bireyin işlevselliğini bozan narsisizm literatürde ‘maladaptif narsisizm’ olarak geçmektedir (Akiş ve Öztürk, 2021). Bir diğer adıyla patolojik narsisizm çocukluk evresindeki giderilmeyen ihtiyaçlardan dolayı oluşabilmektedir (Özözen Danacı, 2017).

Kohut patolojik narsisizm gelişme sebebi olarak kişinin takılı kalmış olduğu idealleştirilmiş ebeveyn imajı ve büyüklenmeci kendilik hatlarını gösterir (Anlı ve Bahadır, 2012). Bahsedilen her iki hattın paralel olarak gelişmesi ilerleyen zamanlarda kişinin ideallerinin oluşumu için gereklidir. Ebeveynleri tarafından çocuğun ihtiyaçlarının tam olarak karşılanmaması bu hatlarda takılı kalmanın önemli bir nedeni olarak görülmektedir (Gündüz, 2023).

Benlik saygısının koruma adına narsisizm gerekli görülmekle birlikte abartılmış olması patolojiye işaret etmektedir. Patolojik narsisizmi, normal narsisizmi, benlik saygısını doğru kavrayabilmek için savunma mekanizmalarının incelenmesi doğru bir yaklaşım olarak görülmektedir (Karakuş, 2017).

Patolojik narsisizm kişinin kendi olumsuz özelliklerine karşı özgüvensiz ve değersiz hissedip aynı zamanda eleştirir konusunda da aşırı hassas olmasından dolayı çevreye büyüklenmeci bir kendilik imajı çizmesi olarak tarif edilmektedir (Karaaziz ve Erdem Atak, 2013). Kişi hissettiği özgüvensizlik ve değersizlik duygularıyla ve oluşturduğu idealize büyüklenmeci kendilik ile sosyal ortamlarda arada kalmaktadır. Bu yüzden dürtüsel davranış ve gerçeklik payı olmayan düşünceler ile bu durumu açığa çıkarabilmektedir (Vatansever, 2021). Patolojik narsisizmde kişi yaşadığı hayal kırıklığı ve oluşturduğu benlik imajına yapılan tehditler karşısında uygun başa çıkma stratejisi oluşturamamasından kaynaklı işlevsellikte bozulma ön plana çıkmaktadır (Pincus ve Lukowitsky, 2010).

Patolojik narsisizme sahip kişi kendiyile olan bağının zayıf olmasından kaynaklı yaptığı hatalardan dolayı farkındalık sahibi değildir. Kişi idealize ederek oluşturduğu benliği çevreye kabul ettirme ve bu benliği koruma beklentisi içindedir. Böylelikle kişi kendini daha çok sevip ve üstün görüp başkalarını kabul etmede sorun yaşayabilecektir. Kişi kendi güvensizlikleri ve eksiklikleri ile karşı karşıya kalmak istemediğinden dolayı çevresindeki bireyler aracılığıyla bunu telafi etmeye çalışmaktadır. Bu yüzden çevreden gelen onaya bir nevi bağımlı olmaktadır (Anlı ve Bahadır, 2012). Her ne kadar onaya bağımlı görünmüş olursa olsunlar patolojik narsistler diğerlerine karşı hissettikleri güvensizlik ve aşağı görme duygusunda olduklarından dolayı aslında bağımlı olmalarına imkan da yoktur (Kernberg, 2012).

Patolojik narsistlerde davranışta bozuklukların gözlenmesi her zaman mümkün olmayabilir. Çünkü denetimli kişilikleri ve sosyal hayattaki başarıları anormal bir algı

oluşturmada engel olabilmektedir. Çevreleriyle iletişim kurduklarında odak noktası da her zaman kendileri olmaktadır. Takdir görme ve sevilme hisleriyle sürekli beslenirler (Kernberg, 2012). Duygusal olarak hassas olduklarından dolayı herhangi bir olumsuz değerlendirilme ile yüzleştiklerinde boşluk duygusuyla birlikte küçük düşme de hissederler (Özbey ve Tan, 2023). Bu yüzden olumsuz duygu ve düşünceleri öfke ve saldırganlıkla karşılamaktadırlar (Kernberg, 2012).

Patolojik olan narsisizmin de kendi içinde farklı tipleri vardır. Tiplerin benzerlik ve farklılıklarıyla ilgili olarak genel bir görüşe de varılmıştır. Ancak patolojik narsisizm konusunda yapılacak olan ayırımın nasıl olacağı (kategorik veya boyutsal) noktasında herhangi bir birlik söz konusu değildir. Belki de bu yüzden narsisizm tedavisi zor olan bir sorun olarak literatürde yer almaktadır (Dikmen, 2022).

2.2.2. Narsistile İlişki ve Maskeler

Narsistin gerçek bir bağ kurabilmesi için çocukken öğrenemediği kendisi ve başkalarının ayırımına varabilmesi gerekir. Bu ayırma vardıktan sonra denge sağlaması da gereklidir. Bu önemli bir beceridir. Yaşamda karşılıklılık için ayrıca sorumlu hissetmeye ve empati kurmaya yardımcı olması açısından gereken bir kazanımdır. Narsistin çocukluk yıllarına baktığımızda bu konu ile ilgili belirgin bir eksiklik olduğunu görürüz. Narsist bireyin hayatı boyunca geliştiremediği yeteneklerden biri zihin algısıdır. Daha açık bir ifadeyle narsist biriyle ilişkiye giren kişi bu ilişkide dengesizlik olduğunu hisseder. Narsist ile ilişkide yaşananlar ve konuşulanlar tamamen narsist ile ilgilidir. Bu ilişkide sizinle ve ikinizle alakalı hiçbir şey yoktur. Narsist bireyin ilişkiye karşı bağlılık göstermesi için olduğu gibi olduğunda yeterli olduğunu öğrenmesi gereklidir. Bu narsistin çocukken öğrenemediği bir şeydir (Behary, 2021).

Narsistlerle kurulan ilişkilerde zorluk yaşanacağı oldukça açıktır. Çünkü diğer tüm ilişkilerinde de yaşadığı üzere narsistin beklentisi biterse ilgisi de azalmaktadır. Hatta yaşadığı can sıkıntısının etkisiyle ilişkiyi bitirme noktasına kadar rahatlıkla gidebilmektedir. Karşı taraftaki her şeyi elde etmek isteyen narsist ilişkilerinde oldukça talepkar davranabilmektedir. Eğer bunu sağlayamazsa yani istediğini alamazsa öfkelenir ve karşı tarafı değersizleştirmek için elinden geleni yapabilir. Sonuç olarak narsist bireylerin gerçek ve yakın bir ilişki kuramadıkları rahatlıkla söylenebilir (Derhem, 2023). Bu yüzden narsist kişiyle sürekli iletişim halinde olmamız gerekiyorsa ya da iletişimi kesemeyeceğimiz biriyse; narsist ile

ilişkinin üstesinden gelmek için şu dört maskeyi bilmek önemlidir: Gösterişçi, zorba, yetkili, bağımlı kendini yatıştıran (Behary, 2021).

Gösterişçi ile iletişimde temel nokta başkalarının kendisine hayran olmasını istemesidir. Ayrıca diğerlerinin onu kıskanmasını da ister. Bu konuda açlık hisseder. Narsisizmin türüne bağlı olarak ya kendini açıktan över ya da aşırı mütevazî davranarak etkilemeye çalışır. Karşısındaki bireyi etkilerse geçici de olsa açlığını gidereceğini bilir. Ona vereceğiniz övgü ve hayranlık dışındaki şeylerle ilgilenmez (Behary, 2021).

Zorba ile iletişimde temel nokta ise başka insanlara ve onların niyetlerine karşı fazla bir güvensizliği olduğunu bilmek önemlidir. İnsanların onu kontrol etmek istediğini, onu küçük düşüreceğini, insanların kendine yarar sağlayacağını düşünür ve bundan korkar. Çocukken yaşadığı deneyimler etkisiyle başkalarının onu umursamayacağını düşünür. Diğer insanlara karşı eleştirel ve kontrol edici davranarak kendini korumaya çalışır. Narsist önemsenme duygusu ve otorite ihtiyacını karşılamak için başkasını değersiz, aptal ve zayıf hissettirmek zorundadır. Narsist bunu yaparken, onun sözleri ve hareketlerinin size kendinizi nasıl hissettirdiği konusunda gerekli dönüt vermek gereklidir (Behary, 2021).

Yetkili olan maske ile iletişimde olduğunuzda narsistin kendi kurallarını koyma hakkı olduğu ve istediğini istediği zaman elde etmek isteyen biri olabilir. Çoğunluğun uyduğu kurallarla sınırlanmak istemeyebilir. Başkalarından daha üstünmüş gibi hareket eder. Bu şekilde davranılmayı hak ettiğini düşünür. Hayır cevabı istemez. Israrcı ve talepkar biri olduğunda bununla ilgili herhangi bir pişmanlık duymaz. Empati becerisinden yoksundur. Başka insanların duyguları hiçbir zaman önemli değildir (Behary, 2021).

Bağımlı kendini yatıştıran ile iletişim halinde olduğunuzda sakınma davranışı olmayabilir. Narsist hissettiği huzursuzlukla birlikte spot ışıkları altında olmadığında yerin dibine inebilir. Bundan kurtulmak için işkolik olabilir, içki alemi yapabilir, çok harcama yapabilir. Onu tartışılan bir konu içinde nutuk atarken görmek de mümkün olur. Siz ona gitmek istediğinizde ona ulaşamayabilirsiniz. Narsist, doğal istek ve duygularıyla görülmek istenmeyebilir. Duygusal olarak zorlayıcı olmasına karşın gösterilen duygusal mesafeye tahammül etmek gereklidir. Onun varlığını göstermesi bu durumda zor olabilir. Son olarak, narsistin maskeleri bilerek takmadığını bilmek önemlidir. Onun kopması sizin suçunuz değildir. Bunu bilmek süreci anlamak için oldukça önemlidir (Behary, 2021).

2.3. Narsisizm ve Boyutları

Her boyutunun gelişmişliği farklılık göstermekle birlikte sosyal çevremizde, iş hayatımızda değişik bir kişilik sahibi olduğunu düşündüğümüz ancak narsistik özelliklere sahip kişiler ile karşılaşmamız mümkündür. Boyutların her birini yakından tanımak, sosyal çevremizde narsistik özellikleri daha doğru biçimde tanımamızı ve daha iyi anlamamızı sağlayacaktır (Atay, 2010). Narsisizmin boyutlarının bilinmesi aslında narsisizmi tanımlamaya yönelik de ipuçları içermektedir.

2.3.1. Otorite Boyutu

Narsist bireyler yönetim, rekabet, yaratıcılık ve zeka gibi yetenekler konusunda kendilerini üstün görür ve kendilerine fazla güven duyarlar (Hamedoğlu, 2009). Otorite boyutu aynı zamanda narsist kişilerin iş hayatlarında konumlarını daha iyi hale getirmeye ve gösterişli bir lider olmalarına da yardımcı olabilmektedir (Koroğlu ve Bayraktar, 2011).

2.3.2. Teşhircilik Boyutu

Narsistler ilginin kendinde toplanmasından hoşlanır bunu sağlamak için hemen her şeyi yapabilirler. Narsistlerin becerileri arasında fiziksel olarak çekici olmak, zeki olmak ve yetenekli olmak vardır. Ayrıca dış görünüşlerine de oldukça dikkat ederler. Çünkü onlar için dış görünüş başkalarından ilgi görmek için bir yoldur. Narsistler pahalı kıyafetler ve dikkat çekici giyimleri ile ilgi görme eğilimi içinde olurlar. Yüzlerindeki sürekli olan gülümsemenin nedeni ise çevreye verilen görüntünün önemli olmasından kaynaklanır (Özel, 2014). Narsist birey dünyanın en güzelini veya yakışıklısını kendisi olarak görmektedir. Vücutlarını ortaya koymaktan çekinmemekle birlikte giyim, dış görünüş ve saç stilleri önemlidir. Bunu yaparken istedikleri şey, diğerlerinin dikkatini üzerine çekme isteğidir. Bunu elde ederlerse doyum sağlanmaktadır (Twenge ve Campbell, 2015).

2.3.3. Sömürücülük Boyutu

Narsist bireyler diğerlerinin hakkını ihlal ederek ve diğerlerinden yarar sağlamaya çalışarak en iyisini kazanmaya yönelik bir istek duyarlar. Bunun temelinde yatan düşünce ise her zaman kendilerinin her şeyi hak ettiklerini düşünmeleri ve kendilerine her şeyi hak görmeleri yatmaktadır (Kets de Vries, 2004).

Narsistler diğerk insanlara karşı gerçek bir sevgi hissetmedikleri için onları çıkarları için kolayca kullanabilmektedirler. Başkalarına ait her şeyi kolayca kendine mal edinirler ve bunu ustalıklı yaptıkları için bunu farketmek zor olabilir. Narsistler gerçek bir yakınlık kuramayıp duygu olarak birine bağlanmazlar. İş hayatlarında da sömürmeye odaklı ilişkiler yüksek düzeyde yer almaktadır. İstediklerini aldıklarında memnuniyet yaşamış olsalar bile içlerinde bir türlü doldurulamayan bir boşluk bulunmaktadır ve bu yüzden doyumsuz olurlar. İş yaşamlarında kendinden alt seviyede olanlara ve diğerk iş arkadaşlarını sömürme odaklı olmaları işlerinde olumsuzluğa sebep olmaktadır (Kernberg, 2012). Emmons da bu boyutla ilgili olarak narsistlerin ilişkide oldukları insanlara karşı manipölasyon yaptıklarını ve başkalarını sömürme odaklı yarar sağlamayı bildiklerini belirtmektedir. Ayrıca iyiliğe yönelik bir beklenti içinde olduklarını da belirtmiştir (Orhan, 2014).

2.3.4. Hak İddia Etme Boyutu

Narsist bireyler kendilerinin entellektüel olarak üstün olduğu ve dünyadaki herkesin kendinden aşağı olduğunu kabul ettikleri yargılara sahiptirler (Couderc, 2021). Freud bu boyutun sebebi olarak çocuklukta deneyimleri göstermektedir. Narsistler kötü yaşantılara çok fazla maruz kaldığını ve bu durumlarda güçlü durmayı başardıklarını düşünürler. Bu yüzden onlar sorumluluk alınması gereken işlerde ayrıcalıklı olmayı bekler ve başkalarının bu sorumluluğu almasını beklerler. Yalnız çocukluk dönemi yaşantıları değil doğum anı da bu boyutun oluşmasında etkili olabilmektedir. En büyük çocuk kardeşi doğduktan sonra yerinden edildiğini düşünüp kendini eksik hissedebilir. Bunun sonucunda kendini hak iddia etme hissi içinde bulabilir. Savunma mekanizması olarak da çocuk hak iddia etme geliştirebilmektedir. Birey yaşadığı depresyondan, utançtan, yaşadığı suçluluk hissinden ve kıskançlıktan dolayı bu şekilde davranabilir. Çünkü birey bunları kendine yakıştıramamakta ve böylelikle bu duygularının baskılayabilecek ya da inkar etmesini sağlayabilecek yöntemler geliştirebilmektedir (Atay, 2010).

2.3.5. Kendine Yeterlilik Boyutu

Bir ifadeye göre çevresindeki insanlara güçlü olduğu ve tüm zorlukları kendi başına aştığını gösterme narsisizmin temelinde var olan kendine yeterlilik boyutunun tanımı olabilir (Özkan, 2019). Narsist bireyler her şeyden üstün olarak kendilerini görüp aynı zamanda en iyi şeyin sadece kendi bilgisi dahilinde olduğunu düşünmektedir. Bu durumu çevreye

kanıtladıklarında hiç kimsenin onları eleştirmeyeceğine de inanmaktadırlar. Eleştiriler yüzünden kendi iç dünyasında yetersiz hisseden narsist ya bundan kaçır ya da kendi yeterliliği için yeniden oluşturma konusunda çabalamaktadır (Timuroğlu, 2005).

2.3.6. Üstünlük Boyutu

Bireyin kendine ait olan özellikler hariç diğeri hiçbir şeyi umursamaması ve diğlerinden daha üstün olduğunu düşünerek özelliklerini aşırı önemsemesidir (Özel, 2014). Narsistlerde bulunan üstünlük duygusu, özsaygılarının temel bileşenlerinden biridir. Böylelikle narsistlerin ana dinamiklerinden biri üstünlük boyutu olmaktadır. Hassas olan benlikleriyle üstünlük yanırları yakın ilişki içindedir. Narsistleri harekete geçiren şey diğlerinin onun üstünlüğünü doğrulaması ihtiyacındandır. Üstün olmaya yönelik doyumsuz çaba ve hemen her durumda halletmeye çalışılan aşağılık duygusuyla birlikte üstünlük için sürekli onay ve kabul kazanma ihtiyacını bir sorun olarak temellendirmektedir (Atay, 2010). Bu boyut narsistlerin kendine yönelik saygıları için temel bir yapı taşı olarak görülmektedir. Bu yüzden başkalarının üstün olduklarını onaylaması gerekmektedir (Hamedoğlu, 2009).

2.3.7. Kendini Beğenme Boyutu

Bireyin kendisinde kök salan yetersizlik ve aşağılık hissinin dengelenmesi için benliğiyle ilişkili hayal kurduğu pozitif imaj olarak tanımlanabilir. Kendini beğenme aslında stresle baş etmeye yönelik yapılan bir girişim mekanizması olarak tanımlanabilir. Birey bu mekanizmayı hassasiyet duygusuyla beraber kırılabilirlik ve hayatın geçici olmasından kaynaklanan farkındalığa karşı oluşturmuştur. Genellikle ortaya çıktığı dönem erken çocukluktur. Boş övgüler sunan ebeveynler ve çocuğun kendi benliğini sevmek ya da onaylamak konusunda bulunan eksikleri kapatmaya yönelik yanlış davranan ebeveynler durumu daha kötü bir hale getirebilmektedir (Atay, 2010).

Kendilerinden memnun olma, kendilerini sevebilir hissetme amaçları için mükemmel ve kusursuz görünme ihtiyacı hisedenler kendini beğenen insanlar olmaktadır. Onlar insanların kendilerini sevmeleri, beğenmeleri, takdir etmeleri ve onaylamaları, karakter olarak da kendilerine hayranlık duymaları için çabalamaktadır. Diğlerinden alınan takdir veya kendisine yönelik büyüklenmeyi içeren fanteziler haricinde hayattan pek zevk aldıkları söylenemez. Onlar ancak insanların hayranlığını elde ettiklerinde, diğlerinin gözünden mükemmel görüldüğünü veya kendilerinin ideal olarak oluşturduğu kişi tarafından onay

hissettiklerinde mutlu olurlar. Kendileri hakkında iyi, sevinebilir ve oldukça güvenle dolu hisleri içinde olurlar. Aksi durumda ise huzursuz, sıkıntılı ve çökkün hissederler (Timuroğlu, 2005). Narsist bireyler, diğerlerinden statü ve ilgi elde etmenin yolu olarak dış görünüşlerini kullanır (Twenge&Campbell, 2015).

2.4. Sosyal Beğenirlik Kavramı

İnsanlar yaşadıkları sosyal çevrelerine uyum göstermek, imajlarını iyi bir şekilde oluşturmak, iletişimlerini daha iyi sağlamak için diğerlerinin üzerinde iyi bir izlenim oluşturmak için uğraşabilirler. Sosyal beğenirlik, bireylerin kendine ait özelliklerinin diğerleri tarafından istenen ve beğenilen özellikler olduğunu göstermesi olarak tanımlanabilir (Haran ve Aydın, 1995). Bu yönüyle sosyal beğenirlik kişiliğin bir boyutu olarak kabul edilmektedir.

Bu kavramla kastedilen şey kısaca başkalarının beğenisini kazanmaya yönelik bir imaj oluşturmaktır. Üretilen bu imajla topluma uyum sağlamak veya toplumda öne çıkmak mümkün olabilmektedir. Narsisizmin genel özelliklerine bakıldığında sosyal beğenirliğin narsisizmle ilgili olduğu rahatça söylenebilir. Narsistlerin çevresindekilerin hayranlığından beslenmesi buna basit bir örnek olarak gösterilebilir. Sosyal olarak beğeni almak istemek ve bunun için farklı yöntemlere başvurmak narsistler için olası bir davranış şekli olarak görülmektedir.

Sosyal beğenirlik, ölçek uygulamalarında sosyal çevrenin arzu ettiği yanıt olarak kendine yer bulabilir. Bunun nedeni bireyin kendiyle veya içinde bulunduğu durumla ilgili yanıt oluştururken, başkalarının beğendiği davranışlara ve özelliklere sahip olmaya ve sahip olduğunu göstermeye yönelik eğilim içerisinde olmasıdır (Akın, 2001). Nitekim bireylerin kendilerine yönelik sorulan sorulara verdikleri yanıtların, sorunun kapsamı dışındaki başka değişkenler tarafından etkilendiği bilinmektedir. Bu değişkenlerden en geniş ilgi uyandırmayı başaran, bireylerin istenilen ve beğenilen özelliklere kendilerinin sahip olduğunu gösterme eğilimidir. Bu eğilim sosyal beğenirlik etkisi olarak adlandırılmaktadır. Ölçmenin geçerliliğine yönelik bir tehdit oluşturabilir (Haran & Aydın, 1995). Sosyal beğenirlik üzerinde yapılan araştırmalara bakarak, toplumun değer yargıları ile, beğenileri ile ilgili herhangi bir konu araştırılırken sosyal beğenirlik etkisinin dikkate alınması gerekli olduğu söylenebilir (Kozan, 1984).

Araştırmamızda sosyal beğenirlik kişiliğın bir boyutu olarak kabul edilmiştir. Sosyal beğenirlik ölçeğinde yer alan kabul görme alt boyutu toplum içinde bireylerin kendilerini kabul ettirmesini; dikkat çekme alt boyutu ise bireylerin toplumda dikkat çektikten sonra aldıkları dönütlerle yaşadıkları doyumunu açıklamaktadır (Evren vd., 2021). Sosyal beğenirlik konusunda literatürde çok az çalışma bulunmaktadır. Toplum içerisinde yer edinmiş bu kavramın narsisizm ile ilişkisinin incelenmesi hem literatürdeki boşluğu doldurabilecek hem de narsisizmi daha iyi anlama konusunda araştırmacılara katkı sağlayacaktır.

2.5. Erkeksi Davranış Kavramı

Günlük yaşamda yaygın olarak kullanılan kadın veya erkek terimi, bireylerin biyolojik olarak dişi veya er olmasını ifade etmesinin yanı sıra toplumun bireyler için hazırladığı rol sistemi içinde kendine yer bulmasını da ifade eder. Ancak ifade edilen biyolojik boyut ile toplumsal boyut birbirinden oldukça farklıdır. Cinsiyetin biyolojik boyutu ile ilgili olan kısmını doğduğumuzdan itibaren alırız. Bu boyutu herhangi bir değişiklik yapmadan hayatımız boyunca devam ettiririz. Toplumsal boyut ise bize doğuştan verilmemiştir. Günlük yaşamımızla birlikte gece gündüz inşa ettiğimiz bir şeydir (Vatandaş, 2007). Bu yönüyle toplumsal cinsiyet biyolojik yapıdan ayrılmaktadır. Literatürde toplumsal cinsiyet kendine çok geniş bir alanda yer bulmuştur (Sakallı ve Türkoğlu, 2019). Toplumsal cinsiyet ile kastettiğimiz şey biyolojik farklılık değil, toplumun belirlediği rol ve sorumluluklardan, kişilik özelliklerinden oluşmaktadır (Yılmaz ve ark., 2009).

Toplumsal cinsiyeti oluşturan, gelişip büyümesini sağlayan yapı çoğunlukla iki ayrı boyutu içeren düşüncelerle ilgilidir. Bu düşünceleri oluşturan ilk yapı cinsiyet önyargılarıdır. Cinsiyet önyargıları, cinsiyete ilişkin davranış, tutum, tepki, kadın ve erkek arasındaki farka ilişkin inançları içerir. Oluşan bu farklılığın hayata yansıyan kısımları cinsiyet rollerini oluşturmaktadır (Vatandaş, 2007). Toplumsal cinsiyet rolleri ile kastettiğimiz kadınlık ve erkeklik cinsiyetinin sosyal ortamlarda ifade edilmesidir. Cinsiyet rolleri ile kadına ve erkeğe uygun görülen özellikler, davranışlar ve beklentileri içerir. Bu yönüyle toplumsal cinsiyet, bireyleri psikososyal özellik olarak kadınsı ve erkeksi olmak üzere iki şekilde karakterize etmektedir (Dökmen, 2009).

Kadınlar ve erkekler her kadar biyolojik olarak farklı olsalar da her iki cinsiyet grubunun toplumsal olarak anlamları vardır. Erkek veya kadın deyince aklımıza gelen her şey

asında bu anlamların bir ürünü olmaktadır. Kadınsı veya erkeksi olmakla kastedilen şey tümüyle toplumsal cinsiyetle alakalıdır (Pehlivan, 2017). Kısaca kadınsılık, kadınlık, erkeksilik, erkeklik kavramları toplumsal ve kültürel kaynaklıdır. Bu yüzden farklı yerlere ve zamanlara göre değişim gösterebilir. Herhangi bir kültürde ve toplulukta kadın ve erkekten beklenen roller birbiri ile tutarlı olmayabilir (Bingöl, 2014).

Çalışmamızda erkeksilik kavramı üzerinde durulmuştur. Günlük hayatta erkeklik kavramı ile erkeksilik kavramı birbirinin yerine kullanılmakta ve birbiri ile örtüşmektedir. Bilimsel çalışmalar incelendiğinde de yine benzer şekilde tanımlanmışlardır. Birbirlerinin yerine de kullanılmışlardır. Alanda çalışılan farklı konulara, özel temalara, farklı alanlara göre erkeksilik ve erkeklik kavramlarından biri tercih edilmiştir. Özetlersek; erkek olmakla ilişkilendirilen özellikleri kişinin benimsemesi ve yansıtmaya erkeksilik (masculinity) (örn., Bem, 1974) olarak tanımlanır. Kişiler dış görünüşleri, sesleri, toplumsal rolleri ve davranışlarıyla ‘erkeksi’ olarak tanımlanabilmektedir (Sakallı ve Türkoğlu, 2019).

Toplumsal cinsiyet konusundaki eşit olmayan güç dağılımının etkisiyle hayatın her alanında kadın ve erkek ilişkileri etkilenmektedir. Bu eşitsiz ilişkilerin topluma yayılmasını ve bu konuda baskı olan yerlerde normalleşmesini, meşrulaştırmasını, istenmesini sağlayan ataerkil ideolojidir (Soner, 2012). Literatürde ataerkillik, erkek bireylerin kadın bireyler üzerindeki baskısı olarak kabul edilmektedir (Aydın ve Aslaner, 2015). Ataerkil kültürden elbette narsisizm de etkilenmektedir. Kadınların yetişme tarzı hoş bir görüntü bırakmayı teşvik etmektedir. Bu yüzden toplumun getirdiği sosyal kısıtlamalar ve yargılar konusunda kadınlar öz tatmin geliştirme konusunda daha yatkındır. Her cinsiyetin narsist olma ihtimalinin olduğunu tüm modern araştırmalarda görmek mümkündür. Fakat erkeklerin patolojik narsisizm konusuna kadınlardan daha yatkın olduğunu modern araştırmalar göstermektedir (Sayar, 2021).

İlk başta Freud, kadınların daha narsist olduğuna inanıyordu. Bunun sebebi olarak da fiziksel görünüş ile fazla meşguliyet içinde olmalarını ve kendilerinin arzu ettiği nesneye göre seçim yapmalarını göstermiştir. Yapılan deneysel araştırmalarla tam tersi sonuçlar elde edilmiş, erkeklerin daha narsist olduğu bulunmuştur. Başka çalışmalar incelendiğinde cinsiyetin anlamlı bir fark yaratmadığı sonuçların sıfıra yakın olduğu tespit edilmiştir. Son olarak, narsisizmin cinsiyet konusunda yarattığı fark hala belirsizliğini korumaktadır (Grijalva vd., 2015). Bu çalışmada cinsiyetin toplumsal yönünü içeren erkeksi davranış ile narsisizm

arasındaki ilişki incelenerek kadın ve erkekler için narsisizm konusundaki belirsizliğin bir yönü aydınlatılmak istenmiştir.

2.6. İlgili Araştırmalar

Bu bölümde önce narsisizm ilgili yapılan araştırmalara ardından sosyal beğenirlik ile ilgili yapılan araştırmalara en son erkeksi davranış ile ilgili yapılan araştırmalara yer verilmiştir.

2.6.1. Narsisizm ile İlgili Araştırmalar

Gönülalan (2019), yaptığı çalışmada ortaokul öğrencilerinin öz yeterlik ve narsisizm arasındaki ilişki incelenmiştir. Ayrıca öz yeterlik ile narsisizm düzeylerinin yaş, cinsiyet, kardeş sayısı, akademik başarı, anne ve baba eğitim durumu değişkenlerine göre anlamlı bir şekilde farklılık gösterip göstermediğine de bakılmıştır. Çalışmada öz yeterlik ile cinsiyet arasında anlamlı bir farklılık bulunmamasına rağmen narsisizmin cinsiyete göre anlamlı düzeyde farklılaştığı tespit edilmiştir. Erkek öğrencilerin narsisizm puanı kız öğrencilere göre daha yüksek çıkmıştır. Öğrencilerin yaş aralığı, kardeş sayısı ve akademik başarı düzeyine göre narsisizm düzeyi açısından bir farklılık olmadığı belirlenmiştir.

Uçar ve Konal (2018), yapılan çalışmada öğretmenler ve öğrencilerin (lise ve üniversite öğrencileri) katılımıyla gerçekleştirilmiştir. Narsisizm ile benlik saygısı ve duygu gereksinimi arasındaki ilişkiler incelenmiştir. Araştırmada lise grubunun narsisizm puan ortalamasının, üniversite ve öğretmen grubundan yüksek olduğu belirlenmiştir. Ayrıca öğretmen grubunun puan ortalamasının üniversite grubundan yüksek olduğu belirlenmiştir. Üniversite öğrencilerinde erkek üniversite öğrencilerinin narsisizm puanlarının kadın üniversite öğrencilerinden yüksek olduğu bulunmuştur. Öğretmenler ve lise öğrencileri gruplarında anlamlı bir farklılık bulunmamıştır.

Back (2023) tarafından yapılan bir araştırmada 250.000'den fazla katılımcıyla kapsamlı bir çalışma yapılmıştır. Bu çalışmada narsisizm üzerinde yaş ve cinsiyet farklılıkları incelenmiştir. Yaş açısından en yüksek narsisizm puanları genç yetişkinlikte bulunmuştur. Ayrıca cinsiyet açısından erkeklerin narsisizm puanları kadınlardan daha yüksek bulunmuştur.

Urukovičová (2022) tarafından yapılan bir araştırmada narsisizm ve değer yöneliminde kuşak çatışmaları incelenmiştir. Çalışma 763'ü kadınlardan 192'si erkeklerden oluşan 955 katılımcıyla gerçekleştirilmiştir. Araştırma sonuçlarına göre z kuşağının narsisizm puanı y kuşağından daha yüksek bulunmuştur. Narsisizm ile bireysel değerler arasında olumlu yönde anlamlı bir ilişki görülmesine rağmen kolektif değerler ile narsisizm arasında olumsuz yönde anlamlı bir ilişki görülmüştür.

Green, A., MacLean, R., ve Charles, K. (2022) tarafından yapılan derleme çalışmasında narsisizmin etiyolojisi ve davranışsal belirtileri incelenmiştir. Derlemeye narsisizmin erkekler üzerinden değerlendirilmesinin literatürde cinsiyet farklılıkları açısından bir eksiklik oluştuğuna vurgu yapılmıştır. Bu derlemeyle eksikliğin giderilmesi amaçlanmıştır.

Grijalva vd., (2015) yapılan çalışmada narsisizmde cinsiyet farklılıkları incelenmiştir. Bu meta analiz çalışması üniversite öğrencilerinin katılımıyla gerçekleşmiştir. Yapılan çalışmada erkeklerin narsist olma eğiliminin kadınlardan yüksek olduğu sonucuna ulaşılmıştır. Savunmasız narsisizm olarak adlandırılan narsisizmin başka bir türünde ise erkekler ve kadınlar arasında anlamlı bir fark bulunamamıştır.

Green, A., MacLean, R., ve Charles, K., (2020) tarafından yapılan çalışmada yakın partner şiddeti çerçevesinde büyüklenmeci ve savunmasız narsisizm üzerinde cinsiyet farklılıkları incelenmiştir. Çalışma normal popülasyondan 176'sı kadın olmak üzere toplam 326 katılımcıyla gerçekleştirilmiştir. Savunmasız narsisizm puanlarının cinsiyete göre farklılık gösterdiği bulunmuştur. Erkeklerin savunmasız narsisizm puanlarının kadınlara göre daha düşük olduğu görülmüştür. Büyüklenmeci narsisizm puanlarının cinsiyet açısından anlamlı bir farklılık göstermediği bulunmuştur.

Green, A., MacLean, R., ve Charles, K., (2020) tarafından yapılan araştırmada cinsiyet farklılıklarına ilişkin teorik bilgiyi genişletmek amacıyla büyüklenmeci ve savunmasız narsisizmin gelişmesinde ebeveynlik tarzları incelenmiştir. Çalışma normal popülasyondan 176'sı kadın olmak üzere toplam 328 katılımcıyla gerçekleştirilmiştir. Çalışmada kadınların savunmasız narsisizm puanlarının erkeklerden daha yüksek olduğu ancak büyüklenmeci narsisizm puanlarının cinsiyet açısından bir farklılık oluşturmadığı sonuçlarına ulaşılmıştır.

Yang, W., Cun, L., Du, X., Yang, J., Wang, Y., Wei, D., ... & Qiu, J. (2015) yapılan çalışmada narsisizmde cinsiyet farklılıkları sinirsel temel üzerinden incelenmiştir. Bu

çalışmada narsisizmdeki cinsiyet farklılıklarının, sinirsel temel üzerindeki farklılıklarla ilişkili olduğu bulunmuştur.

Cramer (2015) tarafından 23 yaşındaki bir grup genç üzerinde yapılan araştırmada, büyüklenmeci ve kırılgan narsisizmin varlığı ile çalışma grubu 18 yaşlarındayken anne ve baba ebeveynlik tarzlarının ilişkisi incelenmiştir. Babanın ebeveynlik tarzının büyüklenmeci narsisizmin varlığıyla; annenin ebeveynlik tarzının kırılgan narsisizmle ilgili olduğu sonucuna ulaşılmıştır. Her iki durumda duyarlı ve izin verici ebeveynlik düşük narsisizmle, otoriter ebeveynlik ise yüksek düzeyde narsisizmle ilişkili bulunmuştur.

Brummelman vd. (2015) tarafından yapılan boylamsal araştırma, bireysel farklılıkların ilk ortaya çıktığı geç çocukluk dönemindeki 565 çocuk ve ebeveyn katılımcıyla gerçekleştirilmiştir. Araştırmada narsisizmin ebeveynlerin aşırı değer vermesiyle mi yoksa ebeveyn sıcaklığı eksikliğiyle mi beslendiği incelenmiştir. Narsisizmin ebeveyn sıcaklığı eksikliğinden değil ebeveynlerin aşırı değer vermesinden kaynaklandığı sonucuna ulaşılmıştır.

Vasudha ve Prasad (2017), tarafından yapılan araştırma Hindistan genelinde 200 kişinin katılımıyla gerçekleştirilmiştir. Araştırmada kendini gerçekleştirme, narsisizm ve mutluluk arasındaki ilişki olarak incelenmiştir. Yüksek düzeyde kendini gerçekleştirmenin daha düşük düzeyde narsisizme yol açtığı bulunmuştur. Ayrıca narsisizm ile mutluluk arasında negatif yönde bir ilişki ortaya konmuştur.

Lachowicz-Tabaczek vd. (2021) tarafından yapılan araştırmada, 376 kişinin katılımıyla başkalarını nesneleştirme eğiliminin narsisizm (büyüklenmeci ve kırılgan) ve benlik saygısı ile ilişkisi incelenmiştir. Narsisizmin her iki alt tipinin de başkalarını nesneleştirme eğilimiyle ilişkili olduğu ancak özsaygı ile ilişkili olmadığı bulunmuştur.

İmamoğlu ve Batıgün (2020) tarafından yapılan araştırma, 18-65 yaş arası 508 kişinin katılımıyla gerçekleştirilmiştir. Katılımcıların 271'i kadın, 237'si erkektir. Büyüklenmeci ve savunmasız narsisizm puanlarının cinsiyet, yaş gibi değişkenler ile arasındaki ilişkiler incelenmiştir. Araştırma sonuçlarına göre cinsiyet açısından katılımcılar arasında savunmasız narsisizm puanlarının anlamlı bir farklılık göstermediği ancak erkek katılımcıların büyüklenmeci narsisizm puanlarının kadın katılımcılara göre yüksek olduğu bulunmuştur. Narsisizmin her iki türünde de yaş arttıkça narsisizm puanlarının azaldığı görülmüştür.

Wardecker vd. (2018), tarafından yapılan araştırma 366 genç yetişkin katılımcıyla gerçekleştirilmiştir. Araştırmada narsisizm ile kortizol hormonu arasında herhangi bir ilişki

olup olmadığı incelenmiştir. Narsisizm ve kortizol hormonu arasındaki ilişkiye dair çok az kanıt bulunmuştur.

Çelik ve Güler (2024), tarafından yapılan araştırma 470 anne katılımcıyla gerçekleştirilmiştir. Araştırmada anne narsisizmi ile çocukların mizaçları arasındaki ilişki incelenmiştir. Çekirdek ailede yaşayan, daha az eğitilmiş genç yetişkin annelerin patolojik narsisizm puanlarının daha yüksek olduğu bulunmuştur. Annelerin narsisizmi ile çocukların mizaçları arasında anlamlı bir ilişki olduğu görülmüştür.

Bergman vd. (2014), tarafından yapılan araştırma 405 işletme lisans öğrencisiyle gerçekleştirilmiştir. Araştırmada narsisizm, materyalizm ve çevre etiği arasındaki ilişkiler incelenmiştir. Narsisizmin işletme öğrencilerinin çevre etiği üzerinde dolaylı bir etkiye sahip olduğu görülmüştür. Narsisizmin önemli ölçüde materyalizm ile ilişkili olduğu bulunmuştur.

Urbonaviciute ve Hepper (2020), tarafından yapılan meta-analiz çalışmasında büyüklenmeci ve savunmasız narsisizm ile duygusal ve bilişsel empati arasındaki ilişki incelenmiştir. Büyüklenmeci narsisizmin bilişsel ve duygusal empati ile negatif yönde ilişkili olduğu görülmüştür. Empati davranışsal olarak incelendiğinde ise büyüklenmeci narsisizm duygusal empati ile ilişkiliyken bilişsel empati ile ilişkili bulunmamıştır. Savunmasız narsisizmin bilişsel ve duygusal empati ile negatif yönde ilişkili olduğu ancak davranışsal olarak ölçülen bilişsel empati ile ilişkili olmadığı bulunmuştur.

Oflu vd. (2020), tarafından yapılan araştırma bir Alman üniversitesinin hem bilim insanları hem de idari personelden oluşan 282 çalışanın katılımıyla gerçekleştirilmiştir. Araştırmada narsisizmin boyutlarının öznel ve nesnel kariyer başarısıyla ilişkisinin yanında mesleki alanın etkisi de incelenmiştir. Savunmasız narsisizm ile kariyer başarısı arasında anlamlı olumsuz yönde bir ilişki bulunmuştur. Büyüklenmeci narsisizmin teşhircilik ve yetki sahibi olma/sömürücülük alt boyutları ile savunmasız narsisizmin öznel kariyer başarısı ile ilişkilerinin mesleki alandan etkilendiği bulunmuştur. Ancak büyüklenmeci narsisizmin liderlik/otorite alt boyutunun kariyer başarısıyla ilişkili olmadığı ortaya konmuştur.

Mielimada vd. (2018), tarafından yapılan araştırma ayakta tedavi gören 53 yetişkin psikiyatrik hastanın katılımıyla gerçekleştirilmiştir. Araştırmada narsisizm, savunma tarzı ve kişilerarası sorunlar arasındaki ilişkiler incelenmiştir. Narsisizm, olgunlaşmamış ve nevrotik savunma tarzlarıyla önemli ölçüde ilişkili bulunmuştur. Narsisizmin kişilerarası sorunlar ile doğrudan ilişkili olmamasına rağmen kişilerarası sorunlar üzerinde nevrotik savunma tarzı

yoluyla dolaylı bir etkisi olduğu belirlenmiştir. Araştırmanın sonuçlarına göre narsisizmin nevrotik savunmaların kullanımına katkıda bulunduğu bu durumun kişinin kişilerarası ilişkilerini etkilediği söylenebilir.

Fossati vd. (2010), tarafından yapılan araştırma 674 İtalyan lise öğrencisinin katılımıyla gerçekleştirilmiştir. Araştırmada proaktif ve reaktif saldırganlığın açık ve gizli narsisizm ile ilişkisi incelenmiştir. Açık narsisizm hem proaktif hem de reaktif saldırganlıkla olumlu yönde ilişkili bulunmuştur. Gizli narsisizm yalnızca reaktif saldırganlıkla ilişkili bulunmuştur.

Czarna vd. (2015), tarafından yapılan araştırmada narsisizm ile empatinin merkezi bir yönü olan duygusal bulaşmaya yatkınlık arasındaki ilişki incelenmiştir. Deneysel olarak 101 kişiyle gerçekleştirilen laboratuvar çalışmasında narsisizm ile duygusal bulaşma arasında olumsuz bir ilişki olduğu belirlenmiştir. Çevrimiçi olarak 195 kişiyle yapılan çalışmada ise yine narsisizm ile duygusal bulaşma arasında olumsuz bir ilişki olduğu belirlenmiştir. Araştırma sonuçlarına göre narsisizm puanları yüksek olan bireylerin narsisizm puanları düşük bireylere göre duygusal bulaşmaya daha az eğilimli oldukları bulunmuştur.

Yuk vd. (2021), tarafından yapılan araştırma 359 lisans öğrencisinin katılımıyla gerçekleştirilmiştir. Araştırmada narsisizmin iki türü (büyüklenmeci ve savunmasız) ile bağış niyetleri arasındaki ilişki incelenmiştir. Büyüklenmeci narsisizm düzeyi yüksek olan bireylerin bağışçının davranışı halka açık olduğunda daha yüksek bağış niyeti halka açık olmadığında daha düşük bağış niyeti gösterdikleri bulunmuştur. Savunmasız narsisizm düzeyi yüksek bireylerin ise bağışçının davranışı kamuya açık olmadığında daha düşük bağış niyeti gösterdikleri bulunmuştur.

Hill ve Besser (2011), tarafından yapılan araştırma 200 lisans öğrencisinin katılımıyla gerçekleştirilmiştir. Araştırmada mizah tarzlarının büyüklenmeci narsisizm ve savunmasız narsisizm ile benlik saygısı arasındaki ilişkilere aracılık edip etmediği incelenmiştir. Büyüklenmeci narsisizm ile uyumlu mizah kullanımı arasında olumlu bir ilişki olduğu görülmüştür. Savunmasız narsisizm ile uyumlu mizah kullanımı arasında olumsuz bir ilişki görülmesine karşın uyumsuz mizahın kullanımı ile olumlu bir ilişki olduğu görülmüştür. Araştırmanın sonuçlarına göre mizah biçimlerinin narsisizmin patolojik biçimleri ile benlik saygısı arasındaki ilişkilere aracılık ettiği bulunmuştur.

Mayyas vd. (2020), tarafından yapılan araştırma 355 kişinin katılımıyla gerçekleştirilmiştir. Araştırmada benlik saygısı, narsisizm ve facebook bağımlılığı arasındaki ilişkiler incelenmiştir. Narsisizm düzeyi yüksek olan bireylerin facebook bağımlılığına daha fazla eğilimli oldukları bulunmuştur.

Barnett ve Flores (2016), tarafından yapılan araştırma ABD'deki üniversite öğrencilerinden oluşan geniş bir örneklem ile gerçekleştirilmiştir. Araştırmada narsisizm, öz-şefkat ve okul tükenmişliği arasındaki ilişki incelenmiştir. Narsisizm ile okul tükenmişliği arasında pozitif ve anlamlı bir ilişki olduğu bulunmuştur. Narsisizmin öz-şefkat yoluyla okul tükenmişliği üzerinde dolaylı bir etkisinin olduğu görülmüştür.

Kay (2021), tarafından yapılan araştırma hem büyüklenmeci narsisizmin hem de savunmasız narsisizmin komplo inançlarıyla arasındaki ilişki incelenmiştir. Yüksek düzeyde savunmasız narsisizme sahip olanların komplo teorilerine paranoyadan muzdarip oldukları için inandıkları; yüksek düzeyde büyüklenmeci narsisizme sahip olanların komplo teorilerine benzersiz olma arzusu nedeniyle inandıkları bulunmuştur.

Ensink vd. (2017), tarafından yapılan çalışma 570 kişinin katılımıyla gerçekleştirilmiştir. Araştırmada ergenlerde ve yetişkinlerde büyüklenmeci ve savunmasız narsisizm incelenmiştir. Narsisizmin kadınlarda yaşla birlikte azalırken; erkeklerde erken yetişkinliğe doğru arttığı bulunmuştur. Kadınlara için büyüklenmeci ve savunmasız narsisizmin kötü muamele ile ilişkili olduğu bulunmuştur.

Czarna vd. (2022), tarafından yapılan araştırmada narsisizmin ilişki süresi ile partner gelişimi arasındaki ilişkiyi etkileyip etkilemediği incelenmiştir. Yüksek düzeyde narsisizme sahip olan bireylerin kendilerini gelişimlerine katkı sağlamalarına karşın partnerlerini geliştiremedikleri bulunmuştur.

2.6.2. Sosyal Beğenirlik ve Erkeksi Davranış ile İlgili Araştırmalar

Narsisizm ile ilgili doğrudan sosyal beğenirlik ve erkeksi davranış ilişkisinin incelendiği araştırmalara rastlanılmamıştır. Özellikle sosyal beğenirlik ile ilgili çalışmalara literatürde oldukça az yer verilmiştir. Bu bağlamda sosyal beğenirlik ve erkeksi davranış ile ilgili araştırmalara yer verilmiştir.

Gedik ve Toker (2018), 190 üniversite öğrencisiyle yürüttükleri çalışmada engelli bireylere gösterilen tutum ile sosyal beğenirlik puanları arasındaki ilişkiyi ayrıca engelli

bireylere gösterilen tutumları farklı değişkenlere göre incelemiştir. Araştırmanın sonuçlarına bakıldığında vakıf üniversitelerinde okuyan öğrencilerin devlet üniversitesinde okuyanlara göre sosyal beğenirlik düzeyleri yüksek bulunmuştur. Engelli bireylere yönelik tutumların sosyal beğenirlik ile herhangi bir ilişkisinin olmadığı tespit edilmiştir. Ancak engelli bireylere yönelik tutum ölçeğinin duyarlılık boyutu ile sosyal beğenirlik arasında anlamlı bir ilişki olduğu ortaya konmuştur.

Şakar (2018), tarafından yapılan çalışmada psikolojik danışmanların özgeciliklerinin cinsiyete göre anlamlı bir farklılık göstermediği; vakıf üniversitesinde okuyanların devlette okuyanlara göre özgecilik puanlarının yüksek olduğu, sırasıyla özgecilik puanlarının birinci sınıflarda en yüksek diğerlerinin sırasıyla son sınıflar, üçüncü sınıflar, ikinci sınıflar olduğu belirlenmiştir. Adayların duygusal zeka, sosyal beğenirlik ve kültürel duyarlılıklarının özgeciliklerini düşük düzeyde yordadığı tespit edilmiştir.

Üstündağ (2022), tarafından yapılan araştırma bulgularına bakıldığında, beden eğitimi ve spor branşındaki öğretmen adaylarının sosyal beğenirlik puanlarının cinsiyete göre anlamlı farklılık göstermediği bulunmuştur. Yaş değişkenine göre bakıldığında negatif anlamlı ilişki ortaya konmuştur. Kişilik boyutunda anlamlı farklılıklar ortaya çıkmıştır. Yumuşak başlılık, öz denetim, duygusal denge ile sosyal beğenirlik kabul boyutu ve toplam puanı arasında negative yönlü anlamlı bir ilişki olduğu ortaya konmuştur.

Yapılan literatür araştırmasına göre narsisizm konusunda erkeklerin elde ettikleri skor kadınlarınkinden daha yüksektir. Bunun sebebi toplumsal cinsiyet kimlikleridir. Bu kimlikler bireysel ve toplumsal olarak inşa edilmiştir. Kadınlar toplumsal; erkekler bireysel olarak gruplara ayrılmaktadır. Aynı ayrım kültürler için de yapılmıştır. Batı toplumu bireysel kabul edilirken, doğu toplumu toplumsal olarak kabul edilmiştir. Narsisizm daha çok bireysellik ile ilişkilidir. Bu yüzden erkeklerde ve batı toplumunda daha fazla yer almaktadır. Kadınlar gerek toplumsal cinsiyet roller gerek de norm ve değerlerin etkisiyle kırılgan, erkekler ise büyülenmeci narsisizm özelliklerini göstermeye daha çok yatkındır (Akgün ve Uysal, 2019).

Buffalo Üniversitesinde 31 yıllık bir araştırma sonucuna göre yaş ve jenerasyon dikkate alınmadan erkeklerin narsisizm konusunda kadınlardan daha yüksek puan elde ettikleri ortaya çıkmıştır. Araştırma sonuçlarına toplumsal cinsiyet perspektifinden bakıldığında puanlardaki en yüksek farkın yetki ve hak konusunda olduğu ortaya çıkmıştır. Erkeklerin diğer insanlardan daha öncelikli olmayı ve onları suistimal etmeyi kendi doğal

hakları sayma konusunda kadınlara göre daha yüksek skor sahibi oldukları ortaya çıkmıştır (Biddle, 2015).

Literatürde merak edilen bir diğer konu narsisizmin erkeklerde kadınlara oranla daha yüksek görülmesiyle birlikte, narsisizm konusunda erkekler ve kadınların benzer duygu, düşünce ve davranış gösterip göstermediğidir. Narsisizm erkeklerde daha yüksek olmasına rağmen; düşmanca cinsiyetçilik konusunda narsist erkek ve kadın her ikisi de yüksek skorlar elde etmişlerdir. (Cengiz ve Özdemir, 2020).

BÖLÜM III

YÖNTEM

3.1. Araştırma Modeli

Üniversite öğrencilerinde sosyal beğenirlik ve erkeksi davranış ile narsisizm arasındaki ilişkiyi incelemek için yapılan bu araştırma, korelasyonel araştırma modeli kullanılarak yürütülmüştür.

3.2. Araştırma Grubu

Bu araştırma Akdeniz Üniversitesi'nde 2022-2023 eğitim öğretim yılında Eğitim Fakültesi, Edebiyat Fakültesi, Mühendislik Fakültesi ve Ziraat Fakültesinde öğrenim gören öğrenciyle gerçekleştirilmiştir. Araştırmaya katılan öğrencilerin 264'ü (%50,6) kız öğrenci, 257'si (%49,4) erkek öğrencidir. Araştırmaya toplam 521 öğrenci katılmıştır.

3.3. Veri Toplama Araçları

Araştırmada öğrencilerin cinsiyet durumunun belirlenmesi için araştırmacı tarafından geliştirilen 'Kişisel Bilgi Formu', Raskin ve Hall (1979) tarafından geliştirilmiş, Öngen (2010) tarafından Türkçeye uyarlanmış olan 'Narsistik Kişilik Envanteri', Evren, E., Yurtçu, M., Kalın, Ö. ve Koçoğlu, E. (2021) tarafından geliştirilmiş olan 'Sosyal Beğenirlik Ölçeği' ve Sarıçam, H. ve Sığın, A. (2020) tarafından geliştirilmiş olan 'Erkeksi Davranış Ölçeği' kullanılmıştır.

3.3.1. Narsistik Kişilik Envanteri

Narsistik Kişilik Envanteri, Raskin ve Hall (1979) tarafından klinik olmayan popülasyonlar için geliştirilmiş 40 maddelik bir öz bildirim ölçeğidir. Ölçek, Öngen (2010) tarafından Türkçeye 5'li likert tipi olarak uyarlanmıştır (1 = Kesinlikle katılmıyorum ve 5 = Kesinlikle katılıyorum). Ölçek, Öngen tarafından İngilizceden Türkçeye çevrilmiş, daha sonra doktora düzeyinde İngilizce Öğretmenliği Bölümünde görev yapan bir araştırmacı tarafından da Türkçeden İngilizceye çevirisi yapılmıştır. Öncelikle ölçeğin iç yapısı

incelenmiştir. İlk olarak gerçekleştirilen dönüştürülmemiş temel bileşen analizinde ölçeğin toplam varyansın %61 ini açıklayan 40 maddeli olan aslından, 10 madde çıkarmıştır. Ölçeğin iki faktörlü yapısı çizgi grafiği ve öz değer incelemeleri sonucunda ortaya konmuştur. Baştaki ikili faktör analizi, 7 tane maddenin düşük faktör değerlerine sahip olduğunu (.40 tan düşük) ve 2 tane maddenin her iki faktörü de açıkladığını ve iki maddenin de düşük faktör değerlerine sahip olduğunu ortaya koymuştur. İkinci analizde 11 maddenin (3, 8, 14, 18, 22, 23, 25, 31, 37, 39, 40) çıkarılmasıyla ölçeğin kullanıma uygun olacağı anlaşılmıştır. İkinci temel bileşen analizi ile varimax döndürme, toplam varyansın %37sini açıklayan 5,77-5,09 arasında eigen değeri ile 2 faktör olduğunu ortaya koymuştur. Dönüştürülen faktörler ‘güç’ ve ‘teşhircilik’ olarak belirlenmiştir. Güç faktöründe en yüksek değeri 0.75 ile ‘Kendimi iyi bir lider olarak görüyorum.’ maddesi almıştır. Teşhircilik faktöründe en yüksek değeri 0.74 ile ‘Gerçekten ilgi merkezi olmaktan hoşlanırım.’ Maddesi almıştır. Ölçeğin toplam cronbach alpha güvenirlik katsayısı .92 olarak tespit edilmiştir. Ölçeğin alt boyutlarına bakıldığında ise cronbach alpha güvenirlik katsayısı güç alt boyutu için .89, teşhircilik alt boyutu için ise .85 olarak bulunmuştur. Ölçeğin Türkçe’ye uyarlanmasıyla birlikte, ölçeğin kullanımının Türk toplumu üzerinde geçerli ve güvenilir bir ölçek olduğu tespit edilmiştir.

3.3.2. Sosyal Beğenirlik Ölçeği

Evren, E., Yurtçu, M., Kalın, Ö. ve Koçoğlu, E. (2021) tarafından geliştirilmiştir. Ölçeğin iç tutarlılık katsayısı hesaplanmıştır. İlk olarak soru havuzu hazırlanmıştır ve 31 maddeden oluşmuştur. Yapılan incelemeler neticesinde 2 maddenin çıkarılması gerektiği tespit edilmiştir. Daha sonra faktörler arası korelasyon analizi yapılmıştır. Kabul görme alt boyunun ortalaması 16.72, standart sapmasının 7.19 olduğu; dikkat çekme alt boyunun ise ortalamasının 13.41, standart sapmasının 4.48 olduğu tespit edilmiştir. Sonuç olarak; ölçeğin 15 maddeden oluşan 2 faktörlü bir yapısı olduğu yapı geçerliliği ilk aşamasında belirlenmiştir. Daha sonra madde toplam korelasyonlarına ve kalan korelasyonlarına bakılmıştır. Madde toplam korelasyonları .43 ile .64; kalan korelasyonları .30 ile .60 aralıklarında değiştiği ve aralarında manidar ilişki olduğu tespit edilmiştir. Madde ayırt ediciliklerine bakıldığında bu özelliğe sahip olan ve olmayan bireylerde ayırt edici olduğu kanaatine varılmıştır. Güvenirlik analizi doğrultusunda ölçeğin toplam cronbach alpha güvenirlik katsayısı .84 olarak tespit edilmiştir. Ölçeğin kabul görme alt boyutu için .85 ve dikkat çekme alt boyutu için .75 olarak iç tutarlılık katsayısı hesaplanmıştır. Sonuçlara bakıldığında ölçeğin sosyal

beğenirlik düzeyini belirlemeye uygun, 15 maddelik, geçerli ve güvenilir bir ölçek olduğu tespit edilmiştir.

3.3.3. Erkeksi Davranış Ölçeği

Sarıçam, H. ve Sığın, A. (2020) tarafından geliştirilmiştir. Erkeksi Davranış Ölçeği ile Bem Cinsiyet Roller Ölçeği arasında ölçüt bağıntılı geçerlik çalışmasında pozitif ilişki tespit edilmiştir. Düzeltilmiş olan madde toplam korelasyonları .30'dan yüksek çıktığı için her maddenin gerçeklik ve doğruluk açısından bütün ile benzer olduğu anlaşılmıştır. Her maddenin ayırt ediciliklerinin istatistiksel olarak anlamlı olması istenilen özelliklere sahip olan ve olmayan bireyleri ayırt edebildiğini ortaya koymaktadır. Güvenilirlik analizi doğrultusunda ölçeğin toplam cronbach alpha güvenilirlik katsayısı .81 olarak tespit edilmiştir. Ölçeğin Başarıya Adanma alt boyutu için .84, Kısıtlı Duygusallık alt boyutu için .77, Kısıtlanmış Sevgi alt boyutu için .80, Abartılı Özgüven ve Kontrol alt boyutu için .73 olarak cronbach alpha iç tutarlılık katsayısı hesaplanmıştır. Çalışmada sonucunda; ölçeğin geçerli ve güvenilir, Türk toplum yapısına uygun ve yetişkinlerde kullanılması uygun olduğu tespit edilmiştir. Ancak pandemi sebebiyle test-tekrar-test güvenilirlik analizi yapılması mümkün olmamıştır. Bu detayın yapılan araştırmalarda dikkate alınması gerekmektedir.

3.3.4. Kişisel Bilgi Formu

Araştırmacı tarafından hazırlanan tek soruluk bir form kullanılacaktır. Kişisel Bilgi Formu Ek 1' de verilmektedir.

3.4. Verilerin Toplanması

Araştırmada kullanılacak veri toplama araçları ile ilgili öncelikle Akdeniz Üniversitesi Etik Kurulu'nun onayı alınmıştır. Daha sonra uygulama için Akdeniz Üniversitesi'ndeki uygulamaların yürütüleceği fakültelerden uygulama izni alınmıştır. Veri toplamak için, Narsisizm Ölçeği, Sosyal Beğenirlik Ölçeği ve Erkeksi Davranış Ölçeği kullanılmıştır. Uygulama 2022-2023 eğitim öğretim yılının güz döneminde Akdeniz Üniversitesinde yapılmıştır. Uygulama yapılacak olan fakültelere, hocalara ve öğrencilere araştırma hakkında genel bilgi verilmiş ve üniversitenin ders programı göz önünde bulundurularak planlama yapılmıştır. Uygulamaya gönüllü öğrencilerin katılımı sağlanarak öğrencilere formların yönergesi ile ilgili gerekli bilgiler verilmiştir. Ayrıca anketlerin içtenlikle doldurulmasının

araştırma sonuçları için çok önemli olduğu vurgulanmıştır. Uygulama her bir öğrenci için ortalama 15 dakika sürmüştür.

3.5. Verilerin Analizi

Bu çalışmada verilere ilişkin normallik ve çarpıklık-basıklık katsayıları hesaplanmıştır. Çarpıklık-basıklık katsayıları için ± 1 aralığı kesme noktası olarak kabul edilmiştir. Değişkenlere ait analizlerde değerleri ± 1 aralığında olduğu için verilerin normale yakın olduğu kabul edilmiştir. Verilerin analizi yapılırken parametrik analiz yöntemleri kullanılmıştır. Vif değerlerinin ise tümünün 10'un altında olduğu tespit edilmiştir. Analizlerden önce varsayımların tümünün karşılandığı tespit edilerek analizler yapılmıştır.

Araştırmanın amaçlarıyla ilgili olarak üniversite öğrencilerinde narsisizm, sosyal beğenirlik ve erkeksi davranış düzeylerinin cinsiyete göre anlamlı bir farklılık gösterip göstermediği bağımsız gruplar t testi ile analiz edilmiştir. Bağımsız gruplar t testi kullanımı birbirinden bağımsız iki örneklem arasında anlamlı bir fark olup olmadığını belirlemek için kullanılır. Eğer normallik karşılanmazsa yerine mann whitney u testi kullanılarak analiz yapılır (Büyüköztürk, 2016).

Araştırmanın amaçlarıyla ilgili olarak üniversite öğrencilerinde sosyal beğenirlik ve erkeksi davranışın narsisizm düzeylerine anlamlı bir yordayıcısı olup olmadığı çoklu doğrusal regresyon analizi ile analiz edilmiştir. Analiz yapılırken üniversite öğrencileri kadın ve erkek iki gruba ayırarak özelliklerin çerçevesi genişletilmiştir. Çoklu Doğrusal Regresyon Analizi kullanımı için bağımlı değişkenle ilişkili 2 veya daha fazla bağımsız değişkenine analizinde kullanılır (Büyüköztürk, 2016).

BÖLÜM IV

BULGULAR

Bu bölümde üniversite öğrencilerinin sosyal beğenirlik alt boyutları (dikkat, kabul), erkeksi davranış alt boyutları (başarıya adanma, kısıtlı duygusallık, kısıtlanmış sevgi, abartılı özgüven ve kontrol), narsisizm toplam puan ve alt boyutları (güç, teşhircilik) ile cinsiyete göre anlamlı bir ilişkinin var olup olmadığına ilişkin analiz sonuçlarına yer verilmiştir.

4.1. Üniversite Öğrencilerinin Cinsiyet Değişkenine Göre Betimsel İstatistik

Bulguları

Çalışmaya dâhil edilen 521 üniversite öğrencisinin cinsiyet değişkenine göre belirlenmiş özellikleri istatistikleri Tablo 4.1’ de gösterilmiştir.

Tablo 4.1.

Betimleyici İstatistik Sonuçları

Cinsiyet	Toplam	
	<i>n</i>	%
Kadın	264	50.6
Erkek	237	49.4

4.2. Ölçeklerin Betimleyici Özellikleri

Narsisizm Ölçeği, Sosyal Beğenirlik Ölçeği ve Erkeksi Davranış ölçeğinin toplam ve alt boyutlarına ilişkin puan ortalamaları, standart sapmaları, minimum-maksimum değerleri ve Cronbach alfa katsayıları analiz edilmiş, analiz sonuçları Tablo 4.2’ de gösterilmiştir.

Tablo 4.2.

Ölçeklerin Puan Ortalamaları, Standard Sapmaları, Minimum-Maksimum Değerleri ve Cronbach Alfa Katsayıları

Ölçekler	N	Ortalama	SS	Min-Max	Cronbach's alfa
Narsisizm Ölçeği	521	79,67	22,29	31-139	,93
Teşhircilik	521	25,26	9,22	10-50	,87
Güç	521	55,40	15,21	20-92	,91
Sosyal Beğenirlik Ölçeği	521	31,78	9,99	15-67	,85
Dikkat	521	13,78	4,80	5-25	,78
Kabul	521	17,99	7,02	10-47	,84
Erkeksi Davranış Ölçeği	521	1,08	12,77	(-39)-40	,84
Başarıya Adanma	521	1,83	4,99	(-10)- 10	,90
Kısıtlı Duygusallık	521	-0,90	5,46	(-10)- 10	,84
Kısıtlanmış Sevgi	521	-2,59	5,17	(-10)- 10	,84
Abartılı Özgüven Ve Kontrol	521	1,94	4,31	(-10)- 10	,73

*p<0.05 **p<0.001

4.3. Narsisizm, Sosyal Beğenirlik ve Erkeksi Davranış Alt Boyutlarından Alınan Puanların Cinsiyet Değişkenine Göre İncelenmesine İlişkin Bulgular

4.3.1. Narsisizm

Narsisizm Ölçeği toplam ve alt boyut puan ortalamaları arasında cinsiyet değişkenine göre anlamlı bir fark olup olmadığını belirlemek amacıyla bağımsız gruplar için t-testi ile analiz edilmiştir. Yapılan analiz sonuçlarına göre narsisizm toplam puan ortalamalarının cinsiyet değişkenine göre anlamlı bir farklılık gösterdiği bulunmuştur [$t(519) = 4.509$, $p = .000$]. Yapılan analiz sonuçlarına göre erkeklerin narsisizm toplam puan ortalamasının ($X_{ort.} = 84.05$, $s = 21.61$) kadınların narsisizm toplam puan ortalamasından ($X_{ort.} = 75.40$, $s = 22.15$) anlamlı bir biçimde yüksek olduğu görülmektedir.

Narsisizm ölçeğinin alt boyutları incelendiği zaman teşhircilik alt boyutu puan ortalamalarının cinsiyet değişkenine göre anlamlı bir biçimde farklılaştığı görülmektedir [$t(519) = 2.505$, $p = .013$]. Yapılan analiz sonuçlarına göre erkeklerin teşhircilik alt boyutu puan ortalamasının ($X_{ort.} = 26.28$, $s = 9.19$) kadınların puan ortalamasından ($X_{ort.} = 24.26$, $s = 9.16$) anlamlı bir derecede yüksek olduğu görülmektedir. Narsisizm ölçeğinin güç alt boyutunun analizlerine bakıldığı zaman ise güç alt boyutu puan ortalamalarının cinsiyet değişkenine göre anlamlı bir farklılık olduğu görülmektedir [$t(519) = 5.094$, $p = .000$]. Yapılan analiz sonuçlarına göre erkeklerin güç alt boyutu puan ortalamasının ($X_{ort.} = 57.77$, $s = 14.34$) kadınların güç alt boyutu puan ortalamasından ($X_{ort.} = 51.13$, $s = 15.35$) anlamlı derecede yüksek olduğu görülmektedir. Analiz sonuçları Tablo 4.3.' de gösterilmiştir.

Tablo 4.3.

Narsisizm Toplam ve Alt Boyut Puanlarının Bağımsız Gruplar T-Testi Sonuçları

	Grup	n	$\bar{X}$	S	sd	t	p
Toplam Puan	Erkek	257	84.05	21.61	519	4.509	.000
	Kadın	264	75.40	22.15			
Teşhircilik	Erkek	257	26.28	9.19	519	2.505	.013
	Kadın	264	24.26	9.16			
Güç	Erkek	257	57.77	14.34	519	5.094	.000
	Kadın	264	51.13	15.35			

* $p < 0.05$ ** $p < 0.001$

4.3.2. Sosyal Beğenirlik

Sosyal beğenirlik ölçeği alt boyut puan ortalamaları arasında cinsiyet değişkenine göre anlamlı bir farklılık gösterip göstermediği bağımsız gruplar için t-testi ile analiz edilmiştir. Yapılan analiz sonuçlarına göre sosyal beğenirlik ölçeğinin alt boyutları incelendiği zaman dikkat alt boyutu puan ortalamalarının cinsiyet değişkenine göre anlamlı bir şekilde farklılaştığı görülmektedir [$t(519) = 3.029, p = .003$]. Yapılan analiz sonuçlarına göre erkeklerin dikkat alt boyutu puan ortalamasının ($X_{ort.} = 18.93, s = 7.76$) kadınların puan ortalamasından ($X_{ort.} = 17.07, s = 6.10$) anlamlı bir biçimde yüksek olduğu görülmektedir. Sosyal beğenirlik ölçeğinin kabul alt boyutunun analizlerine bakıldığında ise kabul alt boyutu puan ortalamalarının cinsiyet değişkenine göre anlamlı bir şekilde farklılaştığı görülmektedir [$t(519) = -4.682, p = .000$]. Yapılan analiz sonuçlarına göre erkeklerin kabul alt boyutu puan ortalamasının ($X_{ort.} = 12.80, s = 4.73$) kadınların kabul alt boyutu puan ortalamasından ($X_{ort.} = 14.74, s = 4.68$) anlamlı bir biçimde düşük olduğu görülmektedir. Analiz sonuçları Tablo 4.4.'de gösterilmiştir.

Tablo 4.4.

Sosyal Beğenirlik Alt Boyut Puanlarının Bağımsız Gruplar T-Testi Sonuçları

	Grup	n	$\bar{X}$	S	sd	t	p
Dikkat	Erkek	257	18.93	7.76	519	3.029	.003
	Kadın	264	17.07	6.10			
Kabul	Erkek	257	12.80	4.73	519	- 4.682	.000
	Kadın	264	14.74	4.68			

* $p < 0.05$ ** $p < 0.001$

4.3.3. Erkeksi Davranış

Erkeksi davranış ölçeği alt boyut puan ortalamaları arasında cinsiyet değişkenine göre anlamlı bir farklılık gösterip göstermediği bağımsız gruplar için t-testi ile analiz edilmiştir. Yapılan analiz sonuçlarına göre erkeksi davranış ölçeğinin alt boyutları incelendiği zaman başarıya adanma alt boyutu puan ortalamalarının cinsiyet değişkenine göre anlamlı bir şekilde farklılaştığı görülmektedir [$t(519) = -3.051, p = .002$]. Yapılan analiz sonuçlarına göre erkeklerin başarıya adanma alt boyutu puan ortalamasının ($X_{ort.} = 1.16, s = 5.26$) kadınların puan ortalamasından ($X_{ort.} = 2.48, s = 4.63$) anlamlı bir biçimde düşük olduğu görülmektedir.

Erkeksi davranış ölçeğinin kısıtlı duygusallık alt boyutunun analizlerine bakıldığı zaman ise; kısıtlı duygusallık alt boyutu puan ortalamasının cinsiyet değişkenine göre anlamlı bir şekilde farklılaştığı görülmektedir [$t(519) = 3.856, p = .000$]. Yapılan analiz sonuçlarına göre erkeklerin kısıtlı duygusallık alt boyutu puan ortalamasının ($X_{ort.} = .83, s = 5.36$) kadınların kısıtlı duygusallık alt boyutu puan ortalamasından ($X_{ort.} = -.98, s = 5.41$) anlamlı bir biçimde yüksek olduğu görülmektedir. Erkeksi davranış ölçeği kısıtlanmış sevgi alt boyutu puan ortalamalarına bakıldığında kısıtlanmış sevgi puan ortalamalarının cinsiyet değişkenine göre anlamlı bir biçimde farklılaştığı görülmektedir [$t(519) = 3.796, p = .000$]. Yapılan analiz sonuçlarına göre erkeklerin kısıtlanmış sevgi alt boyutu puan ortalamasının ($X_{ort.} = -1.73, s = 5.19$) kadınların kısıtlanmış sevgi puan ortalamasından ($X_{ort.} = -3.43, s = 5.02$) anlamlı bir biçimde yüksek olduğu görülmektedir. Son olarak; erkeksi davranış ölçeği abartılı özgüven ve kontrol alt boyutuna bakıldığında abartılı özgüven ve kontrol alt boyutu puan ortalamalarının cinsiyet değişkenine göre anlamlı bir biçimde farklılaşmadığı görülmektedir [$t(518.6) = .107, p = .914$]. Analiz sonuçları Tablo 4.5.' de gösterilmiştir.

Tablo 4.5.

Erkeksi Davranış Alt Boyut Puanlarının Bağımsız Gruplar T-Testi Sonuçları

	Grup	n	$\bar{X}$	S	sd	t	p
Başarıya Adanma	Erkek	257	1.16	5.26	519	-3.051	.002
	Kadın	264	2.48	4.63			
Kısıtlı Duygusallık	Erkek	257	.83	5.36	519	3.856	.000
	Kadın	264	-.98	5.41			
Kısıtlanmış Sevgi	Erkek	257	-1.73	5.19	519	3.796	.000
	Kadın	264	-3.43	5.02			
Abartılı Özgüven& Kontrolü	Erkek	257	1.96	4.20	518.6	.107	.914
	Kadın	264	1.92	4.42			

* $p < 0.05$ ** $p < 0.001$

4.4. Tüm Üniversite Öğrencilerinin Sosyal Beğenirlik ve Erkeksi Davranış Alt Boyutlarından Aldıkları Puanların Narsisizm Toplam ve Alt Boyutlarından Aldıkları Puanları Yordama Durumuna Göre İncelenmesine İlişkin Bulgular

Tüm üniversite öğrencilerinin sosyal beğenirlik ve erkeksi davranış alt boyutlarından aldıkları puanların narsisizm toplam ve alt boyut puanlarını anlamlı bir biçimde yordayıp yordamadığını tespit edebilmek için çoklu regresyon analizi öncesi korelasyon analizi yapılmıştır. Analiz sonuçları Tablo 4.6. 'da gösterilmiştir.

Tablo 4.6.

Araştırma Değişkenlerine İlişkin Korelasyon Tablosu

Değişkenler	1	2	3	4	5	6	7	8	9
Narsisizm Toplam	-								
Teşhircilik	.852**	-							
Güç	.948**	.643**	-						
Dikkat	.218**	.313**	.130**	-					
Kabul	.274**	.368**	.179**	.407**	-				
Başarıya Adanma	.199**	0.06	.250**	-0.01	.142**	-			
Kısıtlı Duygusallık	0.02	-0.05	0.06	0.02	.137**	0.08	-		
Kısıtlanmış Sevgi	0.04	-0.02	0.07	0.07	.196**	0.04	.494*	-	
Abartılı Özgüven ve Kontrol	.235**	.147**	.255**	0.03	.095*	.231**	.217**	.184**	-

*p<0.05 **p<0.01

Tüm üniversite öğrencilerinin narsisizm ile sosyal beğenirlik ve erkeksi davranış alt puanları arasındaki ilişkiler ayrı ayrı incelenerek tabloda gösterilmiştir. Tablodaki sonuçlar analiz edildiğinde, narsisizm toplam puanı ile teşhircilik ve güç alt boyutları arasında pozitif

güçlü bir ilişki olduğu görülmektedir. Teşhircilik ve güç alt boyutları arasında pozitif orta düzey bir ilişki olduğu görülmektedir. Sosyal beğenirlik toplam puanı ve alt boyutları arasında pozitif güçlü bir ilişki olduğu görülmektedir. Dikkat alt boyutu ile kabul alt boyutu arasında pozitif orta düzey bir ilişki olduğu görülmektedir. Sosyal beğenirlik, dikkat ve kabul alt boyutları ile narsisizm toplam puanı, teşhircilik ve güç alt boyutları arasında pozitif düşük bir ilişki olduğu görülmektedir.

Erkeksi davranış toplam puan ve alt boyutlarına bakıldığı zaman; erkeksi davranış toplam puanı ile başarıya adanma ve abartılı özgüven & kontrol alt boyutlarının arasında pozitif orta düzey bir ilişki olduğu görülmektedir. Kısıtlı duygusallık ve kısıtlanmış sevgi alt boyutlarına bakıldığında ise erkeksi davranış toplam puanı ile aralarında pozitif güçlü bir ilişki olduğu görülmektedir. Başarıya adanma alt boyutu ile abartılı özgüven & kontrol alt boyutları arasında pozitif yönlü düşük ve anlamlı bir ilişki olduğu görülmektedir. Başarıya adanma alt boyutu ile kısıtlı duygusallık ve kısıtlanmış sevgi alt boyutu arasında bir ilişki olmadığı görülmektedir. Kısıtlı duygusallık alt boyutu ile kısıtlanmış sevgi alt boyutu arasında pozitif orta düzey bir ilişki olduğu görülmektedir. Kısıtlı duygusallık alt boyutu ile abartılı özgüven & kontrol alt boyutu arasında pozitif yönlü düşük bir ilişki olduğu görülmektedir. Kısıtlanmış sevgi alt boyutu ile abartılı özgüven & kontrol alt boyutu arasında pozitif yönlü düşük bir ilişki olduğu görülmektedir.

Narsisizm toplam puanı ile erkeksi davranış toplam puanı, başarıya adanma ve abartılı özgüven & kontrol alt boyutları arasında pozitif düşük bir ilişki olduğu görülmektedir. Kısıtlı duygusallık ve kısıtlanmış sevgi alt boyutlarına bakıldığında ise herhangi bir ilişki olmadığı görülmektedir. Narsisizm teşhircilik alt boyutunun erkeksi davranış toplam puanı ile başarıya adanma, kısıtlı duygusallık ve kısıtlanmış sevgi alt boyutları arasında bir ilişki olmadığı görülmektedir. Abartılı özgüven& kontrol alt boyutu ile aralarında pozitif düşük bir ilişki olduğu görülmektedir. Narsisizm güç alt boyutu ile erkeksi davranış toplam puanı, başarıya adanma ve abartılı özgüven & kontrol alt boyutları arasında pozitif düşük bir ilişki olduğu görülmektedir. Kısıtlı duygusallık ve kısıtlanmış sevgi alt boyutlarına bakıldığında ise herhangi bir ilişki olmadığı görülmektedir.

Tüm üniversite öğrencilerinin sosyal beğenirlik ve erkeksi davranış alt boyutlarından aldıkları puanların narsisizm toplam puanlarını anlamlı bir şekilde yordayıp yordayamadığını belirlemek amacıyla çoklu regresyon analizi yapılmıştır. Analiz sonuçları Tablo 4.7.'de verilmiştir.

Tablo 4.7.

Tüm Üniversite Öğrencilerinin Sosyal Beğenirlik ve Erkeksi Davranış Alt Boyutlarından Aldıkları Puanların Narsisizm Toplam Puanlarını Yordamasına İlişkin Regresyon Sonuçları

Değişkenler	B	Std. Hata _B	β	t	p	İkili r	Kısmi R
Sabit	57.535	3.112	-	18.490	.000***		
Dikkat	.474	.144	.134	2.944	.003*	.802	1.247
Kabul	.877	.218	.189	4.017	.000***	.746	1.340
Başarıya Adanma	.592	.189	.133	3.136	.002*	.923	1.084
Kısıtlı Duygusallık	-.103	.194	-.025	-.529	.597	.734	1.362
Kısıtlanmış Sevgi	.183	.207	.043	.884	.377	.712	1.404
Abartılı Özgüven ve Kontrol	.926	.223	.179	4.154	.000***	.887	1.127
R=0.388	$R^2=0.151$						
F (6,514) =15.200	p=0.000						

*p<0.05 ***p<0.001

Analiz sonuçlarına ilişkin değişkenlere tek tek bakıldığında, sosyal beğenirlik dikkat alt boyutu ile narsisizm toplam puanı arasında pozitif yönde yüksek ve anlamlı bir ilişki olduğu görülmektedir (r= .802). Yine sosyal beğenirlik kabul alt boyutu incelendiğinde narsisizm toplam puanı ile arasında pozitif yönlü güçlü ve anlamlı bir ilişki olduğu görülmektedir (r = .746). Narsisizm toplam puanı ile erkeksi davranış başarıya adanma alt boyutu arasında pozitif yönlü güçlü ve anlamlı bir ilişki olduğu görülmektedir (r= .923). Yine erkeksi davranış abartılı özgüven & kontrol alt boyutu arasında ise pozitif yönlü güçlü ve anlamlı bir ilişki olduğu görülmektedir (r = .887). Erkeksi davranış kısıtlı duygusallık ve kısıtlanmış sevgi alt boyutları ile narsisizm toplam puanı arasında anlamlı bir ilişki olmadığı görülmektedir.

Tablo 4.7. incelendiğinde üniversite öğrencilerinin narsisizm toplam puanı ile sosyal beğenirlik ve erkeksi davranış alt boyutları arasında anlamlı bir ilişki olduğu görülmektedir (R= .38, $R^2=0.151$, F (6,514) =15.200, p<.001). Sonuçlara bakıldığında sosyal beğenirlik ve erkeksi davranış alt boyutlarıyla birlikte narsisizm toplam puanlarına ilişkin gözlenen toplam varyansın yaklaşık % 15 oranında açıklamaktadır. Regresyon katsayılarının anlamlılık düzeylerine t-testi sonuçlarına göre bakılmıştır. Kısıtlı duygusallık ve kısıtlanmış sevgi alt

boyutlarının narsisizm toplam puanı üzerinde anlamlı bir yordayıcı olmadığı görülmüştür. Dikkat, kabul, başarıya adanma ve abartılı özgüven & kontrol alt boyutlarının narsisizm toplam puanı üzerinde anlamlı bir yordayıcı oldukları görülmüştür.

Tüm üniversite öğrencilerinin sosyal beğenirlik ve erkeksi davranış alt boyutlarından aldıkları puanların narsisizm alt boyutlarından teşhircilik puanlarını anlamlı bir şekilde yordayıp yordamadığını belirlemek amacıyla çoklu regresyon analizi yapılmıştır. Analiz sonuçları Tablo 4.8.'de verilmiştir.

Tablo 4.8.

Tüm Üniversite Öğrencilerinin Sosyal Beğenirlik ve Erkeksi Davranış Alt Boyutlarından Aldıkları Puanların Narsisizm Teşhircilik Puanlarını Yordamasına İlişkin Regresyon Sonuçları

Değişkenler	B	Std. Hata _s	β	t	p	İkili r	Kısmi R
Sabit	12.964	1.263	-	10.267	.000***		
Dikkat	.261	.058	.199	4.465	.000***	.802	1.247
Kabul	.518	.089	.270	5.850	.000***	.746	1.340
Başarıya Adanma	.017	.077	.009	.216	.829	.923	1.084
Kısıtlı Duygusallık	-.105	.079	-.062	-1.339	.181	.734	1.362
Kısıtlanmış Sevgi	.034	.084	.019	.404	.686	.712	1.404
Abartılı Özgüven ve Kontrol	.262	.090	.122	2.891	.004*	.887	1.127
R=0.428	R ² =0.183						
F (6,514) =19.229	p=0.000						

*p<0.05 ***p<0.001

Analiz sonuçlarına ilişkin değişkenlere tek tek bakıldığında, sosyal beğenirlik dikkat alt boyutu ile narsisizm teşhircilik alt boyutu arasında pozitif yönde yüksek ve anlamlı bir ilişki olduğu görülmektedir (r= .802). Yine sosyal beğenirlik kabul alt boyutu incelendiğinde narsisizm teşhircilik alt boyutu ile arasında pozitif yönlü güçlü ve anlamlı bir ilişki olduğu görülmektedir (r = .746). Narsisizm teşhircilik alt boyutu ile erkeksi davranış abartılı özgüven & kontrol alt boyutu arasında ise pozitif yönlü güçlü ve anlamlı bir ilişki olduğu görülmektedir (r = .887). Erkeksi davranış başarıya adanma, kısıtlı duygusallık ve kısıtlanmış

sevgi alt boyutları ile narsisizm teşhircilik alt boyutu arasında anlamlı bir ilişki olmadığı görülmektedir.

Tablo 4.8. incelendiğinde tüm üniversite öğrencilerinin narsisizm teşhircilik alt boyutu ile sosyal beğenirlik ve erkeksi davranış alt boyutları arasında anlamlı bir ilişki olduğu görülmektedir ($R = .428$, $R^2 = .183$, $F_{(6,514)} = 19.229$, $p < .001$). Sonuçlara bakıldığında sosyal beğenirlik ve erkeksi davranış alt boyutlarıyla birlikte narsisizm teşhircilik alt boyutuna ilişkin gözlenen toplam varyansın yaklaşık % 18 oranında açıklamaktadır. Regresyon katsayılarının anlamlılık düzeylerine t-testi sonuçlarına göre bakılmıştır. Başarıya adanma, kısıtlı duygusallık ve kısıtlanmış sevgi alt boyutlarının narsisizm teşhircilik alt boyutu üzerinde anlamlı bir yordayıcı olmadığı görülmüştür. Dikkat, kabul, ve abartılı özgüven & kontrol alt boyutları narsisizm teşhircilik alt boyutu arasında anlamlı bir yordayıcı oldukları görülmüştür.

Tüm üniversite öğrencilerinin sosyal beğenirlik ve erkeksi davranış alt boyutlarından aldıkları puanların narsisizm alt boyutlarından güç puanlarını anlamlı bir şekilde yordayıp yordayamadığını belirlemek amacıyla çoklu regresyon analizi yapılmıştır. Analiz sonuçları Tablo 4.9’da verilmiştir.

Tablo 4.9.

Tüm Üniversite Öğrencilerinin Sosyal Beğenirlik ve Erkeksi Davranış Alt Boyutlarından Aldıkları Puanların Narsisizm Güç Puanlarını Yordamasına İlişkin Regresyon Sonuçları

Değişkenler	B	Std. Hata _B	β	t	p	İkili r	Kısmi R
Sabit	44.571	2.150	-	20.729	.000***	-	-
Dikkat	.163	.100	.075	1.639	.102	.802	1.247
Kabul	.359	.151	.113	2.378	.018	.746	1.340
Başarıya Adanma	.576	.130	.189	4.411	.000***	.923	1.084
Kısıtlı Duygusallık	.003	.134	.001	.020	.984	.734	1.362
Kısıtlanmış Sevgi	.149	.143	.051	1.042	.298	.712	1.404
Abartılı Özgüven ve Kontrol	.665	.154	.189	4.314	.000***	.887	1.127
R=0.360	$R^2=0.129$						
$F_{(6,514)} = 12.722$	$p=0.000$						

* $p < 0.05$ *** $p < 0.001$

Analiz sonuçlarına ilişkin değişkenlere tek tek bakıldığında, sosyal beğenirlik dikkat alt boyutu ile narsisizm güç alt boyutları arasında anlamlı bir ilişki olmadığı görülmektedir. Yine sosyal beğenirlik kabul alt boyutu incelendiğinde narsisizm güç alt boyutu ile arasında anlamlı bir ilişki olmadığı görülmektedir. Narsisizm güç alt boyutu ile erkeksi davranış başarıya adanma alt boyutu arasında pozitif yönlü güçlü ve anlamlı bir ilişki olduğu görülmektedir ($r = .923$). Yine erkeksi davranış abartılı özgüven & kontrol alt boyutu arasında ise pozitif yönlü güçlü ve anlamlı bir ilişki olduğu görülmektedir ($r = .887$). Erkeksi davranış kısıtlı duygusallık ve kısıtlanmış sevgi alt boyutları ile narsisizm güç alt boyutu arasında anlamlı bir ilişki olmadığı görülmektedir.

Tablo 4.9 incelendiğinde tüm üniversite öğrencilerinin narsisizm güç alt boyutu ile sosyal beğenirlik ve erkeksi davranış alt boyutları arasında anlamlı bir ilişki olduğu görülmektedir ($R = .36$, $R^2 = .129$, $F_{(6,514)} = 12.722$, $p < .001$). Sonuçlara bakıldığında sosyal beğenirlik ve erkeksi davranış alt boyutlarıyla birlikte narsisizm güç alt boyutuna ilişkin gözlenen toplam varyansın yaklaşık % 12 oranında açıklamaktadır. Regresyon katsayılarının anlamlılık düzeylerine t-testi sonuçlarına göre bakılmıştır. Dikkat, kabul, kısıtlı duygusallık ve kısıtlanmış sevgi alt boyutlarının narsisizm güç alt boyutu arasında anlamlı bir yordayıcı olmadığı görülmüştür. Başarıya adanma ve abartılı özgüven & kontrol alt boyutlarının ise narsisizm güç alt boyutu arasında anlamlı bir yordayıcı oldukları görülmüştür.

4.5. Erkek Üniversite Öğrencilerinin Sosyal Beğenirlik ve Erkeksi Davranış Alt Boyutlarından Aldıkları Puanların Narsisizm Toplam ve Alt Boyut Puanlarını Yordama Durumuna Göre İncelenmesine İlişkin Bulgular

Erkek üniversite öğrencilerinin sosyal beğenirlik ve erkeksi davranış alt boyutlarından aldıkları puanların narsisizm toplam ve alt boyut puanlarını anlamlı bir biçimde yordayıp yordamadığını tespit edebilmek için çoklu regresyon analizi öncesi korelasyon analizi yapılmıştır. Analiz sonuçları Tablo 4.10 'da verilmiştir.

Tablo 4.10.

Araştırma Değişkenlerine İlişkin Korelasyon Tablosu

Değişkenler	1	2	3	4	5	6	7	8	9
-------------	---	---	---	---	---	---	---	---	---

Narsisizm toplam puanı ile erkeksi davranış başarıya adanma ve abartılı özgüven & kontrol alt boyutları arasında pozitif düşük bir ilişki olduğu görülmektedir. Kısıtlı duygusallık ve kısıtlanmış sevgi alt boyutlarına bakıldığında ise herhangi bir ilişki olmadığı görülmektedir. Narsisizm teşhircilik alt boyutunun erkeksi davranış başarıya adanma, kısıtlı duygusallık ve kısıtlanmış sevgi alt boyutları arasında bir ilişki olmadığı görülmektedir. Abartılı özgüven& kontrol alt boyutu ile aralarında pozitif düşük bir ilişki olduğu görülmektedir. Narsisizm güç alt boyutu ile erkeksi davranış başarıya adanma ve abartılı özgüven & kontrol alt boyutları arasında pozitif düşük bir ilişki olduğu görülmektedir. Kısıtlı duygusallık ve kısıtlanmış sevgi alt boyutlarına bakıldığında ise herhangi bir ilişki olmadığı görülmektedir.

Erkek üniversite öğrencilerinin sosyal beğenirlik ve erkeksi davranış alt boyutlarından aldıkları puanların narsisizm toplam puanlarını anlamlı bir şekilde yordayıp yordamadığını belirlemek amacıyla çoklu regresyon analizi yapılmıştır. Analiz sonuçları Tablo 4.11.'de verilmiştir.

Tablo 4.11.

Erkek Üniversite Öğrencilerinin Sosyal Beğenirlik ve Erkeksi Davranış Alt Boyutlarından Aldıkları Puanların Narsisizm Toplam Puanlarını Yordamasına İlişkin Regresyon Sonuçları

Değişkenler	B	Std. Hata _B	β	t	p	İkili r	Kısmi R
Sabit	62.581	3.910	-	16.004	.000***	-	-
Dikkat	0.111	0.192	0.040	0.578	0.564	0.688	1.454
Kabul	1.352	0.322	0.296	4.201	.000***	0.657	1.522
Başarıya Adanma	0.579	0.245	0.141	2.365	0.019	0.918	1.090
Kısıtlı Duygusallık	-0.115	0.259	-0.028	-0.442	0.659	0.790	1.266
Kısıtlanmış Sevgi	0.094	0.266	0.023	0.352	0.725	0.799	1.251
Abartılı Özgüven ve Kontrol	0.832	0.312	0.162	2.669	0.008*	0.888	1.126
R=0.427	$R^2=0.183$						
F (6,250) =9.303	p=0.000						

*p<0.05 ***p<0.001

Analiz sonuçlarına ilişkin değişkenlere tek tek bakıldığında sosyal beğenirlik dikkat alt boyutu ile narsisizm toplam puanı arasında anlamlı bir ilişki olmadığı görülmektedir. Sosyal

beğenirlik kabul alt boyutu incelendiğinde narsisizm toplam puanı ile arasında pozitif yönlü, orta düzey ve anlamlı bir ilişki olduğu görülmektedir ($r = .657$). Narsisizm toplam puanı ile erkeksi davranış abartılı özgüven & kontrol alt boyutu arasında ise pozitif yönlü, güçlü ve anlamlı bir ilişki olduğu görülmektedir ($r = .888$). Erkeksi davranış başarıya adanma, kısıtlı duygusallık ve kısıtlanmış sevgi alt boyutları ile narsisizm toplam puanı arasında anlamlı bir ilişki olmadığı görülmektedir.

Tablo 4.11 incelendiğinde erkek üniversite öğrencilerinin narsisizm toplam puanları ile sosyal beğenirlik ve erkeksi davranış alt boyutları arasında anlamlı bir ilişki olduğu görülmektedir ($R = .42$, $R^2 = .183$, $F_{(6,250)} = 9.303$, $p < .001$). Sonuçlara bakıldığında sosyal beğenirlik ve erkeksi davranış alt boyutlarıyla birlikte narsisizm düzeylerine ilişkin gözlenen toplam varyansın yaklaşık % 18 oranında açıklamaktadır. Regresyon katsayılarının anlamlılık düzeylerine t-testi sonuçlarına göre bakılmıştır. Dikkat, başarıya adanma, kısıtlı duygusallık ve kısıtlanmış sevgi alt boyutlarının narsisizm toplam puanı üzerinde anlamlı bir yordayıcı olmadığı görülmüştür. Kabul ve abartılı özgüven & kontrol alt boyutlarının narsisizm üzerinde anlamlı bir yordayıcı oldukları görülmüştür.

Erkek üniversite öğrencilerinin sosyal beğenirlik ve erkeksi davranış alt boyutlarından aldıkları puanların narsisizm alt boyutlarından teşhircilik puanlarını anlamlı bir şekilde yordayıp yordamadığını belirlemek amacıyla çoklu regresyon analizi yapılmıştır. Analiz sonuçları Tablo 4.12’de verilmiştir.

Tablo 4.12.

Erkek Üniversite Öğrencilerinin Sosyal Beğenirlik ve Erkeksi Davranış Alt Boyutlarından Aldıkları Puanların Narsisizm Teşhircilik Puanlarını Yordamasına İlişkin Regresyon Sonuçları

Değişkenler	B	Std. Hata _B	β	t	p	İkili r	Kısmi R
Sabit	15.370	1.654	-	9.290	.000***	-	-
Dikkat	0.096	0.081	0.081	1.177	0.240	0.688	1.454
Kabul	0.703	0.136	0.362	5.160	.000***	0.657	1.522
Başarıya Adanma	0.028	0.104	0.016	0.271	0.787	0.918	1.090
Kısıtlı Duygusallık	-0.064	0.110	-0.037	-0.583	0.560	0.790	1.266

Kısıtlanmış Sevgi	0.149	0.113	0.084	1.326	0.186	0.799	1.251
Abartılı Özgüven ve Kontrol	0.194	0.132	0.089	1.474	0.142	0.888	1.126
R=0.438	R ² =0.192						
F (6,250) =9.901	p=0.000						

*p<0.05 ***p<0.001

Analiz sonuçlarına ilişkin değişkenlere tek tek bakıldığında, sosyal beğenirlik dikkat alt boyutu ile narsisizm teşhircilik alt boyutu arasında anlamlı bir ilişki olmadığı görülmektedir. Yine sosyal beğenirlik kabul alt boyutu incelendiğinde narsisizm düzeyi ile arasında pozitif yönlü, orta düzey ve anlamlı bir ilişki olduğu görülmektedir ($r = .657$). Narsisizm teşhircilik alt boyutu ile erkeksi davranış başarıya adanma, kısıtlı duygusallık ve kısıtlanmış sevgi ve abartılı özgüven & kontrol alt boyutları arasında anlamlı bir ilişki olmadığı görülmektedir.

Tablo 4.12 incelendiğinde erkek üniversite öğrencilerinin narsisizm teşhircilik alt boyutu ile sosyal beğenirlik ve erkeksi davranış alt boyutları arasında anlamlı bir ilişki olduğu görülmektedir ($R = .43$, $R^2 = .192$, $F_{(6,250)} = 9.901$, $p < .001$). Sonuçlara bakıldığında sosyal beğenirlik ve erkeksi davranış alt boyutlarıyla birlikte narsisizm düzeylerine ilişkin gözlenen toplam varyansın yaklaşık % 19 oranında açıklamaktadır. Regresyon katsayılarının anlamlılık düzeylerine t-testi sonuçlarına göre bakılmıştır. Dikkat, başarıya adanma, kısıtlı duygusallık, kısıtlanmış sevgi ve abartılı özgüven & kontrol alt boyutlarının narsisizm teşhircilik alt boyutu üzerinde anlamlı bir yordayıcı olmadıkları görülmüştür. Kabul alt boyutunun ise narsisizm üzerinde anlamlı bir yordayıcı olduğu görülmüştür.

Erkek üniversite öğrencilerinin sosyal beğenirlik ve erkeksi davranış alt boyutlarından aldıkları puanların narsisizm alt boyutlarından güç puanlarını anlamlı bir şekilde yordayıp yordamadığını belirlemek amacıyla çoklu regresyon analizi yapılmıştır. Analiz sonuçları Tablo 4.13’de verilmiştir.

Tablo 4.13.

Erkek Üniversite Öğrencilerinin Sosyal Beğenirlik ve Erkeksi Davranış Alt Boyutlarından

Aldıkları Puanların Narsisizm Güç Puanlarını Yordamasına İlişkin Regresyon Sonuçları

Değişkenler	B	Std.	β	t	p	İkili r	Kısmi
		Hata					

	R						
Sabit	47.211	2.630	-	17.950	0.000***	-	-
Dikkat	0.015	0.129	0.008	0.119	0.905	0.688	1.454
Kabul	0.650	0.217	0.214	3.000	0.003*	0.657	1.522
Başarıya Adanma	0.551	0.165	0.202	3.345	0.001***	0.918	1.090
Kısıtlı Duygusallık	-0.051	0.174	-0.019	-0.291	0.771	0.790	1.266
Kısıtlanmış Sevgi	-0.056	0.179	-0.020	-0.310	0.757	0.799	1.251
Abartılı Özgüven ve Kontrol	0.638	0.210	0.187	3.042	0.003*	0.888	1.126
R=0.400	$R^2=0.160$						
$F(6,250)=7.958$	$p=0.000$						

* $p<0.05$ *** $p<0.001$

Analiz sonuçlarına ilişkin değişkenlere tek tek bakıldığında, sosyal beğenirlik dikkat alt boyutu ile narsisizm güç alt boyutu arasında anlamlı bir ilişki olmadığı görülmektedir. Yine sosyal beğenirlik kabul alt boyutu incelendiğinde narsisizm güç alt boyutu ile arasında pozitif yönlü, orta düzey ve anlamlı bir ilişki olduğu görülmektedir ($r = .657$). Narsisizm güç alt boyutu ile erkeksi davranış başarıya adanma alt boyutu arasında pozitif, güçlü ve anlamlı bir ilişki olduğu görülmektedir ($r = .918$). Narsisizm güç alt boyutu ile abartılı özgüven & kontrol alt boyutları arasında ise yine pozitif, güçlü ve anlamlı bir ilişki olduğu görülmektedir ($r = .888$). Narsisizm güç alt boyutu ile kısıtlı duygusallık ve kısıtlanmış sevgi alt boyutları arasında anlamlı bir ilişki olmadığı görülmektedir.

Tablo 4.13. incelendiğinde erkek üniversite öğrencilerinin narsisizm teşhircilik alt boyutu ile sosyal beğenirlik ve erkeksi davranış boyutları arasında anlamlı bir ilişki olduğu görülmektedir ($R = .40$, $R^2 = .160$, $F_{(6,250)} = 7.958$, $p < .001$). Sonuçlara bakıldığında sosyal beğenirlik ve erkeksi davranış alt boyutlarıyla birlikte narsisizm düzeylerine ilişkin gözlenen toplam varyansın yaklaşık % 16 oranında açıklamaktadır. Regresyon katsayılarının anlamlılık düzeylerine t-testi sonuçlarına göre bakılmıştır. Dikkat, kısıtlı duygusallık, kısıtlanmış sevgi alt boyutlarının narsisizm güç alt boyutu üzerinde anlamlı bir yordayıcı olmadıkları görülmüştür. Kabul, başarıya adanma ve abartılı özgüven & kontrol alt boyutlarının narsisizm güç alt boyutu üzerinde anlamlı bir yordayıcı oldukları görülmüştür.

4.6. Kadın Üniversite Öğrencilerinin Sosyal Beğenirlik ve Erkeksi Davranış Alt Boyutlarından Aldıkları Puanların Narsisizm Toplam ve Alt Boyutlarından Aldıkları Puanların Yordama Durumuna Göre İncelenmesine İlişkin Bulgular

Kadın üniversite öğrencilerinin sosyal beğenirlik ve erkeksi davranış alt boyutlarından aldıkları puanların narsisizm toplam ve alt boyut puanlarını anlamlı bir biçimde yordayıp yordamadığını tespit edebilmek için çoklu regresyon analizi öncesi korelasyon analizi yapılmıştır. Analiz sonuçları Tablo 4.14.'de verilmiştir.

Tablo 4.14.

Araştırma Değişkenlerine İlişkin Korelasyon Tablosu

Değişkenler	1	2	3	4	5	6	7	8	9
Narsisizm Toplam	-								
Teşhircilik	.836**	-							
Güç	.945**	.610**	-						
Dikkat	.177**	.328**	0.060	-					
Kabul	.297**	.390**	.196**	.341**	-				
Başarıya Adanma	.245**	0.073	.311**	-0.088	0.097	-			
Kısıtlı Duygusallık	-0.029	-.139*	0.041	-0.048	-0.110	0.053	-		
Kısıtlanmış Sevgi	-0.007	-.147*	0.078	0.013	-.230**	0.007	.551**	-	
Abartılı	.248**	.149*	.269**	0.014	0.081	.244**	.213**	.194**	-
Özgüven ve Kontrol									

*p<0.05 **p<0.01

Kadın üniversite öğrencilerinin narsisizm ile sosyal beğenirlik ve erkeksi davranış alt puanları arasındaki ilişkiler ayrı ayrı incelenerek tabloda gösterilmiştir. Tablodaki sonuçlar analiz edildiğinde, narsisizm toplam puanı ile teşhircilik ve güç alt boyutları arasında pozitif güçlü bir ilişki olduğu görülmektedir. Teşhircilik ve güç alt boyutları arasında pozitif orta düzey bir ilişki olduğu görülmektedir. Sosyal beğenirlik dikkat alt boyutu ile kabul alt boyutu

arasında pozitif düşük bir ilişki olduğu görülmektedir. Sosyal beğenirlik, dikkat ve kabul alt boyutları ile narsisizm toplam puanı ve teşhircilik alt boyutları arasında pozitif düşük bir ilişki olduğu görülmektedir. Sosyal beğenirlik kabul alt boyutu ile narsisizm güç boyutu arasında pozitif yönlü, düşük ve anlamlı bir ilişki olduğu görülmektedir. Dikkat alt boyutu ile narsisizm güç alt boyutu arasında ise anlamlı bir ilişki olmadığı görülmektedir. Erkeksi davranış alt boyutlarına bakıldığı zaman; başarıya adanma alt boyutu ile abartılı özgüven & kontrol alt boyutları arasında pozitif yönlü düşük ve anlamlı bir ilişki olduğu görülmektedir. Başarıya adanma alt boyutu ile kısıtlı duygusallık ve kısıtlanmış sevgi alt boyutu arasında bir ilişki olmadığı görülmektedir. Kısıtlı duygusallık alt boyutu ile kısıtlanmış sevgi alt boyutu arasında pozitif orta düzey bir ilişki olduğu görülmektedir. Kısıtlı duygusallık alt boyutu ile abartılı özgüven & kontrol alt boyutu arasında pozitif yönlü düşük bir ilişki olduğu görülmektedir. Kısıtlanmış sevgi alt boyutu ile abartılı özgüven & kontrol alt boyutu arasında pozitif yönlü düşük bir ilişki olduğu görülmektedir.

Narsisizm toplam puanı ile erkeksi davranış başarıya adanma ve abartılı özgüven ve kontrol alt boyutları arasında pozitif düşük bir ilişki olduğu görülmektedir. Kısıtlı duygusallık ve kısıtlanmış sevgi alt boyutlarına bakıldığında ise herhangi bir ilişki olmadığı görülmektedir. Narsisizm teşhircilik alt boyutunun erkeksi davranış başarıya adanma alt boyutları arasında bir ilişki olmadığı görülmektedir. Narsisizm teşhircilik alt boyutu ile kısıtlı duygusallık ve kısıtlanmış sevgi alt boyutları arasında negatif yönlü düşük ve anlamlı bir ilişki olduğu görülmektedir. Narsisizm teşhircilik alt boyutu ile abartılı özgüven& kontrol alt boyutu ile aralarında pozitif düşük bir ilişki olduğu görülmektedir. Narsisizm güç alt boyutu ile erkeksi davranış başarıya adanma ve abartılı özgüven & kontrol alt boyutları arasında pozitif düşük bir ilişki olduğu görülmektedir. Kısıtlı duygusallık ve kısıtlanmış sevgi alt boyutlarına bakıldığında ise herhangi bir ilişki olmadığı görülmektedir.

Kadın üniversite öğrencilerinin sosyal beğenirlik ve erkeksi davranış alt boyutlarından aldıkları puanların narsisizm toplam ve alt boyutlarından aldıkları puanları anlamlı bir şekilde yordayıp yordamadığını belirlemek amacıyla çoklu regresyon analizi yapılmıştır. Analiz sonuçları Tablo 4.15.'de verilmiştir.

Tablo 4.15.

Kadın Üniversite Öğrencilerinin Sosyal Beğenirlik ve Erkeksi Davranış Alt Boyutlarından

Aldıkları Puanların Narsisizm Toplam Puanlarını Yordamasına İlişkin Regresyon Sonuçları

Değişkenler	<i>B</i>	<i>Std.</i>	β	<i>t</i>	<i>p</i>	<i>İkili r</i>	<i>Kısmi</i>
		<i>Hata</i>					<i>R</i>
Sabit	49.058	4.775	-	10.273	0.000***	-	-
Dikkat	0.394	0.221	0.109	1.780	0.076	0.855	1.170
Kabul	1.083	0.298	0.229	3.639	0.000***	0.802	1.246
Başarıya Adanma	0.909	0.281	0.190	3.230	0.001***	0.918	1.089
Kısıtlı Duygusallık	-0.308	0.280	-0.075	-1.102	0.271	0.681	1.469
Kısıtlanmış Sevgi	0.213	0.309	0.048	0.688	0.492	0.647	1.545
Abartılı Özgüven ve Kontrol	0.944	0.301	0.189	3.136	0.002*	0.880	1.136
R=0.427	$R^2=0.183$						
$F(6,257)=9.566$	$p=0.000$						

* $p<0.05$ *** $p<0.001$

Analiz sonuçlarına ilişkin değişkenlere tek tek bakıldığında, sosyal beğenirlik kabul alt boyutu incelendiğinde narsisizm toplam puanı ile arasında pozitif yönlü, güçlü ve anlamlı bir ilişki olduğu görülmektedir ($r = .802$). Sosyal beğenirlik dikkat alt boyutu ile narsisizm toplam puanı arasında anlamlı bir ilişki olmadığı görülmektedir. Narsisizm toplam puanı ile erkeksi davranış abartılı özgüven & kontrol alt boyutu arasında ise pozitif yönlü, güçlü ve anlamlı bir ilişki olduğu görülmektedir ($r = .880$). Erkeksi davranış başarıya adanma alt boyutu ile narsisizm düzeyleri arasında pozitif, güçlü ve anlamlı bir ilişki olduğu görülmektedir ($r = .918$). Kısıtlı duygusallık ve kısıtlanmış sevgi alt boyutları ile narsisizm toplam puanı arasında ise anlamlı bir ilişki olmadığı görülmektedir.

Tablo 4.15. incelendiğinde kadın üniversite öğrencilerinin narsisizm toplam puanı ile sosyal beğenirlik ve erkeksi davranış alt boyutları arasında anlamlı bir ilişki olduğu görülmektedir ($R = .427$, $R^2 = .183$, $F_{(6,257)} = 9.566$, $p < .001$). Sonuçlara bakıldığında sosyal beğenirlik ve erkeksi davranış alt boyutlarıyla birlikte narsisizm düzeylerine ilişkin gözlenen toplam varyansın yaklaşık % 18 oranında açıklamaktadır. Regresyon katsayılarının anlamlılık düzeylerine t-testi sonuçlarına göre bakılmıştır. Dikkat, kısıtlı duygusallık ve kısıtlanmış sevgi alt boyutlarının narsisizm üzerinde anlamlı bir yordayıcı olmadığı görülmüştür. Kabul,

başarıya adanma ve abartılı özgüven & kontrol alt boyutlarının narsisizm üzerinde anlamlı bir yordayıcı oldukları görülmüştür.

Kadın üniversite öğrencilerinin sosyal beğenirlik ve erkeksi davranış alt boyutlarından aldıkları puanların narsisizm alt boyutlarından teşhircilik puanlarını anlamlı bir şekilde yordayıp yordamadığını belirlemek amacıyla çoklu regresyon analizi yapılmıştır. Analiz sonuçları Tablo 5’de verilmiştir.

Tablo 4.16.

Kadın Üniversite Öğrencilerinin Sosyal Beğenirlik ve Erkeksi Davranış Alt Boyutlarından Aldıkları Puanların Narsisizm Teşhircilik Puanlarını Yordamasına İlişkin Regresyon Sonuçları

Değişkenler	B	Std. Hata _B	β	t	p	İkili r	Kısmi R
Sabit	9.205	1.917	-	4.801	0.000***	-	-
Dikkat	0.350	0.089	0.233	3.937	0.000***	0.855	1.170
Kabul	0.526	0.119	0.269	4.405	0.000***	0.802	1.246
Başarıya Adanma	0.072	0.113	0.036	0.638	0.524	0.918	1.089
Kısıtlı Duygusallık	-0.165	0.112	-0.097	-1.466	0.144	0.681	1.469
Kısıtlanmış Sevgi	-0.115	0.124	-0.063	-0.925	0.356	0.647	1.545
Abartılı Özgüven ve Kontrol	0.307	0.121	0.148	2.540	0.012*	0.880	1.136
R= .479	$R^2=.229$						
F (6,257) =12.723	p=0.000						

*p<0.05 ***p<0.001

Analiz sonuçlarına ilişkin değişkenlere tek tek bakıldığında, sosyal beğenirlik dikkat alt boyutu ile narsisizm teşhircilik alt boyutu arasında pozitif yönlü, güçlü ve anlamlı bir ilişki olduğu görülmektedir (r = .855). Yine sosyal beğenirlik kabul alt boyutu incelendiğinde narsisizm düzeyi ile arasında pozitif yönlü, güçlü ve anlamlı bir ilişki olduğu görülmektedir (r = .802). Narsisizm teşhircilik alt boyutu ile erkeksi davranış başarıya adanma, kısıtlı duygusallık ve kısıtlanmış sevgi alt boyutları arasında anlamlı bir ilişki olmadığı

görülmektedir. Narsisizm teşhircilik alt boyutu ile abartılı özgüven & kontrol alt boyutu arasında pozitif yönlü, güçlü ve anlamlı bir ilişki olduğu görülmektedir ($r = .880$).

Tablo 4.16. incelendiğinde kadın üniversite öğrencilerinin narsisizm teşhircilik alt boyutu ile sosyal beğenirlik ve erkeksi davranış alt boyutları arasında anlamlı bir ilişki olduğu görülmektedir ($R = .47$, $R^2 = .229$, $F_{(6,257)} = 12.723$, $p < .001$). Sonuçlara bakıldığında sosyal beğenirlik ve erkeksi davranış alt boyutlarıyla birlikte narsisizm düzeylerine ilişkin gözlenen toplam varyansın yaklaşık % 22 oranında açıklamaktadır. Regresyon katsayılarının anlamlılık düzeylerine t-testi sonuçlarına göre bakılmıştır. Başarıya adanma, kısıtlı duygusallık ve kısıtlanmış sevgi alt boyutlarının narsisizm teşhircilik alt boyutu üzerinde anlamlı bir yordayıcı olmadıkları görülmüştür. Dikkat, kabul ve abartılı özgüven & kontrol alt boyutlarının narsisizm teşhircilik alt boyutu üzerinde anlamlı bir yordayıcı olduğu görülmüştür.

Kadın üniversite öğrencilerinin sosyal beğenirlik ve erkeksi davranış alt boyutlarından aldıkları puanların narsisizm alt boyutlarından güç puanlarını anlamlı bir şekilde yordayıp yordamadığını belirlemek amacıyla çoklu regresyon analizi yapılmıştır. Analiz sonuçları Tablo 4.17.'de verilmiştir.

Tablo 4.17.

Kadın Üniversite Öğrencilerinin Sosyal Beğenirlik ve Erkeksi Davranış Alt Boyutlarından Aldıkları Puanların Narsisizm Güç Puanlarını Yordamasına İlişkin Regresyon Sonuçları

Değişkenler	B	Std. Hata _B	β	t	p	İkili r	Kısmi R
Sabit	39.853	3.336	-	11.945	0.000***	-	-
Dikkat	0.044	0.155	0.018	0.286	0.775	0.855	1.170
Kabul	0.557	0.208	0.170	2.677	0.008*	0.802	1.246
Başarıya Adanma	0.837	0.197	0.253	4.256	0.000***	0.918	1.089
Kısıtlı Duygusallık	-0.144	0.196	-0.051	-0.735	0.463	0.681	1.469
Kısıtlanmış Sevgi	0.327	0.216	0.107	1.517	0.131	0.647	1.545
Abartılı Özgüven ve Kontrol	0.637	0.210	0.184	3.030	0.003*	0.880	1.136

$R=0.411$	$R^2=0.169$
$F(6,257)=8.685$	$p=0.000$

* $p<0.05$ *** $p<0.001$

Analiz sonuçlarına ilişkin değişkenlere tek tek bakıldığında, sosyal beğenirlik dikkat alt boyutu ile narsisizm güç alt boyutu arasında anlamlı bir ilişki olmadığı görülmektedir. Yine sosyal beğenirlik kabul alt boyutu incelendiğinde narsisizm güç alt boyutu ile arasında pozitif yönlü, güçlü ve anlamlı bir ilişki olduğu görülmektedir ($r = .802$). Narsisizm güç alt boyutu ile erkeksi davranış başarıya adanma alt boyutu arasında pozitif, güçlü ve anlamlı bir ilişki olduğu görülmektedir ($r = .918$). Narsisizm güç alt boyutu ile abartılı özgüven & kontrol alt boyutları arasında ise yine pozitif, güçlü ve anlamlı bir ilişki olduğu görülmektedir ($r = .880$). Narsisizm güç alt boyutu ile kısıtlı duygusallık ve kısıtlanmış sevgi alt boyutları arasında anlamlı bir ilişki olmadığı görülmektedir.

Tablo 4.17. incelendiğinde erkek üniversite öğrencilerinin narsisizm teşhircilik alt boyutu ile sosyal beğenirlik ve erkeksi davranış alt boyutları arasında anlamlı bir ilişki olduğu görülmektedir ($R = .41$, $R^2 = .169$, $F_{(6,257)} = 8.685$, $p < .001$). Sonuçlara bakıldığında sosyal beğenirlik ve erkeksi davranış alt boyutlarıyla birlikte narsisizm düzeylerine ilişkin gözlenen toplam varyansın yaklaşık % 16 oranında açıklamaktadır. Regresyon katsayılarının anlamlılık düzeylerine t-testi sonuçlarına göre bakılmıştır. Dikkat, kısıtlı duygusallık, kısıtlanmış sevgi alt boyutlarının narsisizm güç alt boyutu üzerinde anlamlı bir yordayıcı olmadıkları görülmüştür. Kabul, başarıya adanma ve abartılı özgüven & kontrol alt boyutlarının narsisizm güç alt boyutu üzerinde anlamlı bir yordayıcı oldukları görülmüştür.

BÖLÜM V

SONUÇ TARTIŞMA VE ÖNERİLER

Bu bölümde araştırma sonucunda elde edilen bilgiler yorumlanmıştır. Literatürde yer alan benzer araştırma bulgularıyla karşılaştırma yapılarak tartışılmıştır. Ayrıca araştırma bulgularına dayanılarak çeşitli önerilere de yer verilmiştir.

5.1. Sonuç ve Tartışma

Bu araştırmada üniversite öğrencilerinde sosyal beğenirlik, erkeksi davranış ve narsisizm puanlarının cinsiyet değişkenine göre farklılaşıp farklılaşmadığı; tüm üniversite öğrencilerinde sosyal beğenirlik ve erkeksi davranışın narsisizm düzeyini anlamlı olarak yordayıp yordamadığı; erkek üniversite öğrencilerinde sosyal beğenirlik ve erkeksi davranışın narsisizm düzeyini anlamlı olarak yordayıp yordamadığı; kadın üniversite öğrencilerinde sosyal beğenirlik ve erkeksi davranışın narsisizm düzeyini anlamlı olarak yordayıp yordamadığı; incelenmiştir. Yapılan araştırma sonunda elde edilen bulgular ayrı ayrı başlıklar altında değerlendirilmiştir.

5.1.1. Narsisizm, Sosyal Beğenirlik ve Erkeksi Davranış Toplam ve Alt Boyutlarından Alınan Puanların Cinsiyete Göre İncelenmesine İlişkin Bulguların Tartışılması ve Yorumu

Çalışmada sosyal beğenirlik, erkeksi davranış ve narsisizm puanlarının cinsiyete göre farklılaşıp farklılaşmadığı incelenmiştir. Erkek üniversite öğrencilerinin narsisizm toplam puanlarının kadın üniversite öğrencilerinin narsisizm toplam puanlarına göre anlamlı ölçüde farklılık gösterdiği bulunmuştur. Bu bulgu, literatürde yer alan bulgularla tutarlıdır. Literatürde narsisizmin erkeklerde kadınlardan daha fazla görüldüğüne ilişkin çalışmalar yer almaktadır. Foster ve arkadaşları (2003) farklı cinsiyetteki bireylerle yaptıkları araştırmada erkeklerin daha narsist olduğu sonucuna ulaşmışlardır. Uçar ve Konal (2018) tarafından yürütülen araştırmada yine erkeklerin narsisizm ortalaması kadınlardan yüksek bulunmuştur. Benzer şekilde literatürde ergenlerle ve çocuklarla yapılan araştırmalarda da benzer sonuçlar elde edilmiştir. Üniversite öğrencilerinde narsisizmin teşhircilik ve güç alt boyutlarından elde edilen puanlarının ortalaması incelendiğinde erkeklerin puan ortalamasının kadınlara göre

daha yüksek olduğu bulunmuştur. Ancak Özay (2018), yaptığı çalışmada ergenlerin sosyal medyaya ait tutumları ile narsizm arasındaki ilişkiyi incelemiş ve ergenlerde narsizm ölçeği güç ve teşhircilik alt boyutlarının ile cinsiyet değişkenine göre farklılık göstermediğini ortaya koymuştur. Ergen yaş grubunda farklı sonuçların olması narsisizmin kadınlarda da yükselmeye başladığı şeklinde yorumlanabilir.

Araştırma bulgularına bakıldığında sosyal beğenirlik alt boyutları cinsiyete göre anlamlı farklılık göstermektedir. Kadın öğrencilerin kabul alt boyutundan aldıkları puanların erkek öğrencilere göre daha yüksek olduğu bulunmuştur. Erkek öğrencilerin de dikkat alt boyutundan elde ettikleri puan ortalamasının kadın öğrencilere göre daha yüksek olduğu bulunmuştur. Erkekler toplum içinde hemen her yerde işin yapılmasına karar veren kişiler olarak kabul görmektedir. Bu da onların toplum içinde dikkat çekmelerine imkan vermektedir. Kadınların kabul alt boyutundan aldıkları yüksek puanlar da toplumun kadın cinsiyet rollerinden beklentileri ve davranışlarıyla açıklanabilir. Kız çocukları hem yetiştirilme tarzı ile hem de gelin gittikleri aileye uyum sağlayacak şekilde geleneksel aile yapısı tarafından yetiştirilmektedirler (Vatandaş, 2011). Bu nedenle beğenilmek, takdir edilmek ve övgü almak böylece ait oldukları gruptan dışlanmamak onlar için daha önemli olmaktadır.

Araştırma bulguları incelendiğinde erkeksi davranış alt boyutları da cinsiyete göre anlamlı farklılık göstermektedir. Kadın öğrencilerin başarıya adanma alt boyutundan aldıkları puanların erkek öğrencilere göre daha yüksek olduğu bulunmuştur. Bu bulgu, kadınların toplum içinde gerek ev işleri gerek bakım veren konumları itibarıyla başarılı olmak için mücadele ettikleri gerçeğiyle açıklanabilir. Erkek öğrencilerin de kısıtlı duygusallık ve kısıtlanmış sevgi alt boyutlarından elde ettikleri puan ortalamalarının kız öğrencilere göre daha yüksek olduğu bulunmuştur. Bu bulgu, geleneksel toplulukçu kültürlerde erkeklerin yakın ilişkilere zaman ayırma, ilişkilerinde derin duygular yaşama, duygularını ifade etme ve insanlarla samimi olma konusunda teşvik edilmemesine bağlanabilir. Bunun yanı sıra, erkeklerin duygusal olarak güçlü olması ve ağlamaması gerektiği düşüncesinin de etkili olduğu düşünülmektedir. Abartılı özgüven ve kontrol alt boyutu puanlarının üniversiteye devam eden erkek ve kadın öğrenciler arasında farklılık göstermediği bulunmuştur. Bu bulgu kadın üniversite öğrencilerinin artık kendi yaşamları üzerinde kontrol sahibi olmak istediklerini ve yaşamlarında ne yapmak istediklerine kendilerinin karar verme konusunda erkek öğrenciler gibi düşündüklerine işaret etmektedir. Yükseköğrenime devam eden

kadınlarda özgüven ve yaşamının kontrolünü kendi elinde tutmanın artık erkeksi davranış olarak nitelendirilemeyeceği; kadınlarda da aynı düzey var olduğu anlaşılmıştır.

5.1.2. Tüm Üniversite Öğrencilerinin Sosyal Beğenirlik ve Erkeksi Davranış Alt Boyutlarından Aldıkları Puanların Narsisizm Toplam ve Alt Boyutlarından Aldıkları Puanları Yordayıp Yordamamasına İlişkin Bulguların Tartışılması ve Yorumu

Tüm üniversite öğrencilerinin narsisizm ile sosyal beğenirlik ve erkeksi davranış alt boyutları arasındaki ilişkilerin araştırılmasına yönelik yapılan analizler sonucunda araştırmamızda narsisizm toplam puanı ile sosyal beğenirlik dikkat ve kabul alt boyutu incelendiğinde aralarında pozitif yönlü güçlü ve anlamlı bir ilişki olduğu ortaya bulunmuştur. Bu bulgu, sosyal ortamlarda dikkat çekme ve kabul görme isteğinin narsisizmin özelliklerinin bir parçası olmasıyla açıklanabilir. Narsist bireyler kendilerini aşırı beğenmiş olmalarından kaynaklı bulundukları sosyal ortamda kendi ideal hayal dünyalarına göre kendilerini diğerlerinden üstün görmektedirler. Narsisizm toplam puanı ile erkeksi davranış başarıya adanma ve abartılı özgüven & kontrol alt boyutları incelendiğinde narsisizm toplam puanı ile arasında pozitif yönlü güçlü ve anlamlı bir ilişki olduğu bulunmuştur. Narsisizmin belirgin davranışları arasında yüksek başarıma arzusu ve çevrelerini kontrol etme istekleri gösterilmektedir. Nitekim narsist bireyler yönetici olarak iş ortamlarında sıklıkla karşımıza çıkabilmektedir. Ayrıca narsisizm literatürü çoğunlukla erkekler üzerinden ilerlemektedir. Erkeksi davranış başarıya adanma ve abartılı özgüven & kontrol boyutlarıyla narsisizm arasındaki ilişkinin güçlü olmasının bu durumla da ilişkili olabileceğini akla gelmektedir. Ancak kısıtlanmış sevgi ve kısıtlı duygusallık alt boyutları arasında anlamlı bir ilişki görülmemiştir. Bu bulgu narsistlerin gerçek bir duygu hissedememeleriyle açıklanabilir. Bu yüzden narsist bireylerin kendilerinde zaten var olmayan duygular konusunda herhangi bir etkinlikte bulunamayacakları söylenebilir. Empati, insanların kendi duygularını ve başkalarının duygularının anlamada temel oluşturmaktadır. Narsist bireylerin çevrelerindeki insanları taklit ve aynalama yoluyla empati ortaya koydukları söylenebilir. Nitekim yapılan çalışmalarda empati düzeyinin artmasıyla birlikte narsisizmde azalma olduğu görülmektedir (Yılmaz, 2019). Bu verilere bakarak; dikkat, kabul, başarıya adanma ve abartılı özgüven & kontrol alt boyutlarının narsisizm üzerinde anlamlı bir yordayıcı oldukları ortaya konmuştur. Çalışmamızda narsisizm, teşhircilik ve güç olmak üzere iki boyutlu olarak incelenmiştir. Daha

doğru bir yargıya varmak adına teşhircilik ve güç alt boyutlarının etkisini de görmek gerekmektedir.

Tüm üniversite öğrencilerinde narsisizm teşhircilik alt boyutu ile sosyal beğenirlik dikkat alt boyutu arasında ise pozitif yönde yüksek ve anlamlı bir ilişki olduğu görülmüştür. Narsistlerin isteklerinden biri diğer insanlardan farklı olduğunu göstermektir. Farkedilmemek onlar için hayal kırıklığı ve utanç yaratmaktadır. Narsisizm teşhircilik alt boyutu ile dikkat çekme birbirleriyle örtüşmektedir. Yine sosyal beğenirlik kabul alt boyutu incelendiğinde narsisizm teşhircilik alt boyutu ile arasında pozitif yönlü güçlü ve anlamlı bir ilişki olduğu görülmüştür. Sosyal ortamlarda kabul edileceği düşünülen davranışlar sergilemek sosyal olarak beğeni almasını sağlarken kendini de ortaya çıkardığı için bu durum teşhircilik olarak da yorumlanabilir. Tüm üniversite öğrencilerinde tüm gruplar için sosyal beğeni ve alt boyutlarının narsisizm ve teşhircilik alt boyutu üzerinde anlamlı bir yordayıcı olmaları sosyal olarak beğeni almanın narsisizm üzerinde etkili olduğu ortaya koymaktadır.

Tüm üniversite öğrencilerinde narsisizm teşhircilik alt boyutu ile erkeksi davranış abartılı özgüven ve kontrol alt boyutu arasında ise pozitif yönlü güçlü ve anlamlı bir ilişki olduğu görülmüştür. Erkeksi davranış alt boyutunda yer alan ‘Kimseden emir (veya tavsiye) almam.’ ve ‘Hayatımdaki her şeyin kontrolüm altında olmasına çalışırım.’ maddeleri ile teşhircilik alt boyutunda yer alan ‘İnsanlar üzerinde üstünlük kurmaya bayılırım.’ maddesi ile ilişkilendirilebilir. Üniversite öğrencilerinin bu maddelere olumlu yanıt vermesi özgüven ve kontrol hislerinin yüksek olduğunu ortaya koymaktadır. Erkeksi davranış başarıya adanma, kısıtlı duygusallık ve kısıtlanmış sevgi alt boyutları ile narsisizm teşhircilik alt boyutu arasında ise anlamlı bir ilişki olmadığı görülmüştür. Sonuç olarak teşhircilik alt boyutu incelendiğinde; tüm üniversite öğrencilerinde başarıya adanma, kısıtlı duygusallık ve kısıtlanmış sevgi alt boyutlarının teşhircilik alt boyutu üzerinde anlamlı bir yordayıcı olmadığı görülmüştür. Narsistlerin belirgin özelliklerinden biri sonsuz bir başarı isteğidir. Narsistlerin bu özelliğine bakarak erkeksi davranış başarıya adanma boyutu ile arasında ilişkinin olabileceği akla gelmektedir. Ancak narsisizmin teşhircilik boyutu ile anlamlı bir ilişki olmaması narsistlerin başarıya yönelik arzularının teşhircilik amacıyla olmayabileceğini akla getirmektedir.

Tüm üniversite öğrencilerinde güç alt boyutuna bakıldığında ise sosyal beğenirlik dikkat alt boyutu ile narsisizm güç alt boyutları arasında anlamlı bir ilişki olmadığı görülmüştür. Yine sosyal beğenirlik kabul alt boyutu incelendiğinde narsisizm güç alt boyutu

ile arasında anlamlı bir ilişki olmadığı görülmüştür. Sosyal beğenirlik alt boyutlarının narsisizm güç boyutu üzerinde anlamlı bir yordayıcı olmadıkları görülmüştür. Narsistlerin güçlü olma arzularının sosyal açıdan dikkat çekme ya da kabul görme için değil temelde kendi benliklerine hizmet etmesinden kaynaklandığını akla getirmektedir. Narsisizm güç alt boyutu ile erkeksi davranış başarıya adanma alt boyutu arasında pozitif yönlü güçlü ve anlamlı bir ilişki olduğu bulunmuştur. Yine erkeksi davranış abartılı özgüven & kontrol alt boyutu ile narsisizm güç alt boyutu arasında ise pozitif yönlü güçlü ve anlamlı bir ilişki olduğu bulunmuştur. Sonuç olarak; dikkat, kabul, kısıtlı duygusallık ve kısıtlanmış sevgi alt boyutlarının narsisizm güç alt boyutunun anlamlı bir yordayıcısı olmadıkları ortaya konmuştur.

Narsisizm güç alt boyutu üzerinde erkeksi davranış başarıya adanma, abartılı özgüven ve kontrol alt boyutlarının anlamlı bir yordayıcı oldukları ortaya konmuştur. Erkeksi davranış başarıya adanma, abartılı özgüven ve kontrol boyutları narsisizm güç alt boyutu ile ilişkilendirilebilir. Nitekim narsistik kişilik bozukluğu yaşayan kişilerin gittikleri her yerde en olma isteği vardır. En parlak, en yakışıklı, en başarılı, en güzel olma isteği vardır ve var olmaya devam edecektir. (Timuroğlu ve İşcan, 2008). Bu durum abartılı özgüven & özgüven boyutu ile ilişkilendirilebilir. Başarıya adanma alt boyutunun narsisizm üzerindeki etkisi, narsistlerin hem aşk hayatında hem de meslek hayatında büyük başarı elde etme tutkusu ile dolu olmaları (Lelord ve André, 2006) ile açıklanabilmektedir.

5.1.3. Erkek Üniversite Öğrencilerinin Sosyal Beğenirlik ve Erkeksi Davranış Alt Boyutlarından Aldıkları Puanların Narsisizm Toplam ve Alt Boyutlarından Aldıkları Puanları Yordayıp Yordamamasına İlişkin Bulguların Tartışılması ve Yorumu

Erkek üniversite öğrencilerinin narsisizm ile sosyal beğenirlik ve erkeksi davranış alt puanları arasındaki ilişkilerin araştırılmasına yönelik yapılan analizler sonucunda çalışmamızda; narsisizm toplam puanı ile sosyal beğenirlik dikkat alt boyutu incelendiğinde aralarında pozitif yönlü güçlü ve anlamlı bir ilişki bulunamamıştır. Sosyal beğenirlik kabul alt boyutu incelendiğinde narsisizm toplam puanı ile arasında pozitif yönlü, orta düzey ve anlamlı bir ilişki bulunmuştur. Erkeklerde kabul alt boyutunun dikkat alt boyutuna göre narsisizm ile arasındaki ilişkinin daha güçlü olması toplumsal cinsiyet rolleri ile açıklanabilir. Nitekim toplumda erkeğe yüklenen roller erkeğin her koşulda kabul görmesine yönelik iken kadına yönelik roller ise uyum sağlamaya yöneliktir.

Erkek üniversite öğrencilerinde narsisizm toplam puanı ile erkeksi davranış abartılı özgüven & kontrol alt boyutu arasında ise pozitif yönlü, güçlü ve anlamlı bir ilişki olduğu bulunmuştur. Nitekim erkeksi davranış ölçeğindeki ‘Kimseden emir (veya tavsiye) almam.’ ve ‘Başkalarının, hayatta ne yapmam gerektiğini söylemelerine izin vermem.’ maddeleri ile bu durum açıklanabilmektedir. Nitekim Aslan, Mert ve Yıldız (2018) yapılan araştırmada erkeklerin kadınlardan daha narsistik özelliklere sahip olduğu bulunmuştur. Narsist kişilik özellikleri cinsiyete göre farklılaşmaktadır. Erkekler teşhircilik, hak iddia etme ve üstünlük konusunda kadınlardan daha yüksek puan almışlardır. Erkeksi davranış başarıya adanma, kısıtlı duygusallık ve kısıtlanmış sevgi alt boyutları ile narsisizm toplam puanı arasında ise anlamlı bir ilişki bulunamamıştır. Erkeklerde narsisizmin erkeksi davranışın her boyutu ile güçlü bir ilişkisinin olmadığı söylenebilir. Sonuç olarak dikkat, başarıya adanma, kısıtlı duygusallık ve kısıtlanmış sevgi alt boyutlarının narsisizm üzerinde anlamlı bir yordayıcı olmadığı bulunmuştur. Kabul ve abartılı özgüven & kontrol alt boyutlarının narsisizm üzerinde anlamlı bir yordayıcı oldukları ortaya konmuştur. Narsist bireylerin kabul görmek istemeleri ve aşırı özgüven sergilemeleri bulundukları her ortamda zirvede olmak istemelerinin bir sonucu olarak yorumlanabilir. Ayrıca narsist erkeklerin çevrelerindeki insanları kontrol etme çabaları lider olmak isteği ile ilişkilendirilebilir. Çalışmada narsisizm iki boyutlu (teşhircilik, güç) olarak ele alınmıştır. Daha doğru bir yargıya varmak adına teşhircilik ve güç alt boyutlarının etkisini de görmek gerekmektedir.

Erkek üniversite öğrencilerinde narsisizm teşhircilik alt boyutu ile sosyal beğenirlik dikkat alt boyutu arasında anlamlı bir ilişki bulunamamıştır. Narsisizm teşhircilik alt boyutu ile sosyal beğenirlik kabul alt boyutu arasında pozitif yönlü, orta düzey ve anlamlı bir ilişki olduğu bulunmuştur. Nitekim narsist bireyler başkaları tarafından sürekli onaylanma ihtiyacı içindedirler (Kart, 2004). Erkek üniversite öğrencilerinde narsisizmin teşhircilik alt boyutu ile sosyal beğenirlik kabul alt boyutu arasındaki güçlü ilişki varken; dikkat alt boyutu ile arasında herhangi bir ilişki çıkmaması narsistlerin onay ihtiyaçları ile açıklanabilmektedir. Narsistler için kabul duygusunun önemli olduğu söylenebilir. Öyle ki narsistler yoğun olarak takdir edilme ihtiyacı içinde olduklarından dolayı kendilerine olumlu bakabilecek tecrübeler isterler ve bunun karşılığında oluşabilecek hayal kırıklıklarına daha açık hale gelmektedirler (Pincus ve Lukowitsky, 2010). Narsisizm teşhircilik alt boyutu ile erkeksi davranış alt boyutları (başarıya adanma, kısıtlı duygusallık ve kısıtlanmış sevgi ve abartılı özgüven & kontrol alt boyutları) arasında anlamlı bir ilişki bulunamamıştır. Erkek üniversite öğrencilerinde erkeksi

davranış alt boyutları ile narsisizmin teşhircilik alt boyutu arasında herhangi bir ilişki olmaması teşhircilik davranışlarının narsisizmde cinsiyet göre farklılaşıp farklılaşmadığı sorusunu akla getirmektedir. Kadın üniversite öğrencilerinde narsisizmin teşhircilik alt boyutu sadece erkeksi davranış abartılı özgüven & kontrol alt boyutuyla ilişkili çıkmıştır. Bu duruma bakarak narsisizmin görülme biçimlerinin cinsiyete göre farklılık gösterebileceği söylenebilir. Son olarak dikkat, başarıya adanma, kısıtlı duygusallık, kısıtlanmış sevgi ve abartılı özgüven & kontrol alt boyutlarının narsisizm teşhircilik alt boyutu üzerinde anlamlı bir yordayıcı olmadıkları bulunmuştur. Kabul alt boyutunun narsisizm üzerinde anlamlı bir yordayıcı olduğu ortaya konmuştur.

Erkek üniversite öğrencilerinde narsisizm güç alt boyutu ile sosyal beğenirlik dikkat alt boyutu arasında anlamlı bir ilişki bulunamamıştır. Yine narsisizm güç alt boyutu ile sosyal beğenirlik kabul alt boyutu incelendiğinde arasında pozitif yönlü, orta düzey ve anlamlı bir ilişki olduğu bulunmuştur. Narsistlerin güçlü olma isteğinin sosyal açıdan dikkat çekmekten ziyade kabul görme duygusuyla ilişkili olabileceği söylenebilir. Ayrıca sosyal beğenirlik kabul alt boyutunun erkeklerde narsisizm güç alt boyutu ile orta düzey ilişkisinin olması; kadın üniversite öğrencilerinde ise yüksek düzey ilişkili olması narsisizmin açıklanmasında cinsiyet rollerinin önemine bir kez daha dikkat çekmektedir. Narsisizm güç alt boyutu ile erkeksi davranış başarıya adanma alt boyutu arasında pozitif, güçlü ve anlamlı bir ilişki olduğu bulunmuştur. Narsisizm güç alt boyutu ile erkeksi davranış abartılı özgüven & kontrol alt boyutu arasında ise yine pozitif, güçlü ve anlamlı bir ilişki olduğu bulunmuştur. Nitekim narsisizm kendine aşık ve hayranlığı takıntı derecesinde olan hakimiyet kurma arzusu, hırs duygusu yoğun olan kişilik özelliklerine sahipliği içermektedir (Blachnio ve ark, 2016). Kadın üniversite öğrencilerinde de benzer sonuçlar elde edilmiştir. Bu duruma bakarak cinsiyet farketmeksizin başarıya adanma duygusunun, şişirilmiş egonun ve çevreyi kontrol etme davranışlarının narsisizm ile ilişkili olduğu söylenebilir. Narsisizm güç alt boyutu ile erkeksi davranış kısıtlı duygusallık ve kısıtlanmış sevgi alt boyutları arasında anlamlı bir ilişki bulunamamıştır. Yine kadın üniversite öğrencilerinde de benzer sonuçlar elde edilmiştir. Nitekim narsistler duygusal derinliğe sahip değildir. Çevresindekilerin karmaşık duygularının anlayamazlar ve kendi duygu durumlarında da bir farklılık yoktur. Hafif parlamalarla birlikte duygular sonunda dağılmaktadır. İçtenlikle bir özlem, üzüntü ve yas hissedemezler. Temel olarak depresif bir tepki yaşayamadıkları gözlemlenmiştir. Ayrılık ve hayal kırıklığı yaşadıklarında depresif tepkiler verseler de aslında bunun düzen arzusundan kaynaklı gelişen

öfke ve gücenme duyguları olduğu anlaşılmaktadır (Kernberg, 2012). Sonuç olarak dikkat, kısıtlı duygusallık, kısıtlanmış sevgi alt boyutlarının narsisizm güç alt boyutu üzerinde anlamlı bir yordayıcı olmadıkları bulunmuştur. Kabul, başarıya adanma ve abartılı özgüven & kontrol alt boyutlarının narsisizm güç alt boyutu üzerinde anlamlı bir yordayıcı oldukları ortaya konmuştur.

5.1.4. Kadın Üniversite Öğrencilerinin Sosyal Beğenirlik ve Erkeksi Davranış Alt Boyutlarından Aldıkları Puanların Narsisizm Toplam ve Alt Boyutlarından Aldıkları Puanları Yordayıp Yordamamasına İlişkin Bulguların Tartışılması ve Yorumu

Kadın üniversite öğrencilerinin narsisizm ile sosyal beğenirlik ve erkeksi davranış toplam ve alt puanları arasındaki ilişkilerin araştırılmasına yönelik yapılan analizler sonucunda çalışmada; sosyal beğenirlik dikkat alt boyutu ile narsisizm toplam puanı arasında anlamlı bir ilişki bulunamamıştır. Sosyal beğenirlik kabul alt boyutu incelendiğinde narsisizm toplam puanı ile arasında pozitif yönlü, güçlü ve anlamlı bir ilişki olduğu bulunmuştur. Erkek üniversite öğrencilerinde de benzer sonuçlar çıkmıştır. Bu bulgulara dayanarak, narsisizmde başkaları tarafından kabul görme ve onay ihtiyacının her iki cinsiyet açısından önemli olduğunu söylenebilir. Nitekim narsist bireyler her ne kadar kendine yeterlilik iddiasında bulunsalarda, sürekli dışardan gelen onaya ve kendilerini güven içinde hissetmeye ihtiyaç duymaktadırlar. Narsistler aslında bilinçsiz bir şekilde sevmeye yönelik diğerlerine karşı bağımlıdır. Bu durum onlar için önemli bir kırılma noktası tanımlar (Atay, 2010). Erkeksi davranış başarıya adanma alt boyutu ile narsisizm düzeyleri arasında pozitif, güçlü ve anlamlı bir ilişki bulunmuştur. Narsisizm toplam puanı ile erkeksi davranış abartılı özgüven & kontrol alt boyutu arasında ise pozitif yönlü, güçlü ve anlamlı bir ilişki bulunmuştur. Erkek üniversite öğrencilerinde erkeksi davranış başarıya adanma boyutu ile narsisizm toplam puanı arasında ilişki çıkmamıştır. Bu farklılığın nedeni olarak kadınların toplumsal olarak yer edinmeleri için başarmaya yönelik fazla çaba göstermeleri akla gelmektedir. Erkek ve kadın üniversite öğrencilerinde erkeksi davranış abartılı özgüven & kontrol alt boyutunun narsisizm toplam puanı ile güçlü bir ilişki olması dikkat çekicidir. Narsisizmin bu yönü narsistlerin bulundukları yerde lider olmalarının temelini oluşturmaktadır. Nitekim narsistler oluşabilecek en kötü duruma karşı her zaman dayanıklı olmaya özen gösterir. Oldukları çoğu yerde yeteneklerini ortaya çıkarıp kendilerini gösterirler. Onlar her ne kadar övgüye, onaya ve başarıya bağımlı olsalarda insanları yönlendirme konusunda iyi oldukları için iş, toplumsal

örgütlenme ve eğitim gibi alanlar içinde lider olmaları olasıdır (Özel, 2014). Kısıtlı duygusallık ve kısıtlanmış sevgi alt boyutları ile narsisizm toplam puanı arasında ise anlamlı bir ilişki bulunamamıştır. Erkek üniversite öğrencilerinde de benzer sonuçlar elde edilmiştir. Narsistlerin gerçek bir ilişki kuramamasının bu sonuç için temel oluşturabileceği söylenebilir. Sonuç olarak dikkat, kısıtlı duygusallık ve kısıtlanmış sevgi alt boyutlarının narsisizm üzerinde anlamlı bir yordayıcı olmadığı bulunmuştur. Kabul, başarıya adanma ve abartılı özgüven & kontrol alt boyutlarının narsisizm üzerinde anlamlı bir yordayıcı oldukları ortaya konmuştur.

Kadın üniversite öğrencilerinde sosyal beğenirlik dikkat ve kabul alt boyutu ile narsisizm teşhircilik alt boyutu arasında pozitif yönlü, güçlü ve anlamlı bir ilişki olduğu bulunmuştur. Erkek üniversite öğrencilerinde dikkat alt boyutu ile ilişki bulunamazken; kabul alt boyutu ile ilişki bulunmuştur. Narsisizmin cinsiyet açısından farklılık gösterdiği söylenmekle birlikte ortak noktalarda vardır. Narsisizmin teşhircilik boyutunun erkek üniversite öğrencilerinde sosyal beğenirlik dikkat alt boyutu ile ilişkisinin olmaması bu sonucun cinsiyet farklılığından kaynaklı olabileceğini akla getirmektedir. Narsisizm teşhircilik alt boyutu ile erkeksi davranış başarıya adanma, kısıtlı duygusallık ve kısıtlanmış sevgi alt boyutları arasında anlamlı bir ilişki bulunamamıştır. Narsisizm teşhircilik alt boyutu ile abartılı özgüven & kontrol alt boyutu arasında pozitif yönlü, güçlü ve anlamlı bir ilişki olduğu bulunmuştur. Erkek üniversite öğrencilerinde narsisizmin teşhircilik alt boyutu ile erkeksi davranış alt boyutları arasında herhangi bir ilişki bulunamamıştır. Kadınlarda narsisizmin erkeksi davranış ile ilgili olabileceği söylenebilir. Sonuç olarak başarıya adanma, kısıtlı duygusallık ve kısıtlanmış sevgi alt boyutlarının narsisizm teşhircilik alt boyutu üzerinde anlamlı bir yordayıcı olmadıkları görülmüştür. Dikkat, kabul ve abartılı özgüven & kontrol alt boyutlarının narsisizm teşhircilik alt boyutu üzerinde anlamlı bir yordayıcı olduğu bulunmuştur.

Kadın üniversite öğrencilerinde sosyal beğenirlik dikkat alt boyutu ile narsisizm güç alt boyutu arasında anlamlı bir ilişki bulunamamıştır. Yine sosyal beğenirlik kabul alt boyutu incelendiğinde narsisizm güç alt boyutu ile arasında pozitif yönlü, güçlü ve anlamlı bir ilişki bulunmuştur. Nitekim narsisizmle alakalı konuların içinde sosyal onay ihtiyacı da vardır (Karaşar, 2020). Bu kavram ile kastedilen şey diğer insanların yargıları, beklentileri ve uyumunun önemli olması olarak görülebilir (Karaşar, 2014). Narsisizm güç alt boyutu ile erkeksi davranış başarıya adanma alt boyutu arasında pozitif, güçlü ve anlamlı bir ilişki

bulunmuştur. Narsisizm güç alt boyutu ile abartılı özgüven & kontrol alt boyutları arasında ise yine pozitif, güçlü ve anlamlı bir ilişki bulunmuştur. Bu durum narsistlerin özellikleri ile örtüşmektedir. Narsistlerin diğerlerinin düşüncesine uyum sağlama konusundaki engeli üstünlük ve hakimiyet duygusudur (Gülmez, 2009). Narsist bireyler mağrur bir yapıya sahiptir. Kendilerini aşırı önemser, çok konuşur ve kendilerini hayallerinde bir efsane olarak görürler. Yeteneklerini çok abartırlar. Başarıları hakkında kendilerini överken, diğer insanları eksikliklerinden dolayı kolayca suçlayabilirler. Bunun yanında fiziksel görünüme ve statüye oldukça önem verirler. Narsistler önde olmak adına yönlendirme yapmaktan ve hileye başvurmaktan çekinmezler. Onlar insanları hedeflerine ulaşmak için kontrol edip kolayca yönlendirebilecek araç olarak görürler. İnsanlar kendinin iyi hissetmesini ve dışardan iyi görünmesini sağlayan araçlardır. Bunu yapmakta onlara göre hiçbir sorun yoktur (Twenge ve Campbell, 2015). Narsisizm güç alt boyutu ile kısıtlı duygusallık ve kısıtlanmış sevgi alt boyutları arasında anlamlı bir ilişki bulunamamıştır. Sonuç olarak dikkat, kısıtlı duygusallık, kısıtlanmış sevgi alt boyutlarının narsisizm güç alt boyutu üzerinde anlamlı bir yordayıcı olmadıkları bulunmuştur. Kabul, başarıya adanma ve abartılı özgüven & kontrol alt boyutlarının narsisizm güç alt boyutu üzerinde anlamlı bir yordayıcı oldukları ortaya konmuştur.

Çalışmada incelenen tüm gruplarda (tüm üniversite öğrencileri, erkek üniversite öğrencileri ve kadın üniversite öğrencileri) erkeksi davranış ölçeği kısıtlı duygusallık ve kısıtlanmış sevgi alt boyutları ile narsisizm toplam puanı ve alt boyutları arasında anlamlı bir ilişki olmadığı sonucuna ulaşılmıştır. Nitekim narsist insanlar oldukça bencildir ve aklı fikri mükemmel bir imaj çizme ile doludur. Başkalarını dinlemek, onlara şefkat göstermek ve onları anlamaya çalışmak gibi yeteneklerden yoksundur. Kendisiyle aşırı meşgul olduğu için diğer insanlarla yakın bir bağ geliştirmek ile ilgilenmez (Behary, 2021). Bu durumun erkeksi davranış ölçeği kısıtlanmış sevgi alt boyutundaki ‘Çok yakın, samimi ilişkiler içine girmekten kaçınırım.’ ve ‘Yakın ilişkilere fazla zaman ayırmam.’ maddeleri ve kısıtlı duygusallık alt boyutundaki ‘Duygusal bir ruh hali içinde olduğumu genellikle itiraf etmem.’ maddesi ile ilişkili olduğu yorumu yapılabilir. Ancak, anlamlı bir ilişki olmadığı sonucuna ulaşılmıştır. Çünkü narsist bireylerin kurdukları ilişkiler zaten gerçeklikten uzaktır. Çevreleriyle gerçek bir bağ kuramamalarından kaynaklı olarak duygusal tepkilerinin de yanıltıcı olabileceği söylenebilir.

Son olarak; Philipson (1985) psikanalitik veya sosyolojik literatürde narsisizm ile cinsiyet arasında herhangi bir ilişkiye dair herhangi bir referans bulunmadığı müddetçe, narsisizmi evrensel olarak hem kadın hem de erkek deneyimi olarak tanımlar. Bununla birlikte, narsisizmin ne olduğuna ve hem psikolojik hem de sosyal bir patoloji olarak nasıl işlediğine dair anlayışımızın temelini oluşturan klinik vaka materyalinde erkeklerin kadınlara oranla fazla temsili, bu cinsiyet tarafsızlığını sorgulatmaktadır. Bir kişilik tipi ve patolojik bozukluk olarak narsisizmi, yalnızca erkekler tarafından olmasa da öncelikle deneyimlenen bir dünyada var olma biçimi olarak da ifade eder. Bu yönüyle sosyal bilimler ve psikanaliz literatüründe "narsisistik kişilik", "zamanımızın kişiliği" olarak kabul edilir. Yapılacak araştırmalarda narsisizmin bu tanımı narsisizm ile ilgili literatürü zenginleştirebilir ve cinsiyet açısından farklılıklar ve benzerlikler konusunda daha net sonuçlara ulaşılabilir.

5.2. Öneriler

Bu bölümde çalışmada elde edilen sonuçların değerlendirilmesi neticesinde üniversite öğrencilerinde sosyal beğenirlik ve erkeksi davranış ile narsisizm ile ilişki konusunda yapılacak çalışmalar bağlamında eğitimciler ve araştırma yapmak isteyenler için öneriler oluşturulmuştur.

5.2.1. Eğitimcilere Yönelik Öneriler

1. Öğrencilerin sağlıklı bir kişilik geliştirebilmesi için çevrede var olan sağlıklı kişilik özelliklerine karşı farkındalık kazandırılması gereklidir. Bu bağlamda eğitim programları, atölye çalışmaları hazırlanabilir.

2. Öğrencilerin gelişim ve değişimlerinde sosyal çevrenin etkisinin oldukça önemli olduğunun bilinmesi gerekir. Cinsiyetin biyolojik farklılığının yanında toplumsal olarak da bir farka yol açtığı konusunda öğrencilerin bilinçlendirilmesi gerekir.

5.1.2. Gelecek Araştırmacılara Yönelik Öneriler

1. Bu araştırma Akdeniz Üniversitesinde eğitim gören Eğitim, Edebiyat, Mühendislik ve Ziraat fakültelerindeki öğrencilerle yapılmıştır. Araştırmanın farklı örneklem gruplarıyla yapılması sonuçların değişiklik gösterip göstermediğinin anlaşılması konusunda katkı sağlayabilir.

2. Sosyal beğenirlik kavramı yurtdışı çalışmalarda ne kadar mevcut olsa da yurtiçi çalışmalarda eksiklik göze çarpmaktadır. Sosyal bilimleri de ilgilendiren bu konu üzerinde çalışmaların yapılması ilgili alan yazına katkı sunabilir.

3. Araştırmada klasik narsisizm incelenmiş, narsisizmin diğer türleri incelenmemiştir. Sosyal beğenirlik ve erkeksi davranış ile narsisizmin diğer türlerin arasındaki ilişkiyi inceleyen araştırmalar gerçekleştirilebilir.

4. Toplumsal cinsiyet ile narsisizm arasındaki ilişkiyi açıklayan araştırmalar alanyazında çok az yer almaktadır. Bu konudaki araştırmaların yürütülmesi literatürü zenginleştirebilir.

KAYNAKÇA

Akbulut, A. (2020). Gösterişçi Tüketim, Sosyal Medya Bağımlılığı Narsisizm Ve Empati Arasındaki İlişkinin İncelenmesi: Üniversite Öğrencileri Üzerine Bir Araştırma (Yüksek Lisans Tezi) Atılım Üniversitesi, Ankara.

Akgun, Z., & Uysal, Y. (2019). Toplumsal Cinsiyet Ve Narsisizm İlişkisi. *Dünya Sağlık Ve Tabiat Bilimleri Dergisi*, 2(1), 29-35.

Akhtar, S. ve Thomson J. A. (1982). Narcissistic Personality Disorder. *The American Journal of Psychiatry*, 139(1), 12-20.

Akın, Hakan. (2001). Yaratıcı Örgüt Kültürünü Oluşturan Yönetici Tutumları: Kamu ve Özel Sektör Karşılaştırması. (Yüksek Lisans Tezi). Başkent Üniversitesi, Ankara.

Akiş, A. D., & Öztürk, E. (2021). Patolojik Narsisizm: Duygusal İstismar ve "Gaslighting" Perspektifinden Kapsamlı Bir Değerlendirme. *Artuklu İnsan Ve Toplum Bilim Dergisi*, 6(2), 1-31. <https://doi.org/10.46628/itbhssj.1013622>.

Alanka, Ö., & Cezik, A. (2016). Dijital kibir: Sosyal medyadaki narsistik ritüellere ilişkin bir inceleme. *TRT Akademi*, 1(2), 548-569.

American Psychiatric Association. (2013). Diagnostic and statistical manual of mental disorders. Text Rev. (5th ed.). Washington DC: Author.

Anlı, İ. & Bahadır, G. (2012). Kendilik Psikolojisine Göre Narsisistik Ve Sınır Kişilik Bozukluğu. *Psikoloji Çalışmaları*, 27, 1-12.

Anlı, İ. (2005). Narsisistik Kişilik Bozukluğu ve Sınır Kişilik Bozukluğu Tanısı Alanların Narsisistik Gelişim Hattındaki Konumlandırılmalarının Kendilik Psikolojisi Kuramına Göre Karşılaştırılmaları (Yayımlanmamış Doktora Tezi). İstanbul Üniversitesi, İstanbul.

Aslan, M., Mert, H. Ş., & Yıldız, M. (2018). Narsistik kişilik envanteri ile affedicilik arasındaki ilişkinin incelenmesi. 2. Uluslararası Çin'den Adriyatik'e Sosyal Bilimler Kongresi'nde sunulmuş bildiri, Kültür ve Turizm Bakanlığı, Ankara.

Atay, S. (2009). Narsistik Kişilik Envanterinin Türkçeye Standardizasyonu, *Gazi Üniversitesi İktisadi Ve İdari Bilimler Fakültesi Dergisi*, 11/1.

Atay, S. (2010). *Çalışan Narsist: Örgütler, Liderler, Yöneticiler ve Astlar*. Namar Yayınları.

Aydın, A. ve Akgün, S. (2014). Ergenlerde Reaktif-Proaktif Saldırganlık, Öfke Ve Narsisizm İlişkisi. *Türk Psikoloji Dergisi*, 29 (73), 44-56

Aydın, G ve Aslaner, Aydın D. (2015).” Stereotip Kadın Rollerinin Televizyon Reklamlarında Sunumu.” *Global Media Journal Dergisi*, 6(11), 54-74.

Aytaş, S. (2022). Sosyal Ağlar Üzerinde Benlik İnşası Ve Narsisizm İlişkisi: Instagram Örneği Üzerinden Üniversite Öğrencilerine Yönelik Bir Alan Araştırması. (Yüksek Lisans Tezi) Selçuk Üniversitesi, Konya.

Back, M. D. (2023). Age And Gender Differences in Narcissism: A Comprehensive Study Across Eight Measures and Over 250,000 Participants. *Journal Of Personality and Social Psychology*, 124(6), 1277–1298. <https://doi.org/10.1037/pspp0000463>.

Barnett, M. And Joel, F. (2016). Narcissus, Exhausted: Self-Compassion Mediates the Relationship Between Narcissism and School Burnout, *Personality and Individual Differences*, 97, 102-108. <https://doi.org/10.1016/j.paid.2016.03.026>.

Battal, F. B. (2016). Narsisistik Yapılanmasının Aile ve Çocuk Bağlamında İncelenmesi. (Yüksek Lisans Tezi) Necmettin Erbakan Üniversitesi, Konya.

Behary, W. T. (2021). *Narsistle Ateşkes*. Psikonet Yayınları.

Bem, S. L. (1974). The Measurement of Psychological Androgyny. *Journal of Consulting and Clinical Psychology*, 42, 155-162.

Bergman, J. Z., Westerman, J. W., Bergman, S. M., Westerman, J., And Daly, J. P. (2014). Narcissism, Materialism, And Environmental Ethics in Business Students. *Journal Of Management Education*, 38(4), 489-510.

Biddle, M. (2015). Study: Men tend to be more narcissistic than women, 31 Mayıs 2015 tarihinde <https://www.buffalo.edu/news/releases/2015/03/009.html>. adresinden alınmıştır.

- Bingöl, O. (2014). Toplumsal Cinsiyet Olgusu ve Türkiye’ de Kadınlık. *KMÜ Sosyal ve Ekonomik Araştırmalar Dergisi*, Y.16, S.1 (Özel sayı), 108-114.
- Błachnio, A., Przepiorka, A., & Rudnicka, P. (2016). Narcissism And Self-Esteem as Predictors of Dimensions of Facebook Use. *Personality and Individual Differences*, 90, 296-301.
- Bolat, Y., Ülker M. ve Göloğlu Demir, C. (2016). “Kavramsal Açıdan Narsisizm ve Eğitimde Narsistik Kişilik.” *Uluslararası Sosyal Araştırmalar Dergisi*, 9(46), 482-492.
- Bozkuş, O. ve Araz, A. (2015). Narsisizm ve Evlilik Uyumu İlişkisinde Reddedilme Duyarlılığı Ve Olumlu Yanılsamaların Aracı Rolü. *Nesne Psikoloji Dergisi*, 3(6), 29-54.
- Brummelman, E., Thomaes, S., Nelemans, S. A., Orobio De Castro, B., Overbeek, G., And Bushman, B. J. (2015). Origins Of Narcissism in Children. *Proceedings Of the National Academy of Sciences of The United States of America*, 112(12), 3659–3662.
<https://doi.org/10.1073/Pnas.1420870112>.
- Büyüküngör, A. (2016). The Turkish adaptation of the Pathological Narcissism Inventory. Yüksek Lisans Tezi. Bahçeşehir Üniversitesi, İstanbul.
- Büyüköztürk, Ş. (2016). *Sosyal Bilimler İçin Veri Analizi El Kitabı*. Pegem Akademi.
- Çakmak, V. (2018). Online Benlik Sunumu ve Narsisizm Arasındaki İlişki: Üniversite Öğrencileri Üzerinde Bir Araştırma. *AJIT-E: Academic Journal of Information Technology*, 9(31), 137-152. <https://doi.org/10.5824/1309-1581.2018.1.009.x>.
- Campbell, W. K. ve Miller, J. D. (2011). *The Handbook of Narcissism and Narcissistic Personality Disorder*. Hoboken, NJ: John Wiley & Sons.
- Çelik, M. Y., Ve Güler, S. (2024). English Relationship Between Mothers' Narcissism and The Temperament of Their Children. *Health Sciences*, 46(1), E64217-E64217.
- Cengiz, A. A. Ve Özdemir, A. (2020). Narsisizm Ve Çelişik Duygulu Cinsiyetçilik: Cinsiyet Bağlamında Bir İnceleme. *Pamukkale Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü Dergisi* (41), 39-73. <https://doi.org/10.30794/pausbed.683620>.
- Çoban, H., & İrmiş, A. (2018). Yöneticilerde Narsisizm Üzerine Bir Araştırma. *Uluslararası Yönetim İktisat ve İşletme Dergisi*, 14(1), 123-146.
- Couderc, P. (2021). *İkili İlişkilerde Duygusal Manipülasyon*. İletişim Yayınları.

Cramer, P. (2015). Adolescent Parenting, Identification, And Maladaptive Narcissism. *Psychoanalytic Psychology*, 32(4), 559.

Czarna, A. Z., Śmieja, M., Wider, M., Dufner, M., And Sedikides, C. (2022). Narcissism And Partner-Enhancement at Different Relationship Stages. *Journal Of Research in Personality*, 98, 104212.

Czarna, A. Z., Wróbel, M., Dufner, M., And Zeigler-Hill, V. (2015). Narcissism And Emotional Contagion: Do Narcissists “Catch” The Emotions of Others? *Social Psychological Personality Science*, 6(3), 318-324.

Danacı, M. Ö. (2017). Üniversite Öğrencilerinin Çocuk Narsisizmi İle Çocukluk Dönemi Mutluluk Ve Huzur Anıları Arasındaki İlişki. *Uluslararası Eğitim Bilimleri Dergisi* (12), 13-25.

Demirci, İ. ve Ekşi, F. (2017). Büyüklenmeci Narsisizmin İki Farklı Yüzü: Narsistik Hayranlık Ve Rekabetin Mutlulukla İlişkisi. *Marmara Üniversitesi Atatürk Eğitim Fakültesi Eğitim Bilimleri Dergisi*, 46, 37-58.

Derhem, E. (2023). Türk Romanında Narsisizmin Görüngüsü. (Doktora Tezi) Osmangazi Üniversitesi, Eskişehir.

Dickinson, K. A., & Pincus, A. L. (2003). Interpersonal Analysis of Grandiose and Vulnerable Narcissism. *Journal Of Personality Disorders*, 17(3), 188-207.

Dikmen, Ü. (2022). Patolojik Narsisizm Ve Terapötik İttifak: Kişilerarası Problemlerin Aracı Rolünün Ve Psikoterapi Motivasyonunun Düzenleyici Rolünün Değerlendirilmesi. (Yüksek Lisans Tezi) Başkent Üniversitesi, Ankara.

Doğan, F. (2022). Okul Yöneticileri Ve Öğretmenlerde Narsisizm İle İş Motivasyonu Arasındaki İlişki. (Yüksek Lisans Tezi) Trakya Üniversitesi, Edirne.

Doğan, İ., Karacan Doğan, P., & Durmuş, G. (2023). Spor Bilimleri Öğrencilerinin Sosyal Medyada Gösteriş Tüketimi Eğilimi İle Narsistik Kişilik Özellikleri Arasındaki İlişkinin İncelenmesi. *The Online Journal of Recreation and Sports*, 12(4), 668-677. <https://doi.org/10.22282/tojras.1330802>.

Dökmen, Z. (2009). *Toplumsal Cinsiyet*. Remzi Kitabevi.

Ekici, D. (2017). Üniversite Öğrencilerinde Narsistik Kişilik Eğilim Öznel İyi Oluş ve Algılanan Anne Baba Tutumları Açısından Yordanması. (Yüksek Lisans Tezi) Necmettin Erbakan Üniversitesi, Konya.

Ensink, K., Chrétien, S., Normandin, L., Bégin, M., Daigle, D., And Fonagy, P. (2017). Pathological Narcissism in Adolescents: Relationships with Childhood Maltreatment and Internalizing and Externalizing Difficulties. *Adolescent Psychiatry*, 7(4), 300-314.

Erdoğan, B., & Öztürk, E. (2018). Ruhsal Travmanın Aktarımında Narsisizm. Bartın Üniversitesi Edebiyat Fakültesi Dergisi, 3(3), 11-20.

Evren, E., Yurtçu, M., Kalın, Ö. ve Koçoğlu, E. (2021). Sosyal Beğenirlik Ölçeğinin Geliştirilmesi: Geçerlilik ve Güvenilirlik Çalışması. *Elektronik Sosyal Bilimler Dergisi*, 897-891.

Fossati, A., Borroni, S., Eisenberg, N., And Maffei, C. (2010). Relations Of Proactive and Reactive Dimensions of Aggression to Overt and Covert Narcissism in Nonclinical Adolescents. *Aggressive Behavior: Official Journal of The International Society for Research on Aggression*, 36(1), 21-27.

Foster, J. D., Keith Campbell, W., & Twenge, J. M. (2003). Individual Differences in Narcissism: Inflated Self-Views Across the Lifespan and Around the World. *Journal of Research in Personality*, 37(6), 469-486.

Freud, S. (2020). *Narsisizm Üzerine*. Olympus Yayınları

Fromm, E. (2017). *Özgürlükten Kaçış*, (Çev. Şemsa Yeğin,), Say Yayınları.

Fromm, E. (2023). *Sevginin ve Şiddetin Kaynağı*. (Y. Alogan, Çev.) Say Yayınları.

Gabbard, O. G. (1989). Two Subtypes of Narcissistic Personality Disorder. *Bull Menniger Clinic*, S. 53, 537-532.

Geçtan, E. (2017). *Psikodinamik Psikiyatri ve Normal Davranışlar*. Metis Yayınları.

Gedik, Z., & Toker, H. (2018). Üniversite Öğrencilerinin Engelli Bireylere Yönelik Tutumları ve Sosyal Beğenirlik Düzeyleri. *Yükseköğretim Ve Bilim Dergisi* (1), 111-116.

Gençtan, E. (2023). *İnsan olmak*. Metis Yayıncılık.

Gönülalan, G. (2019). *Ortaokul öğrencilerinde öz yeterlilik ve narsisizm* (Yüksek Lisans Tezi). Sakarya Üniversitesi, Sakarya.

Green, A., Maclean, R., And Charles, K. (2020). Recollections Of Parenting Styles in The Development of Narcissism: The Role of Gender. *Personality And Individual Differences*, 167. <https://doi.org/10.1016/j.paid.2020.110246>.

Green, A., Maclean, R., And Charles, K. (2020). Unmasking Gender Differences in Narcissism Within Intimate Partner Violence. *Personality And Individual Differences*, 167. <https://doi.org/10.1016/j.paid.2020.110247>.

Green, A., Maclean, R., And Charles, K. (2022). Female Narcissism: Assessment, Aetiology, And Behavioural Manifestations. *Psychological Reports*, 125(6), 2833-2864.

Grijalva, E., Newman, D. A., Tay, L., Donnellan, M. B., Harms, P. D., Robins, R. W., And Yan, T. (2015). Gender Differences in Narcissism: A Meta-Analytic Review. *Psychological Bulletin*, 141(2), 261.

Grijalva, Emily; Newman, Daniel A.; Tay, Louis; Donnellan, M. Brent; Harms, Peter D.; Robins, Richard W.; and Yan, Taiyi, “Gender Differences in Narcissism: A Meta-Analytic Review” (2015). P. D. Harms Publications. 5. <https://digitalcommons.unl.edu/pdharms/5>.

Güler, N. (2019). Annelerin Narsistik Kişilik Özellikleri İle Çocukların Sosyal Yetkinlik Ve Davranış Problemleri Arasındaki İlişkinin İncelenmesi. (Yüksek Lisans Tezi) İstanbul Gelişim Üniversitesi, İstanbul.

Gülmez, N. (2009). Narsistik Liderlik. (Yüksek Lisans Tezi). Marmara Üniversitesi, İstanbul.

Gündüz, R. (2023). Üniversiteye Devam Eden Öğrencilerin Algılanan Anne-Baba Tutumları Ve Çocukluk Çağı Narsisizminin İletişim Becerilerini Yordama Gücü. (Yüksek Lisans Tezi) İstanbul Arel Üniversitesi, İstanbul.

Güngör, İ.H., Ekşi, H. ve Arıçak, O.T. (2012). Genç Yetişkinlerde Değer Tercihlerinin Narsistik Kişilik Özellikleri Yordaması. *Kuram ve Uygulamada Eğitim Bilimleri*. 1271-1290.

Gürsu, O., & Önce Özokudan, F. S. (2019). Ergenlerde Dindarlık, Narsizm Ve Özgüven. *Türk Akademik Araştırmalar Dergisi*. <https://doi.org/10.30622/tarr.648729>.

Hamedoğlu, M. A. (2009). Örgütsel Narsisizm Düzeyine İlişkin Yönetici ve Öğretmen Algıları. (Yayınlanmamış Doktora Tezi). Hacettepe Üniversitesi, Ankara.

Haran, S. & Aydın, O. (1995). Depresyon, Umutsuzluk, Sosyal Beğenirlik ve Kendini Kurgulama Düzeyinin İntihar Fikirleri ile İlişkisi, *Kriz Dergisi*, 3 (1-2) 218-222.

Horney, K. (2022). Psikanalizde Yeni Yollar. (S. Budak, Çev.) Totem Yayıncılık.

Hyatt, C. S., Sleep, C. E., Lamkin, J., Maples-Keller, J. L., Sedikides, C., Campbell, W. K., & Miller, J. D. (2018). Narcissism And Self-Esteem: A Nomological Network Analysis. *PloS one*, 13(8), e0201088.

İmamoğlu, AH., Durak Batıgün, A. (2020). The Assessment of The Relationship Between Narcissism, Perceived Parental Rearing Styles, And Defense Mechanisms. *Düşünen Adam the Journal of Psychiatry and Neurological Sciences*, 33:388-401.

Kalan, K. (2021). Çağdaş Sanatta Narsisizm Olgusu Ve Estetik Bağlamı, Yüksek Lisans Tezi, Erciyes Üniversitesi, Kayseri.

Kalın, F. N. (2020). Narsisizm İle Dürtüsellik Arasındaki İlişkide Duygu Düzenleme Güçlüğü Ve Bilişsel Esnekliğin Aracı Rolü. (Yüksek Lisans Tezi) İstanbul Medipol Üniversitesi, İstanbul.

Karaaziz, M., & Atak, İ. (2013). Narsisizm ve Narsisizmle ilgili Araştırmalar Üzerine Bir Gözden Geçirme. *Nesne Psikoloji Dergisi*, 1(2), 44-59.

Karakuş, Ç. (2017). Lise Öğrencilerinde Psikolojik Savunmalar Açısından Narsisizm Ve Benlik Saygısının Karşılaştırılması. (Yayımlanmamış Yüksek Lisans Tezi) İstanbul Sabahattin Zaim Üniversitesi, İstanbul.

Karaşar B (2020). Üniversite Öğrencilerinde Narsisizm ve Sosyal Onay İhtiyacı. *Turkish Studies- Educational Sciences*, 15(2), 999- 1009. 10.29228/Turkishstudies.41539.

Karaşar, B. (2014). Sosyal Onay İhtiyacının Çeşitli Değişkenler Açısından İncelenmesi. (Doktora Tezi). Ankara Üniversitesi, Ankara.

Kart, M. E. (2004). Pozitif Yanılsama ve Psikolojik Sağlık. Ankara Üniversitesi SBF Dergisi, 59(04). https://doi.org/10.1501/SBFder_0000001578.

Kartopu, S. (2013). “Narsisizmin Dindarlık Eğilimleriyle İlişkisi: Gümüşhane Üniversitesi Örneği.” *The Journal of Academic Social Science Studies*, 6 (6), 625-649.

Kay, C. S. (2021). The Targets of All Treachery: Delusional Ideation, Paranoia, And the Need for Uniqueness as Mediators Between Two Forms of Narcissism and Conspiracy Beliefs. *Journal Of Research in Personality*, 93, 104128.

Kernberg, O. (2020). *Sınır Durumlar ve Patolojik Narsisizm*, (Çev. Mustafa Atakay), Metis Yayınları.

Kernberg, O. F. (2012). Overview And Critique of The Classification of Personality Disorders Proposed For DSM-V. *Swiss Archives of Neurology and Psychiatry*, 163(7): 234-238.

Kets de Vries, M. (2004). Organizations On the Couch: A Clinical Perspective on Organizational Dynamics. *European Management Journal*, 22(2), 183-200.

Keya, Ç. (2022). Farklı Spor Dallarındaki Sporcuların Büyüklenmeci Narsisizm Ve Atılganlık Düzeylerinin İncelenmesi. (Yüksek Lisans Tezi) İstanbul Aydın Üniversitesi, İstanbul.

Kızıltan, H. (2006) Narsisizm ve Psikopatolojisi, <http://www.psikomitoloji.com/attachments/article/79/narsisizm.makalesi.pdf>

Kızıltan, H. (2011). Narsisizm Ya Da Ruhsallığın Ontolojisi. *Doğu Batı Düşünce Dergisi*, 56, 55- 83.

Kocakula, Ö. ve Altunoğlu, A. E. (2017). Narsistik Kişilik Özelliklerinin Karar Süreçlerine Etkisi. *İstanbul Journal of Social Sciences*, 18, 50-68.

Köksal, Ş. (2020). Yetişkinlerde Sosyal Medyada Özçekim Ve Yemek Fotoğrafi Paylaşımlarının Empati Ve Narsisizm Düzeylerine Olan İlişkisi. (Yüksek Lisans Tezi). Üsküdar Üniversitesi, İstanbul.

Köroğlu, E., & Bayraktar, S. (2011). *Kişilik Bozuklukları*, HYB Basım Yayın.

Koşan, Y. (2015). Üniversite Öğrencilerinin Facebook Kullanımının Narsisizm Ve Saldırganlık Düzeyleri İle İlişkisinin İncelenmesi. (Yüksek Lisans Tezi). Yüzüncü Yıl Üniversitesi, Van.

Köymen, E. (2019). Büyüklenmeci Narsisizm Ve Kırılgan Narsisizm İle Bilişsel Duygu Düzenleme Ve Kişilerarası Problemlerin İlişkisi. (Yayınlanmış Yüksek Lisans Tezi). Maltepe Üniversitesi, İstanbul.

Kozan, K. (1984). Davranış Bilimleri Araştırmalarında Sosyal Beğenirlik Boyutu Ve Türkiye İçin Bir Sosyal Beğenirlik Ölçeği. *ODTÜ Gelişme Dergisi*, 10, 447–477.

Lachowicz-Tabaczek, K., Lewandowska, B., Kochan-Wójcik, M., Andrzejewska, B. E., And Juszkiewicz, A. (2021). Grandiose And Vulnerable Narcissism as Predictors of The Tendency to Objectify Other People. *Current Psychology*, 40, 5637-5647.

Lelord, F., ve André, C. (2006). “Zor Kişilikler” le Yaşamak. (R. Madenci, Çev.) İletişim Yayınları.

Malkin, C. (2017). *Narsisizme Yeni Bir Bakış: Kendini Özel Hissetmenin Kötü ve Şaşırtıcı Biçimde İyi Yanları* (S. Arslanpay, Çev.) İletişim Yayınları.

Masterson, J. F. (1990). Psychotherapy Of Borderline and Narcissistic Disorders: Bergman Establishing a Therapeutic Alliance (A Developmental, Self, And Object Relations Approach). *Journal Of Personality Disorders*, 4(2): 182-191.

Mayyas, M., Mousavi, M., Ghasemian, M. B., Abbasi, R., Li, H., Christoe, M. J., ... And Kalantar-Zadeh, K. (2020). *Pulsing Liquid Alloys for Nanomaterials Synthesis*, 14(10), 14070-14079.

Mielimaka, M., Ogrodniczuk, John S., Kealy, D., Cheek, J., Joyce, Anthony S. (2018). Narcissism And Interpersonal Problems Among Psychiatric Outpatients: What Is the Role of Defensive Style? *The Journal of Nervous and Mental Disease* 206(9) :P 711-715.

Morf, C. C. & Rhodewalt, F. (2001) Unraveling the Paradoxes of Narcissism: A Dynamic Self-Regulatory Processing Model. *Psychological Inquiry*, 12(4), 177-196.

Oflu, C., Baluku, M. M., And Otto, K. (2020). Career Success in The University Setting: Examining the Role of Narcissism Facets. *Current Psychology*, 1-11.

Oğuz, T. (2016). Çağdaş Narkisisos’lar: Facebook Kullanım Alışkanlıkları Ve Narsisizm. *Selçuk İletişim*, 9(2), 51-68. <https://doi.org/10.18094/si.33596>.

Öngen, D.E. (2010). Relationships Between Narcissism and Aggression Among Non-Referred Turkish University Students. *Procedia Social and Behavioral Sciences*, 5, 410-415.

Orhan, G. (2014). Narsisizm Etiyolojisi Ve Dindarlıkla İlişkisi (Yayımlanmış Yüksek Lisans Tezi) Erciyes Üniversitesi, Kayseri.

- Özakkaş, T. (2020). *Kohut'u Anlamak İçin Kendilik Çözümlemesinin Şerhi*. Psikoterapi Enstitüsü Eğitim Yayınları.
- Özay, S. (2018). *Ergenlerin sosyal medyaya ilişkin tutumları ile narsisizm arasındaki ilişkinin incelenmesi* (Yüksek Lisans Tezi). Akdeniz Üniversitesi, Antalya.
- Özbey, A. Ü., ve Tan, Z. (2023). Yüceltilmiş Benlik Felaketi Olarak Narsisizm'in Sinematografik Anlatımı: İlgi Manyacı Film Örneği. *Mecmua* (15), 138-149. <https://doi.org/10.32579/mecmua.1253130>.
- Özdemir, H. E. (2017). Bir Grup Üniversite Öğrencisinde Bağlanma Stilleri ile Narsisizm Arasındaki İlişki: Reddedilme Duyarlılığının Aracı Rolü (Yüksek Lisans Tezi) Işık Üniversitesi, İstanbul.
- Özel, İ. (2013). Kur'an Ekseninde Narsizm ve Din. *Uluslararası Sosyal Araştırmalar Dergisi*, 6(28), 248-268.
- Özel, İ. (2014). Dindarlarda Narsizm: Yüksek Din Eğitimi Alan Öğrenciler Üzerine Bir Araştırma. *Uluslararası Sosyal Araştırmalar Dergisi*, 7(32), 310-327.
- Özkan, A. (2019). Üniversite Öğrencilerinin Narsisizm Düzeyleri ile Ahlaki Kayıtsızlık ve Saldırganlık Düzeyleri Arasındaki İlişkinin İncelenmesi. (Yüksek Lisans Tezi). Gazi Üniversitesi, Ankara.
- Özsoy, E. ve Ardıç, K. (2017). Karanlık Üçlünün (Narsisizm, Makyavelizm Ve Psikopati) İş Tatminine Etkisinin İncelenmesi. *Yöntem ve Ekonomi*, 24(2), 391-406.
- Philipson, I. (1985). Gender And Narcissism. *Psychology Of Women Quarterly*, 9(2), 213-228.
- Pincus, A. L., & Lukowitsky, M. R. (2010). Pathological Narcissism and Narcissistic Personality Disorder. *Annual Review of Clinical Psychology*, 6, 421-446.
- Pincus, A. L., Cain, N. M., & Wright, A. G. (2014). Narcissistic Grandiosity and Narcissistic Vulnerability in Psychotherapy. *Personality Disorders: Theory, Research, And Treatment*, 5(4), 439.
- Polater, K. (2012). Kur'an Açısından Kibir Sorunu Ve Sonuçları. *Erzincan Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü Dergisi*, 5(2), 335-360.

Russell, Gillian A. "Narcissism and The Narcissistic Personality Disorder: A Comparison of The Theories of Kernberg and Kohut." *British Journal of Medical Psychology* 58.2 (1985): 137-148.

Sakallı, N. ve Türkoğlu, B. (2019). "Erkek" Olmak ya da Olmamak: Sosyal Psikolojik Açıdan Erkeksilik/Erkeklik Çalışmaları. *Türk Psikoloji Yazıları*, 22(44), 52-76.

Şakar, G. (2018). Psikolojik Danışman Adaylarının Özgecikliklerinin, Duygusal Zekâ, Kültürel Duyarlılık Ve Sosyal Beğenirlik Açısından Yordanması. (Yüksek Lisans Tezi). Yıldız Teknik Üniversitesi, İstanbul.

Sarıçam, H. ve Sığın, A. (2020). Erkeksi Davranış Ölçeğinin Türk Kültürüne Uyarlanması: Geçerlilik ve Güvenilirlik Çalışması. *FSM İlmî Araştırmalar İnsan ve Toplum Bilimleri Dergisi*, 359-357.

Sayar, K. (05.05.2021). Ben, Ben, Ben! Narsisizm ve Kültür. *Kemalsayar.com*. <https://kemalsayar.com/haftanin-yazisi/ben-ben-ben-narsisizm-ve-kultur> adresinden erişim sağlanmıştır.

Schmidt, A. (2019). Kernberg ve Konut'un Narsisistik Kişilik Bozukluğu Kuramlarının Karşılaştırması. *Türk Psikiyatri Dergisi*, 30(2), 137-41.

Sedikides, C., ve Hart, C. M. (2022). Narcissism and conspicuous consumption. *Current Opinion in Psychology*, 101322.

Şeker, G. (2021). Üniversite Öğrencilerinin Sosyal Medya Bağımlılığı ile Kırılgan Narsisizm ve Yalnızlık Düzeyi Arasındaki İlişkinin İncelenmesi. (Yayımlanmamış Yüksek Lisans Tezi). İstanbul Aydın Üniversitesi, İstanbul.

Soner, A. (2012). Yapı ve Fail İlişkisinden Hareketle Ataerkil İdeoloji ve Toplumsal Cinsiyet Etkileşimini Anlamak. (Yayımlanmamış Yüksek Lisans Tezi). Adnan Menderes Üniversitesi, Aydın.

Tan, M. (2023). Reklam Sloganlarında Narsisizm Ve Söylemin Eleştirisi. *Sosyolojik Bağlam Dergisi*, 4(1), 69-79.

Taşkıntuna, N. ve Özçürümez, G. (2011). Mükemmeli Ararken: Bir İç Dünya Araştırması. *Klinik Psikiyatri Dergisi*, S. 14, 103-114.

Taştan, S. (2019). Liderlikte İşlev Dışı Davranış Örüntüleri ve Patolojik Narsisizm: Psikanalitik Kuram Temelli Bir Değerlendirme. *Istanbul Management Journal* (87), 49-91. <https://doi.org/10.26650/imj.2019.87.0003>.

Taştekin, H. (2023). İnstagram Kullanım Motivasyonları ile Narsisizm, Yalnızlık, Özsaygı ve Yaşam Doyumu Arasındaki İlişki. (Doktora Tezi). Selçuk Üniversitesi, Konya.

TDK, (2021). <https://sozluk.gov.tr/>, (Erişim: 18 Ocak 2023).

Tekçe, E., ve Bilge, Y. (2023). Narsisizm ile Utanç Ve Suçluluk İlişkisi: Sistemik Bir Derleme. *Yaşam Becerileri Psikoloji Dergisi*, 7(13), 43-73. <https://doi.org/10.31461/Ybpd.1301275>.

Terbaş, Ö. (2004). Kendilik Psikolojisi Kuramına Göre Kendilik Bozuklukları: Bir Olgu Sunumu. *Türk Psikiyatri Dergisi*. Sayı:15.

Timuroğlu, K. ve İşcan, Ö.F. (2008). İşyerinde narsisizm ve iş tatmini ilişkisi. *İktisadi ve İdari Bilimler Dergisi*, 22 (2), 240-264.

Timuroğlu, M. K. (2005). İşyerinde Narsisizm ve İş Tatmini İlişkisi: Bir Uygulama. (Basılmamış Yüksek Lisans Tezi). Atatürk Üniversitesi, Erzurum.

Turan, K. (2022). “Narsisistik Kişilik Bozukluğu ve Psikodinamik Alt Tipleri,” *Türkiye Bütüncül Psikoterapi Dergisi*, 5 (9), 114-129.

Twenge, J. M. ve Campbell, W. K. (2015). *Asrın Vebası: Narsisizm İleti*. (Çev. Özlem Korkmaz) Kaknüs Yayınları.

Uçar, M. E., ve Konal, B. (2018). Öğretmenler ile Lise ve Üniversite Öğrencilerindeki Narsisizm Kişilik Özellikleri Benlik Saygısı ve Duygu Gereksinimi Arasındaki İlişkiler. *Uluslararası Toplum Araştırmaları Dergisi*, 117-126.

Ülker, Y. (2021). Narsisizm Bağlamında Lüks Tüketim. *Alanya Akademik Bakış*, 5(2), 1015-1030. <https://doi.org/10.29023/alanyaakademik.829565>.

Ulusal, R. (2019), Ergenlik Döneminde Narsisizm, Dindarlık Ve Sosyal Medya Tutumları İlişkisi. (Yüksek Lisans Tezi). Marmara Üniversitesi, İstanbul.

Urbonaviciute, G., And Hepper, E. G. (2020). When Is Narcissism Associated with Low Empathy? A Meta-Analytic Review. *Journal Of Research in Personality*, 89, 104036.

Urukovičová, N. (2022). Generačné Rozdiely V Narcizme a Hodnotovej Orientácii. *Československá Psychologie*, 66(3), 315-331.

Üstündağ, G. (2022). Beden Eğitimi Ve Spor Öğretmeni Adaylarının Sosyal Beğenirlik Düzeyleri ile Kişilik Özellikleri Arasındaki İlişki. (Yüksek Lisans Tezi). Sakarya Uygulamalı Bilimler Üniversitesi, Sakarya.

Üstüner, A. (2023). Instagram Bağımlılık Düzeyi İle Sosyal Görünüş Kaygısı Ve Kırılgan Narsisizm Arasındaki İlişkinin İncelenmesi. (Yüksek Lisans Tezi) İstanbul Arel Üniversitesi, İstanbul.

Üzümcü, E. (2016). Büyüklenmeci Ve Kırılgan Narsisistik Kişilik Özellikleri İle İlişkili Faktörlerin Şema Terapi Modeli Çerçevesinde İncelenmesi. (Yüksek Lisans Tezi) Hacettepe Üniversitesi, Ankara.

Vargel Pehlivan, P. (2017). Toplumsal Cinsiyet Bağlamında Kuramsal Yaklaşımlar: Bir Literatür Taraması. *İstanbul Ticaret Üniversitesi Sosyal Bilimler Dergisi*, 16(31), 81-105.

Vasudha, S., Prasad, R. (2017). "Narcissism, Happiness and Self-Actualization," International Conference on Advances in Computing, Communications and Informatics (ICACCI), Udipi, India, 2017, 2349-2358.

Vatandaş, C. (2007). Toplumsal Cinsiyet ve Cinsiyet Rollerinin Algılanışı. *Istanbul Journal of Sociological Studies*, 29-56.

Vatandaş, D. D. C. (2011). Toplumsal Cinsiyet Ve Cinsiyet Rollerinin Algılanışı. *Istanbul Journal of Sociological Studies*, 0 (35), 29-56. Retrieved from <https://dergipark.org.tr/tr/pub/iusoskon/issue/9517/118909>.

Vatansever, Z. (2021). Ergenlerde Siber Zorbalığa Maruz Kalma Düzeyleri Açısından Benlik Saygısı, Narsisizm Ve Empatik Öfkenin Siber Zorbalığa Maruz Bırakma Üzerindeki Etkisi. (Yüksek Lisans Tezi) Fatih Sultan Mehmet Vakıf Üniversitesi, İstanbul.

Vernon, P. A., Villani, V. C., Vickers, L. C., & Harris, J. A. (2008). A Behavioral Genetic Investigation of The Dark Triad and The Big 5. Personality and individual Differences, 44(2), 445-452.

Virgil Zeigler-Hill and Avi Besser (2011). Humor Style Mediates the Association Between Pathological Narcissism and Self-Esteem. *Personality And Individual Differences*, 50(8), 1196-1201, <https://doi.org/10.1016/j.paid.2011.02.006>.

Wardecker, B. M., Chopik, W. J., Labelle, O. P., And Edelstein, R. S. (2018). Is Narcissism Associated with Baseline Cortisol in Men and Women? *Journal Of Research in Personality*, 72, 44-49.

Wardetzki, B. (2019). *Dişi Narsisizm Uçlarda Yaşayanlar*. (F. Sarper Öztürk, ve M. Ögünmez, Çev.) Ankara: Dorlion Yayınları.

Yang, W., Cun, L., Du, X., Yang, J., Wang, Y., Wei, D., ... And Qiu, J. (2015). Gender Differences in Brain Structure and Resting-State Functional Connectivity Related to Narcissistic Personality. *Scientific Reports*, 5(1), 10924.

Yavuz, H. (2007). Çalışanlarda Mobbing (Psikolojik Şiddet) Algısını Etkileyen Faktörler: SDÜ Tıp Fakültesi Üzerine Bir Araştırma. (Yayınlanmamış Yüksek Lisans Tezi). Süleyman Demirel Üniversitesi, Isparta.

Yavuz, K. (2018). Yöneticilerin Algılanan Narsistik Özelliklerinin Çalışan Performansı Üzerindeki Etkileri: Devlet Üniversitesinde Yapılan Bir Araştırma. (Yüksek Lisans Tezi) İstanbul Kültür Üniversitesi, İstanbul.

Yaya, G. (2016). Alopesi Areatada Psikanalitik Psikosomatik Kuramın Kavramları İle Erken Dönem Nesne İlişkileri Ve Narsisizmin Araştırılması. (Yüksek Lisans Tezi) Maltepe Üniversitesi, İstanbul.

Yazıcıoğlu, C. (2021). Akademisyenlerde Tanrı Kompleksinin (Narsisizmin) Örgütsel Sosyalizasyon Sürecine Etkileri. (Doktora Tezi) Marmara Üniversitesi, İstanbul.

Yersel, Z. (2019). Çocuk ve Ergenlerde Anne Baba Tutumu ve Bağlanma Durumunun Algıladıkları Benlik Saygısı ve Çocukluk Çağı Narsisizmi ile İlişkisi. (Yüksek Lisans Tezi). Beykent Üniversitesi, İstanbul.

Yılmaz, D.V., Zeyneloğlu, S., Kocaöz, S, S. Kısa, S., Taşkın, L. ve Eroğlu, K. (2009). Üniversite Öğrencilerinin Toplumsal Cinsiyet Rollerine İlişkin Görüşleri. *Uluslararası İnsan Bilimleri Dergisi*, 6 (1), 775-792.

Yılmaz, H. (2019). Empati ile Narsizim Arasındaki İlişkide Bencilliğin Aracı Rolü. *Pamukkale Üniversitesi Eğitim Fakültesi Dergisi*, 48, 37-60.

Yılmaz, MT (2014). Obez Benlik: Narsisizm. *Eleştirel Pedagoji*, 6(35), 55-65.

Yılmaztürk, M. (2011). Tanzimat Romanlarında Erkek Narsisizmi. (Yayınlanmamış Yüksek Lisans Tezi). İhsan Doğramacı Bilkent Üniversitesi, Ankara.

Yuk, H., Garrett, T. C. And Hwang, E. (2021). Effects Of Grandiose and Vulnerable Narcissism on Donation Intentions: The Moderating Role of Donation Information Openness. *Sustainability*, 13(13), 7280.

EKLER

EK-1 KİŞİSEL BİLGİ FORMU

Bu araştırma, üniversite öğrencilerinin romantik ilişkileriyle ilgili akılcı olmayan inançları ve mutluluk arasındaki ilişkiyi incelemek amacıyla **yüksek lisans tezi** kapsamında yapılmaktadır. Araştırmadan elde edilecek verilerin **güvenilir** olması, size verilen soru listelerinin **samimi ve eksiksiz** bir şekilde doldurmasına bağlıdır. Cevaplarınız kesinlikle **gizli** tutulacak ve toplu olarak değerlendirilecektir. Formlar üzerine isim yazma zorunluluğunuz yoktur.

Teşekkürler.

Psk. Dan. Seda GÜNEBAKAN

Aşağıda sizin için oluşturulan boşlukları doldurup, soruları size uygun gelen seçeneği işaretleyerek (x) cevaplayınız.

Cinsiyetiniz: Kadın () Erkek ()

EK- 2 NARSİSİZM ÖLÇEĞİ

	Hiç tanımlamıyor	Biraz tanımlıyor	Oldukça iyi	İyi tanımlıyor	İyi Çok
İnsanları etkileme konusunda doğal bir yeteneğim var.	1	2	3	4	5
Alçakgönüllü davranmak bana uymaz.	1	2	3	4	5
İyi olduğumu biliyorum çünkü sürekli herkes bana öyle olduğumu söylüyor.	1	2	3	4	5
Eğer ben yönetseydim dünya çok daha iyi bir yer olurdu.	1	2	3	4	5
Genellikle her konuda insanları ikna edebilirim.	1	2	3	4	5
Herkesin dikkatinin bende odaklanması hoşuma gider.	1	2	3	4	5
Özel bir insan olduğuma inanıyorum.	1	2	3	4	5
Kendimi iyi bir lider olarak görüyorum.	1	2	3	4	5
Tuttuğunu koparan bir insanım.	1	2	3	4	5
İnsanları yönetmeyi severim.	1	2	3	4	5
İnsanları parmağымda oynatmak benim için kolaydır.	1	2	3	4	5
Vücudumla hava atmaktan hoşlanırım.	1	2	3	4	5
İnsanları kitap gibi okuyabilirim.	1	2	3	4	5
Bir konuda karar verilirken sorumluluk almayı severim.	1	2	3	4	5
Vücudumu seyretmeyi severim.	1	2	3	4	5
Fırsatını bulduğumda gösteriş yapmasını severim.	1	2	3	4	5
Ben ne yaptığımı bilen bir insanım.	1	2	3	4	5
Diğer insanlardan bana karşı iyi davranmalarını beklerim.	1	2	3	4	5

Bana iltifat edilmesinden hoşlanırım.	1	2	3	4	5
İnsanlar üzerinde üstünlük kurmaya bayılırım.	1	2	3	4	5
Yeni bir moda veya tarz yaratmayı severim.	1	2	3	4	5
Aynada kendime bakmaktan zevk alırım.	1	2	3	4	5
Gerçekten ilginin merkezi olmaktan hoşlanırım.	1	2	3	4	5
İnsanlar her zaman benim otoritemi kabul ederler.	1	2	3	4	5
Grubun lideri olmayı tercih ederim.	1	2	3	4	5
Bir gün önemli bir şahsiyet olacağım.	1	2	3	4	5
İnsanları neye istiyorsam ona inandırabilirim.	1	2	3	4	5
Ben doğuştan bir liderim.	1	2	3	4	5
Bir kalabalık içine girdiğimde insanlar beni fark etmezlerse canım sıkılır.	1	2	3	4	5

EK- 3 SOSYAL BEĞENİRLİK ÖLÇEĞİ

	Kesinlikle Katılmıyorum	Katılmıyorum	Kısmen Katılmıyorum	Katılmıyorum	Kesinlikle Katılmıyorum
1. Parlak renkli ve dikkat çekici kıyafetler giyince beğenileceğimi düşünüyorum.	☐	☐	☐	☐	☐
2. Bir grupta yer alabilmek için pembe yalanlar söyledığım olmuştur.	☐	☐	☐	☐	☐
3. Kaliteli bir telefonu olan insanların daha fazla itibar gördüğünü düşünüyorum.	☐	☐	☐	☐	☐
4. Sosyal medyada daha fazla beğeni almak için her yolu denerim.	☐	☐	☐	☐	☐
5. Takdir edilmek amacıyla iyilik yaparım.	☐	☐	☐	☐	☐

EK- 4 ERKEKSİ DAVRANIŞ ÖLÇEĞİ

1. Zamanımın büyük bir bölümünü oldukça başarılı bir kariyer elde etmek için harcarım.	A	B	C	D	E
2. Başarı odaklı bir kariyer arayışı konusunda çok hırslıyım.	A	B	C	D	E
3. Profesyonel bir kariyer arayışı için kapsamlı zaman ve çaba harcarım.	A	B	C	D	E
4. İş başarısı için yapmam gereken ne varsa yaparım.	A	B	C	D	E
5. Kendime başarılı bir kariyer sağlamak için sıkı çalışırım.	A	B	C	D	E

EK- 5 ARAŞTIRMA İZİN ONAYI

T.C.
EĞİTİM FAKÜLTESİ DEKANLIĞI
Fakülte Uzmanlar Grubu

Sayı: E-82495438-044-554296

16.01.2023

Konu: Seda GÜNEBAKAN Bilimsel ve Eğitim

Amaçlı

REKTÖRLÜK MAKAMINA
(Öğrenci İşleri Daire Başkanlığına)

İlgi :11.01.2023 tarihli ve 36380087-302.08.01-550165 sayılı yazı,

Eğitim Bilimleri Enstitüsü Eğitim Bilimleri Ana Bilim Dalı Rehberlik ve Psikolojik Danışmanlık Tezli Yüksek Lisans Programı Prof.Dr. Demet EROL danışmanlığındaki 202154010003 numaralı öğrencisi Seda GÜNEBAKAN'ın "Üniversite Öğrencilerinde Sosyal Beğenirlik ve Erkeksi Davranış ile Narsisizm Arasındaki İlişkinin İncelenmesi" isimli tez konusu kapsamında Fakültemiz öğrencilerine ekte belirtilen ölçme aracını 10.01.2023-18.06.2023 tarihleri arasında uygulayabilmesi isteğine ilişkin, Bilim Kurulumuzun; 2 no'lu toplantısının, 11.01.2023 tarihli, 1 no'lu kararı yazımızın ekinde sunulmuştur. Bilgilerinizi ve gereğini rica ederim.

e-imzalıdır.

Prof. Dr. Hilmi DEMİRKAYA

Dekan V

T.C.
AKDENİZ ÜNİVERSİTESİ REKTÖRLÜĞÜ
Ziraat Fakültesi Dekanlığı

Sayı: E-52445063-302.08.01-550894

11.01.2023

Konu: Seda GÜNEBAKAN Bilimsel ve Eğitim

Amaçlı

EĞİTİM BİLİMLERİ ENSTİTÜSÜ MÜDÜRLÜĞÜNE

İlgi :11.01.2023 tarihli ve 36380087-302.08.01-550165 sayılı yazı,

İlgi yazınıza ilişkin; Prof. Dr. Demet EROL danışmanlığındaki 202154010003 numaralı öğrencisi Seda GÜNEBAKAN'ın "Üniversite Öğrencilerinde Sosyal Beğenirlik ve Erkeksi Davranış ile Narsisizm Arasındaki İlişkinin İncelenmesi" isimli tez konusu kapsamında Fakültemiz öğrencilerine 10.01.2023-18.06.2023 tarihleri arasında anket çalışması yapması uygun bulunmuştur.

Bilgilerinize rica ederim.

e-imzalıdır

Prof. Dr. Mustafa ERKAN

Dekan

T.C.
AKDENİZ ÜNİVERSİTESİ REKTÖRLÜĞÜ
Edebiyat Fakültesi Dekanlığı

Sayı: E-95830436-302.08.01-560712

23.01.2023

Konu: Bilimsel ve Eğitim Amaçlı İzin.

EĞİTİM BİLİMLERİ ENSTİTÜSÜ MÜDÜRLÜĞÜNE

İlgi :11.01.2023 tarihli ve 36380087-302.08.01-550165 sayılı yazı,

Enstitünüz Eğitim Bilimleri Ana Bilim Dalı Rehberlik ve Psikolojik Danışmanlık Tezli Yüksek Lisans Programı Prof.Dr. Demet EROL danışmanlığındaki 202154010003 numaralı öğrencisi Seda GÜNEBAKAN'ın "Üniversite Öğrencilerinde Sosyal Beğenirlik ve Erkeksi Davranış ile Narsisizm Arasındaki İlişkinin İncelenmesi" isimli tez konusu kapsamında Fakültemiz öğrencilerine ekte belirtilen ölçme aracını 10.01.2023-18.06.2023 tarihleri arasında uygulayabilmesi Dekanlığımızca uygun görüşmüştür.

Bilgilerini rica ederim.

e-imzalıdır.

Prof. Dr. Mustafa ERTÜRK

Dekan

T.C.
AKDENİZ ÜNİVERSİTESİ REKTÖRLÜĞÜ
Mühendislik Fakültesi Dekanlığı

Sayı: E-85628737-605.01-551399

14.01.2023

Konu: Anket Çalışması (Yüksek Lisans

Programı öğrencisi Seda

GÜNEBAKAN'ın Tez Çalışması)

EĞİTİM BİLİMLERİ ENSTİTÜSÜ MÜDÜRLÜĞÜNE

İlgi :11.01.2023 tarihli ve 36380087-302.08.01-550165 sayılı yazı,

İlgi yazı gereği, Enstitünüz "Eğitim Bilimleri Enstitüsü Eğitim Bilimleri" Ana Bilim Dalı Rehberlik ve Psikolojik Danışmanlık Tezli Yüksek Lisans Programı Prof.Dr. Demet EROL danışmanlığındaki 202154010003 numaralı öğrencisi Seda GÜNEBAKAN'ın "Üniversite

Öğrencilerinde Sosyal Beğenirlik ve Erkeksi Davranış ile Narsisizm Arasındaki İlişkinin İncelenmesi" konu başlıklı tez çalışması kapsamında hazırlamış olduğu anketi, Fakültemiz öğrencilerine uygulayabilme isteğine ilişkin talebi, Dekanlığımızca uygun görülmüştür.

Bilgilerinize rica ederim.

e-imzalıdır.

Prof. Dr. Şükrü ÖZEN
Dekan

NARSİSİZM ÖLÇEĞİ KULLANIM İZİN BELGESİ

Sayın Seda Günebakan,

Yüksek lisans tez çalışmanızda Türkçeye uyarlamış olduğum Narsisizm Ölçeğini kullanabilirsiniz.

Çalışmalarınızda başarılar diliyorum.

Prof. Dr. Demet EROL

Rehberlik ve Psikolojik Danışmanlık ABD

Akdeniz Üniversitesi

www.akdeniz.edu.tr

Antalya, Türkiye

Gönderen: SEDA GÜNEBAKAN <sda.gunebakan@gmail.com>

Gönderildi: 6 Aralık 2022 Salı 10:57

Kime: demetongen@akdeniz.edu.tr

Konu: narsisizm ölçeği kullanım izni

Merhaba, ben Seda Günebakan.

Akdeniz üniversitesi pdr yüksek lisans öğrencisiyim. Üniversite öğrencilerinde narsizm araştırması yapıyorum. Ölçeği tezimde kullanmak istiyorum. Rica ediyorum, acaba ölçeğin iznini alabilir miyim? Vaktinizi ayırdığınız için teşekkür ediyorum.

İyi çalışmalar,

SOSYAL BEĞENİRLİK ÖLÇEĞİ KULLANIM İZİN BELGESİ

Ölçeği çalışmanızda kullanmanızdan memnuniyet duyarım. Ölçekle ilgili psikometrik özellikler makalede yer alıyor. Ölçek maddeleri ise makalenin sonunda bulunuyor. Ayrıca yardımcı olabileceğim bir konu olursa bana ulaşabilirsiniz.

Çalışmalarınızda başarılar diliyorum.

İyi çalışmalar

Dr. Evren ERZEN

Rehberlik ve Psikolojik Danışmanlık ABD

Ahi Evran Üniversitesi

www.ahievran.edu.tr

Kırşehir, Türkiye

Gönderen: SEDA GÜNEBAKAN <sda.gunebakan@gmail.com>

Gönderildi: 14 Ekim 2022 Cuma 23:57

Kime: evrenerzen@hotmail.com

Konu: sosyal beğenirlik ölçeği kullanım izni

Merhaba, ben Seda Günebakan.

Akdeniz üniversitesi pdr yüksek lisans öğrencisiyim. Üniversite öğrencilerinde narsizm araştırması yapıyorum. Ölçeği tezimde kullanmak istiyorum. Rica ediyorum, acaba ölçeğin iznini alabilir miyim? Vaktinizi ayırdığınız için teşekkür ediyorum.

İyi çalışmalar,

ERKEKSİ DAVRANIŞ ÖLÇEĞİ KULLANIM İZİN BELGESİ

Seda Merhabalar,

Ölçeğin maddeleri ve puanlama bilgileri ektedir.

Akademik araştırma kapsamında memnuniyetle kullanabilirsin.

Kolaylıklar ve sağlıklı günler dilerim.

Doç. Dr. Hakan Sarıçam

Rehberlik ve Psikolojik Danışmanlık ABD

Sivas Cumhuriyet Üniversitesi

www.cumhuriyet.edu.tr

Sivas, Türkiye

Gönderen: SEDA GÜNEBAKAN <sda.gunebakan@gmail.com>

Gönderildi: 5 Haziran 2022 Pazartesi 23:11

Kime: hakansaricam@gmail.com

Konu: erkeksi davranış ölçeği kullanım izni

Merhaba, ben Seda Günebakan.

Akdeniz üniversitesi pdr yüksek lisans öğrencisiyim. Üniversite öğrencilerinde narsizm araştırması yapıyorum. Ölçeği tezimde kullanmak istiyorum. Rica ediyorum, acaba ölçeğin iznini alabilir miyim? Vaktinizi ayırdığınız için teşekkür ediyorum.

İyi çalışmalar,

ÖZGEÇMİŞ

Kişisel Bilgiler

Adı Soyadı: Seda GÜNEBAKAN

Eğitim Durumu

Lisans Öğrenimi: Adıyaman Üniversitesi, Eğitim Fakültesi, Rehberlik ve
Psikolojik Danışmanlık Bölümü

Yüksek Lisans Öğrenimi: Akdeniz Üniversitesi, Eğitim Bilimleri Enstitüsü,
Rehberlik ve Psikolojik Danışmanlık Programı

Bildiği Yabancı Diller: İngilizce

İş Deneyimi

Stajlar: Adıyaman Anadolu Lisesi

Çalıştığı Kurumlar: Atışalanı Anadolu Lisesi

İNTİHAL RAPORU

ÜNİVERSİTE ÖĞRENCİLERİNDE SOSYAL BEĞENİRLİK VE ERKEKSİ DAVRANIŞ İLE
NARSİZM ARASINDAKİ İLİŞKİNİN İNCELENMESİ

ORJİNALLIK RAPORU

% 11	%10	%8	%0
BENZERLİKENDEKSİ	İNTERNET KAYNAKLARI	YAYINLAR	ÖĞRENCİ ÖDEVLERİ

BİRİNCİL KAYNAKLAR

1	dspace.akdeniz.edu.tr:8080 İnternet Kaynağı	%3
2	acikbilim.yok.gov.tr İnternet Kaynağı	%2
3	dspace.akdeniz.edu.tr İnternet Kaynağı	%1
4	dergipark.org.tr İnternet Kaynağı	%1
5	Tüfek, Ali. "İLeri Yetişkin evli Bireylerde Başarılı Yaşlanmanın Evlilik Doyumu, öz-şefkat ve Yaşam Doyumu Bakımından İncelenmesi", Dokuz Eylül Üniversitesi (Turkey), 2024 Yayın	<%1
6	Polat, Betül. "Travma Sonrası Stres Bozukluğunun Üstbilişsel Modeline İlişkin Üniversite Öğrencileri Üzerinde Bir İnceleme", Dokuz Eylül Üniversitesi (Turkey), 2024 Yayın	<%1
7	pdffox.com İnternet Kaynağı	<%1
8	www.researchgate.net İnternet Kaynağı	<%1

BİLDİRİM

Hazırladığım tezin/raporun tamamen kendi çalışmam olduğunu ve her alıntıya kaynak gösterdiğimi taahhüt eder, tezimin/raporumun kâğıt ve elektronik kopyalarının Akdeniz Üniversitesi Eğitim Bilimleri Enstitüsü arşivlerinde aşağıda belirttiğim koşullarda saklanmasına izin verdiğimi onaylarım:

- ☐ Tezimin/raporumun tamamı her yerden erişime açılabilir.
- ☐ Tezim/raporum sadece Akdeniz Üniversitesi yerleşkelerinden erişime açılabilir.
- ☐ Tezim/raporumun 1 yıl süreyle erişime açılmasını istemiyorum. Bu sürenin sonunda uzatma için başvuruda bulunmadığım takdirde, tezimin/raporumun tamamı her yerden erişime açılabilir.

26 / 06 / 2024

Seda GÜNEBAKAN